

ሐጅ፣ ዑምራን ዝያራን

ኣብ ትሕቲ ጽላል ኪታብን ሱናን

ብ፡ ጀማል ኢብራሂም ሳልሕ

ዳግመ ለርማት

ብ፡ ሼኽ ኢብራሂም ሰራጅ
ጾክተር በያን ሳልሕ

Kingdom of Saudi Arabia
The Cooperative Office For Call And Guidance
To Communities at Um Al-Hamimam
Under the Supervision of the ministry of Islamic Affairs
Endowment Guidance & Propagation

Tel: 4826465 / 4834496 Fax: 4827489 - P.O. Box 31021 Riyadh 11497

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

العمرة والحج والزيارة في ضوء الكتاب والسنة

إعداد

جمال إبراهيم صالح

ደንበታት ናይ
ሓጅን ዐ-ምራን ዝያራን
አብ ትሕቲ ጽላል
ኪታብን ሱን-ናን

አለናዳኢ

ጀማላ ኢብራሂም ላልሕ

ح) المكتب التعاوني للدعوة والارشاد بام الحمام، ١٤١٩هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

صالح ، جمال ابراهيم

العمرة والحج والزيارة في ضوء الكتاب والسنة . _ الرياض .

...ص...٤سم

ردمك ٥-٢-٩١٨٠-٩٩٦٠

(النص باللغة التجريدية)

١- العمرة ٢- الحج ٣- زيارة المسجد النبوي أ- العنوان

١٩/٢٨٣٣

ديوي ٢٥٢٠٦

رقم الإيداع : ١٩/٢٨٣٣

ردمك : ٥-٢-٩١٨٠-٩٩٦٠

بسم الله الرحمن الرحيم

መቼድም

الحمد لله الذي جعل القرآن روحا لا حياة بدونه , ونورا لاهداية بغيره
والصلاة والسلام على البشير النذير والسراج المنير محمد خاتم النبيين
وإمام المرسلين وسيد ولد آدم اجمعين وآله الطاهرين والصحابته اجمعين
وبعد..

እምበኣርከስ ነዛ ንእሽቶ መጽሓፍ እዚኣ
ንኸዳልዎ ዝደፋፈላኒ ምኽንያት ንመካ ኣብ ዝኸድክሉ
እዋን ብዙሓት ዜጋታት ኣሕዋትና ኣሰላም ትእዛዝ ናይ
ረቢ ኣኸቢሮም ግቡኣም ንኸማልኡ ብቋንቆኣም
ዝተሓትመ ናይ ሓጅ መጻሕፍቲ ተኾልኪሎም ኣብ ዝኾነ
ናይ መሻዕር ቦታ ነታ መጽሓፎም እናተወከሱ ብዘይ ገለ
ስክፍታ ከምቲ ዝድለ ኣገባብ ዑምራ ከተግብሩዎ ምስ
ተግዘብክዎም ዘይቀንእ ኣይወለድ ከምዝባሃል ኣኅውን
ነታ ንእሽቶ ፍልጠቲ ብቋንቋ ትግርኛ ንኣሕዋቲይ
ከበርክተሉም ብዝብል ቅዱስ ቅንኣት ተደሪኽ ከምኡውን
ንምግባረ ሰናይ ሓባሪ ይኸፈል ኣጅሪ ብማዕረ ዘተግበሮ
ተሓባሪ ንዝብል ኩቡር ቃል ሰይዱና ወሓቢቡና
ሙሓመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ብሂገዮ ጽሑፊያ።
ልክዕ እዩ ዋና ምንጪ ናይ ተሽሪዕ ኪታብን ሱንናን

ሙኒኑ ኩላትና ዘይንሲትቶ ጉዳይ እዩ ።

እምቦኣር ኣብዛ መጽሓፍ እዚኣ ሰፊሮም ዝርከቡ ደንብታት ካብ ቁርኣንን ሱን-ናን ፈንተት ስለ ዘይብሉ ዝኾነ ኣንባቢ ንኸዓግብን ብመልእኽታ ከይማታእን ተባሂሉ ሓያሎ ዓንቀጻት (ኣያት) ናይ ቁርኣኣከሪም ከምኡውን ሱን-ና ናይ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ከም መርተዖ ሰፊሮም ኣለው ። ብተወሳኺ ግጉይ ዝኾነ ትምህርቲ ንኸየመሓላልፍ'ውን ብዙሕ መጽሓፍ ሃሰሰ እናበልኩን ንመምህራንይን ካባይ ንላዕሊ ንዝፈልጡ ኣዕሩኹይን እናተወከሰኩ ብዝከኣለኒ መጠን ተጠንቂቐየ ጽሑፊያ ። እንተኾነ ግን ወዲሰብ ፍጹም ስለ ዘይኮነ እዛ መጽሓፍ እዚኣ ኣበር ዘይብላ ምሉእ ብምሉእ ጸዕዳ መጽሓፍ'ያ ክብል ኣይደፍርን በዚ ኣጋጣሚ ኻኣ ሓደ ሓደ ጉድለታት ኣብቃል ወይ ኣበሃህላ እንተተረኽቦኒ ኣብ ክንዲ ምንቃፍ ንኸትእርሙኒ ኣጥቢቐ እላበወኩም ።

ደራሲ

بسم الله الرحمن الرحيم

وصلى الله على سيدنا محمد خاتم الأنبياء والمرسلين ومن
اتبعهم بإحسان إلى يوم الدين أما بعد ...

ዳግመ እርማት ብሸኽ ኢብራሂም ሴራጅ

እምባሕርከስ መጅልስና ፍሉይ አቋልቦ ካብ
ዝገባሉም ጉዳያት ሓደ ነቲ ተዳጊሙ ዝጸንሐ ፊቕሃዊ
ንጥፊት ምብርባር እዩ :: ነዚ ንምትግባር ሓላፍነት ስለ
ዝወሰደ ካብ ዝምስረት አትሒዙ ዛጊት ንአስታት 12
ዓመት ዝአክል ዝተዛነቐ ትምህርታዊ አተዓዳድላ እዚ
ማለት ከአ ከም ተውሒድ፤ ተፍሲር፤ ታሕፊዝ፤ ሓዲስ፤
ፊቕህ፤ ተጅዊድ፤ .. ወዘተ.. ክህብ ጸኒሑን ይቐጽልን
አሎ :: መጅሊስና ንኹሉም ጉዳሳት ፈተውቲ ዲኖም
አብ'ዚ ዒልሚ'ዚ ንኸሳተፉ ጸውዒት ክገብር ጸኒሑ፤
ብዙሓት'ውን ነዚ መጸዋዕታ'ዚ ብምኽባር አብ ትርፊ
ግዜእም ተሳታፍነቶም ከዕዝዙ ጸኒሑም ::

እምባሕር ሓውና ጀማል ኢብራሂም'ውን ሓደ
ካብ'ቶም ፍርቂ ዕድመ ናይ'ዚ መጅልስና ዕልሚ
ዝተኸታተለ ተመሃራይ ምኺኑ ከዘኸኸረኩም አፍቅዱለይ።
ሃይማኖት እስልምና፤ ዘይተማህረ ይመሃር፤ ዝተማህረ
የስተምህር ስለ ዝብል እንሆ ዓቕሙ ብዘፍቅዶ መሰረት
አሕዋቱ ክግልገሉላ ብማለት አዳልዩ ዘቕርባ ዘሎ ሓጅን

ዑምራን ዝያራን ኣብ ትሕቲ ጽላል ኪታብን ሱንናን
ዘርእስታ መጽሓፍ ናብ'ዚ ቅዱስ ዕላማ'ዚ (ዳዕዋ)
ዝቐነዐት እያ። ነዛ መጽሓፍ'ዚ ኣ ካብ መጀርመታ
ትሕዝቶኣ ክሳብ መጨረስታ ኣንቢብ፤ ክእረም ዘለዎ
ደንብታት ከኣ ኣሪመሉ እዮ ።

ሰለዚ ንዑምራ ክገብሩ ዝደልዩ ይኹን ንሓጀጅቲ
ገንጻሊት ብርሃን ኣድማዒት መጽሓፍ ንዝፈልጡ
መዘኻከሪት ንዘይፈልጡ መምሃሪት ክትከውን ተስፋ ኣለኒ።
ንምድምዳም ዝእክል፤ ከም መጀመርያ ፈተነኡ ዝነኣድ
ኮይኑ ንዕኡን ነቶም ነዛ መጽሓፍ ኣዋሕሊሉም
ብኮምፕዩተር ዝጸሓፍሉ፤ ፍናኑ ሓፍ ንኹብል ኣጆኻ
እናበሉ ዘበራተዕዎ ደቂ መጅልሱ (መማህርቲ) ካብ ረቢ
ዓቢ ዓስቢ (ኣጅሪ) ክረኽቡ ነቲ ለዋህ ዝኾነ ልዑል
ኣላህ እልምኖ። (ኣሜን)

ቃል ሸኽ ፤ -
ኢብራሂም ሰራጅ ኣማን ።

ቦታ ናይ ሓጅ ኣብ እስልምና

ሓጅ ካብ'ተን ሓሙሽተ ናይ እስልምና መሰረታውያን ዓንድታት ሓንቲ ክትከውን እንከላ ክእለት ዘለዎ እስላማይ ኮነ እስላመይቲ ኣብ መዋእለ ዕድሜእም ሓደ ግዜ ክሕጅጅ ናይ ግድን (ፈርዲ) እዩ ። ሓጅ ናይ ግድን (ፈርዲ) ምኺኑ ዝኻሓደ ግን ብሃይማኖት እስልምና ከም ዝኻሓደ ይቐጸር ። ብዛዕባ እዚ ልዑል ኣላህ ይብል ፡-

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ
مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

ትርጉሙ ፡

ኣላህ ክእለት ንዘለዎም ደቂሰባት ናብ ቤይቱላህ (መካ ካዕባ) ከይደም ክሕጅጅ ኣዚዙዎም (ፈሪድሎም) ። ዝኻሓደ ግን ኣላህ ካብ ዓለማት (ደቂ-ሰባትን ጋኔን) (ኣጅናን) ዘድልዮ ነገር ወላሓንቲ የልቦን ። ከምኡ'ውን ነቢይናን ፍታውናን ዝኾኑ ልኡኽ ኣላህ ሙሓመድ ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ሓጅ ሓንቲ ካብ'ተን ሓሙሽተ መሰረታውያን ዓንድታት ናይ እስልምና ምኺና ኣመልኪቶም ካብ ዝተዛረቡዎ ፡-

عن ابن عمر رضي الله عنهما قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ﴿ بني الإسلام على خمس شهادة أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله وإقام الصلاة وإيتاء الزكاة والحج وصوم رمضان ﴾ رواه البخاري

ትርጉሙ :-

እስልምና አብ ሓሙሽተ መሰረታውያን ዓንድታት ዝተመሰረተ እዩ ። ብጀካ ንአላህ ንኻልእ አምልኾ (ዲባዳ) ዝግቡእ ኅይታ ብሓቂ ከምዘዋልግን ነቢይ ሙሓመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ ልኡኽ ናይ አላህ ምኽኛም ምምስካር ሰላት ምስጋድ ዘካት ምውጻእ ሮመዳን ምጻም ሓጅ ካእ ምፍጻምዮ።

ሓጅ ዝተአዘዘሉ ግዜ አብ መበል ታሽዓይ ዓመት ዘመነ ሂጅራ ክኸውን እንከሎ ነቢይና ሙሓመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም አብ ዕድሜአም ሓደ ግዜ ጥራሕ እዮም ሓጂጃም ዝኹነ ዓቕሚ ዘለዎ ሰብ አብ ሂወቱ ሓንሳእ ክሕጅጅ ናይ ግድን (ፈርዲ) ምኽኛውን አብሪሆም ብዛዕባዚ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ፡-

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ﴿ أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ فَحُجُّوا فَقَالَ رَجُلٌ أَكُلُّ عَامٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَسَكَتَ حَتَّى قَالَهَا ثَلَاثَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قُلْتُ نَعَمْ لَوَجِبَتْ وَلَمَا اسْتَطَعْتُمْ... ﴾

رواه البخاري

ትርጉሙ :-

አ አንቱም ደቂሰባት አላህ ንኸትሕጅጁ አዚዙኩም እዩ ሓጅጁ ሓደ ሰብአይ በሎም አ ልኡኽ አላህ ዓመታዊ ድዩ? ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ግን ከይ መለሰሉ ትም-በሉ ሰለሰተ ግዜ ደጋጊሙውን ሓተተ ብድሕርዚ ነቢይና ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ ንሕትኡ አመልኪቶም ከምዚ ክብሉ መለሰሉ : እወ እንተዝብል ናይ ግድን ምኽኛት አይምኻአልኩሙን ድማ

ከይኑግን ረቢ ሰፊሕ ሸሻይ (ርዝቂ) ለጊሱልካግግ ስቲ ዝጥለብ ዓቕሚ ምስ ዝህልወካ ኣጅሪ ንምድላብ ኣጅ ከተብዝሕ ሱን-ና እዩ ረሱል ሰለሂሁ ዓለይሂ ወሰለግግ ይብሉ :-

﴿ قَوْلُ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿ الْحَجُّ مَرَّةً فَمَنْ زَادَ فَهُوَ تَطَوُّعٌ ﴾

حديث صحيح

ትርጉሙ :-

ፈርዳዊ ኣጅ ኣደ ግዜ እዩ :: ዝወሰኸ ኻእ ሱን-ና ይቐጸር :: ስለዚ ዝኹነ ክእለት ዘለዎ ሰብ ብጥዕንኡ እንከሎ ከይ ኣመመ ምስ ገንዘቡ እንከሎ ከይደኸዩ ግዜ እንከለዎ ግዜ ከይተጸበዩ ኣጅ ተቐላጢፉ ክሕጅጅ ይግበኣ ምኽንያቲ ረሱል ሰለሂሁ ዓለይሂ ወሰለግግ ይብሉ :-

عن ابن عباس رضي الله عنه قال قال النبي صلى الله عليه وسلم تعجلوا إلى الحج فإن احدكم لا يدري ما يعرض له رواه احمد

ትርጉሙ :-

ካባኻትኩም እንታይ ከምዝንገፎ ዝፈልጥ ሰለዘየሎ ንፈርዳዊ ኣጅ ንምፍጻም ተቐላጢፉ :: ኣጅ ብዘይ ገለ ቁቡል ምኽንያት ምድንንይ ግን ኣስጋኢ ኣብ ልዕሊ ምኺኑ ብወገን ሰይድና ዑመር ረቢ ይፍተወሎም ዝተባህለ ቃል ድማ እንሆ ::

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أبعث رجالاتي إلى هذه الأمصار فينظروا كل من كان له جدة ولم يحج ليضربوا عليهم الجزية ما هم بمسلمين ما هم مسلمين * رواه سعيد في سننه

ዑምራ ኣብ ኢስልምና

ዑምራ ትእዛዝ ናይ ረቢ እሞ ኻእ መሸፋዕ ምኽኒ ኣብ ቁርኣን ከምኡ'ውን ኣብ ሱንና ተገሊጹስ ዑለማእ ብምሉ-አቶም ዝተሰማምዕሉን ዘረጋገጽሉን ሓቂ እዩ ዑምራ ረቢ ዝሓንጸጸ ዒባዳ (መሸፋዕ) ምኽኒ ዝኻሓደ ግን ከፊሩ እዩ ክበሉ ዑለማእ ኣብ ጽሕፎም ይገልጹ። ዑምራ ትእዛዝ ናይ ረቢ ሱብሓህሁ ወተዓላ ከም ዝኾነ ዝገልጽ ቁርኣናዊ-ፕቕሲ (ኣዶ) እንሆ ፡-

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ

ትርጉሙ ፡

ምእንቲ ኣላህ ኢልኩም ከምቲ ዝግባእ ሓጅን ዑምራን ፈጽሙ ። ሓደ ግዜ ሓደ ሰብኣይ ንረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ከምዚ ዝብል ሕቶ ኣቕረቡሉም ፡-

عَنْ أَبِي رَزِينٍ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي شَيْخٌ كَبِيرٌ لَا يَسْتَطِيعُ الْحَجَّ وَلَا الْعُمْرَةَ وَلَا الظُّعْنَ قَالَ ﴿ فَحُجَّ عَنْ أَبِيكَ وَاعْتَمِرْ ﴾ رواه النسائي

ትርጉሙ ፡-

ኣ ልኡኽ ኣላህ ኣቦይ እርጋን ስለ ዘርከቦ (ዕድመ ስለ ዝደፍኦ) ተግባራት ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ከተግብር ካብ ቦታ ናብ ቦታ ክሰጋገር ስለ ዘይክእል

ክሕጅጀሉዶ ክብል ሓተቶም ፡ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ ንሕቲኡ አመልኪቶም ከምዚ ዝብል መልሲ ሃቡዎ ፡ ንአቦኻ ሓጅን ዑምራን ግበረሉ ። እምበኣር ዑለማእ ካብዚ ዝተጠቐሰ ጥቕሲ ከምኡ'ውን ሓዲስ ተበጊሎም ዑምራ መሸፋዕ ከምዝኾነ ጠቐሶም ። ግን ኣብ ደንቢ (ሑክሙ) ዝተፈላለዩ ውሳኔ ሂሮም ማለት ሓደ ዓቕሚ ዘለዎ ሰብ ኣብ ሂወቲ ሓንሳእ ዑምራ ክገብር ገለ ዑለማእ ክፍጸም ዘለዎ ሱን-ና (ሱን-ና ሙአከዳ) ክብሉ እንከለው ገለ ዑለማእ ድማ ዋጅብ (ግድኅታዊ) እዩ ይብሉ ግን እቲ ዝተሓርዩ ውሳኔ ዋጅብ ዝብል ቃል እዩ (ወልላሁ አዕለም) ።

ነቢይና ሙሓመድ ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ዕድሜእም አርባዕተ ግዜ ዑምራ ገይሮም ብወገኖም ድማ ንዝኾነ ዓቕሙ ዘፍቕደሉ አሰላማይ ዑምራ ንክገብር'ውን አዚዞም ። ዑምራ ኣብ ዕድሜኻ ካብ ሓደ ግዜ ንላዕሊ ምትግባር ሱን-ና እዩ ከመይሲ ኣብ ሞንጎ ክልተ ዑምራ ዝፈጸምካዮም ናእሽቲ ዘምብታት ይድምሰሱልካ ። ዓበይቲ ዘምብታት ግን ብቶባ እዮም ዝድምሰሱ ። ኣብ መዋእል ዕድሜኻ ሓደ ግዜ ዑምራ ክትገብር ግድኅታዊ ትእዛዝ እዩ ክባሃል እንከሎ ኣብዝኾነ ኣዋርሕ ማለት ከምረጀብ ፡ ሻዕባን ፡ ሮመዳንወዘተ ጸልጣ ዑምራ ትገብር ወይ'ውን ኣብአዋርሕ ናይ ሓጅ (ሸዋል ዙልቃዒዳ ዙልሓጅ) ክንያተመቲዕ ወይ ምስ ሓጅ ዝተወሃሃደ ብንያ ቂራን ምስተተግብሮ ብሓንቲ ጉዕዞ ንክልቲኡ ግድኅታዊ ትእዛዝ (ግቡእካ) ከምዘማላእካዩ ዝቐጸር ።

ብልጫታት ናይ ሓጅን ዑምራን (ፈዴኢል)

ብዛዕባ ብልጫታት ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ዝገልጽ ናብ መካ ቤቱላህ አልሓራም ንኸትመላለስ ዘህንጥይን ዝደፋፋእን ብዙሕ ቅኑዓት ሓዲስ (አሓዲስ-ሰሓሕ) ቃል ነቢይና ሙሐመድ ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም አሎ ፤ እዚ ሓዲሳት'ዚ ሓዲ ሰብ ንሓጅ ብንጹህ ሕልና ተበጊሱ ሓጅ ብትግሃትን በቲ ዝጥለብ አገባብን እንተተግቢሩዎ (እንተፈጸሙዎ) ካብ አላህ ዓቢይ-ዓሰቢ (አጅሪ) ከምዝልገሱን ዝሓለፉ ከምብታቱ ከምዝ--ድምሰሱሉን ዘረጋግጽ አብ ልዕሊ ምኻኑ ገለ ረብሓታት'ውን አለዎ። ስለዚ እቶም ክንሕጅጅ ዝግባእና ምእንቲ ብዝቐልጠፈ ክንሕጅጅን ህርፋን ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ አብ ልብና ክህነጽን ብሓዲስ ዝተሰነየ ሓዲ ሓዲ ብልጫታት (ፈዴኢል) እንሆ ፤ -

- 1) ብንጽህና ዝተፈጸመ ሓጅ (ሓጅ መብሩር) ክፍሊቲ (ካሕስሑ) ጀንና እዩ ።
- 2) አብ ሕሉፍ ዝፈጸምካዮም ሕማቕ ተግባራት (አባሳ) ይድምሰሱልካ ። ነዚ ዘረጋግጽ ቃል ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም እንሆ ፤-

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ﴾ رواه البخاري

3) ካብ ዝኾኑ እኩይ ተግባራትን አጸዖፍቲ ቃላትን ተቆጢብካ ዝፍጸም ሓጅ ልክዕ ከም ኡጂ ዝተወልደ ዕባል (ሀጻን) ሓንቲ ዘምቢ ዘይብሉ ይምለስ ። ናይዚ መረጋገጺ ፤-

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول ﴿من حج لله فلم يرفث ولم يفسق رجع كيوم ولدته أمه﴾ رواه البخاري

4) ሓጅን ዑምራን ካብ ተገም ብሓይሊ አላህ ድኻነት ዘጥፍኡን ዘምቢ ዘብርሱን ተግባራት እዮም ። ናይዚ መርትዖ ፤-

عن ابن عباس قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ﴿تابعوا بين الحج والعمرة فإنهما ينفيان الفقر والذنوب كما ينفي الكبر خبث الحديد﴾

رواه النسائي

5) ብፍላይ አብ ወርሒ ሮምዳን ዝፍጸም ዑምራ ሚዛን ደረጅኡ (አብ አጅሪ) ክንዲ ሓጅ ይዳረግ ። ናይዚ መሰረጺ ፤-

عن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم قال ﴿... فإن عمرة في رمضان تقضي حجة أو حجة معي﴾ رواه البخاري

ፈርዳዊ ሓጅ ግን ይምልከተካ እዩ ።

6) ናይ ደቀ'ንስቲዮ ቃልሲ (ጂሃድ) ሓጅን ዑምራን እዩ ። ናይዚ መረጋገጺ ሓዲስ እህዮ ፤-

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَى النَّسَاءِ جِهَادٌ قَالَ نَعَمْ عَلَيْهِنَّ جِهَادٌ لَا
 قِتَالَ فِيهِ الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ *
 رواه ابن ماجه *

7) አብ ሞንጎ ክልተ ዑምራ ዘሎ ግዚያት ዝፈጸምካዮም ናኣሸቲ ዘምቢታት ይድምሱሉልካ ካብኡ ሓሊፉ ድማ ብቕኑዕን ንጹህን ኣገባብ ዝፍጸም ሓጅ ፍራጻምኡ ጆንና እዩ ።

8) አብ መካ መሰጊድ ኣልሓራም እትሰግዶ ሰላት (ሰግዳን) ካብ አብ ካልእ መሰጊድ ትሰግዶ ሰላት ብሚእቲ ሸሕ ደረጃ ይበልጽ። ናይዚ መርትዖ ፤-

عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي
 أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيْمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَصَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ
 الْحَرَامِ أَفْضَلُ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيْمَا سِوَاهُ﴾
 رواه ابن ماجه

አብ ልዕሊዚ ካልእ ፋይዳታት ብተወሰኺ ኣለዎ ክባሃል ይካኣል ንሉኻእ፤- አብ ግዜ ሓጅ ኮነ ዑምራ ብዙሓት ዜጋታት ኣሰላም ካብ ዝተፈላለዩ ኩርናዓት ዓለም ተራኺቦም ምስ ዝተፈላለዩ አብ እስልምና ኣሕዋቶም ዝላለዩሉን ዓቢይ ጥርናፊ ዝፈጥሩሉን አብዛ ዓለም ኮነ ምጽተ ዓለም (ኣኹራ) ንዝጠቕሙዎም ጉዳያት ሓሳብ ዝቀያየሩሉን ዝተሓባበሩሉን ኢማኖም ብዝያዳ ክብ ዙበልሉን መዓልቲ ስለዝኾነዩ ።

ብተወሰኺ እስልምና አብ ሕብሪ ቆርበት ወይ ቅርጽ ስብነት ፍልልይ ከምዘይገብር ቦቲ ለቢሰሞ ዝኾዱ ክዳን ይበርሃልና ስለዚ ዝኾነ ሓጃጂ ካብቶም ካልእት ብጾቲ ከም መራሕሃገር ፤ ሃብታም ፤ ድኻ ፤ ቀይሕ ፤ ጸሊም ፤ ብዘይተፈልዮ ዓይነት ክዳን ከምኡ'ውን ኣለባብሳ ለቢሉ ብሓደ ቅርጺ ትረኽቦ ። እዚ ቅርጺዚ ንኡስ ህዝቢ የውመልቂያማ ተባሂሉ ክስመ የድፍር ።

ምክንያቱ ኩሉ እቲ ህዝቢ ካብ ዝተፈላለዩ ቦታ መጺኡ ኣብ ሓደ ውሱን ቦታ ተኣኪቡ ክትርእዮ እንክለኻ እቲ ኣብ የውመልቂያማ ፍርዲ ንኸትወስድ ትእክቡሉ ሜዳ (ማሕሸር) የዘኻኸረካ ። ኣብዚ መዓልትን መድረኽንዚ ኩሎም ሓጀጅቲ ዝጠልብዎ ጉዳይ ካብ ዘምብታቶም ክማሓሩ ጥራሕ'ዩ ። ኣብ የውመልቂያማ ድማ ብምሉእ-ኣ'ቲ ህዝቢ ካብ ሓዊ ጀሃም ድሒኑ ካብ ረቢ ጀና ክልገሱሉ ስለ ዝጠልብዩ ። ሰይጣን ብረቢ ዝተረገመን ሑሱርን (ዘሊል) እዩ ። ግን ብዚያዳ ሕሱርን ድርባይን ምኻኑ ዘስቆርቁረሉ ኣብ መዓልቲ ዓረፉ እዩ ምክንያቱ ኩሉ'ቲ ህዝቢ ካብ በደል (ማዕሲያ) ርሒቁ ኣብ'ቲ ረቢ ዝፈትዎን ዝኣዘዙን ከም ዚክር ፤ ዱዓ ፤ ተክቢር ፤ ታህሊል ፤ ጥራሕ ኣድሂቦም ክርእዮም እንክሎ ኣዘዩ ሑሱር ምኻኑ ይፈልጥን የስቆርቁርን ። ኩሉራት ወለዲ ከምኡ'ውን ኣሕዋት፣ ርኢኹም'ዶ ክሳብ ክንደይ ረቢ ሩህሩህ ምኻኑ? እስከ ካልኣይ ግዜ ህድእ ኢልካ እንዳስተማቐርካ ነቲ ዝተገልጸ ብልጫታት ኣንብቦ ፤ እዚ ብልጫታትዚ (ፈዳኢል) ንኸየምልጠካ ሎሚ-ዓመት ንኸትሕጅጅ ኣይደፍፈኣካን 'ዶ?

ናብ ቤይቱላህ ኣልሓራም ንኸትከይድ ኣይተሃንጠኻን ዶ? ምእንቲ ትእዛዝ ናይ ረብን ረሱልን ከተማልእ ኢማንካ ኣይተንቀሳቀሰን ዶ ? ረቢ-ሱብሓኑህ ወተዓላ ይብል፤-

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

እምበኣር ልክዕ'ዩ ኩላትና ድኽመት ኢማን ዘጥቃዓናን ተጋገይትን ኢና ግን እቶም ዝበለጹ ተጋግዮም ካብ ጌገኣም ዝቁጠቡን ቶባ ኢሎም መገዲ

ረቢ ዝሕዙንዮም ረሱል ሰለሚ ዓለይ ወሰለም
ይብሉ።-

عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ ابْنِ آدَمَ خَطَاءٌ فَخَيْرُ
الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ وَلَوْ أَنَّ لَابْنَ آدَمَ وَادِيَيْنِ مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى لَهُمَا ثَاكًا وَلَا يَمْلَأُ
جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ *

ብምቅጻል እንቫላህ እዚ ዓመትዚ ዝኾነ ክእለት
ዘለዎ ኣሰላሚይ ኣወይ ንኸሕጅጅ ባዚ ኣጋጣሚዚ
እናተላበኹ እቶም ድሕሪ ነዚ መልእኽቲ ምንባብን
ምርዳእን ንኸተሕጅጁ ዝወሰንኩም እንኳሶ ነዚ ውላነዚ
ኣብቃዓኩም ።

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ

ቅድመ ኩነት ናይ ሓጅን ዑምራን ክማልኡ ዘለዎም ነጥብታት (ሸፋጥ)

ሓደ ሰብ ሓጅ ንክሕጅጅ ወይ ዑምራ ንክገብር ተገቢ እዎን በቂዑን ንክበሃል ቅድመ ኩነት ክማልኡ ዘለዎም ነጥብታት ኣለው ንሳቶም ካእ ሸፋጥ ተባሂሎም ክጽውዑ እንከለው ዝርዝርም ኹእ ከምዚ ዝሰፊኑ እዩ።

1) እስልምና - ማለት ሓጅ ኮነ ዑምራ ከምኡ'ውን ካልእ ዒባዳታት ኣተግቢሩ ኣብ ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት ዝረከብ ኣሰላማይ ጥራሕ እዩ ምክንያቱ ዝኾነ ተግባር ይኹን ቃል ተቐባልነት ንክህልዎ መጀመርያ ክርከብ ዝግበእ ነጥቢ ኢማን (እምነት) እዩ ። ኣላህ ሰብሓኑህ ወተዓላ ይብል ፤-

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِن عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا

2) ዓቕቢ - ማለት ውንኡ ዝፈልጥ በዓል ምሉእ ሓንጎል ክኸውን ኣለዎ ። ንሓደ ጥፋእ ኣእምሮ ግን ኣይግበእን እዩ ።

3) ብጽሕነት - ማለት ዓቕሚ ኣዳመ/ሄዋን ዝበጸሐ (ዝባለቐ) ክኸውን ኣለዎ ናይዚ መርትዖ ካብ ቃል ነቢይና መሓመድ ሰለሷ-ዓለይሂ ወሰለም እንሆ ፤-

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم رَفَعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةِ النَّاسِ حَتَّىٰ يَسْتَقِظَ
وَالْمَجْنُونِ حَتَّىٰ يَفِيقَ وَالصَّغِيرِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ

ግን ምስ ወላዲኡ እንተሓጀጀ ንዕኡን ንወለዱን ኣጅሪ ኣለዎም ። ነዚ መረጋገጺ ሓዲስ ፤-

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ رَكْبًا بِالرُّوحَاءِ فَقَالَ مَنْ الْقَوْمُ قَالُوا الْمُسْلِمُونَ فَقَالُوا مَنْ أَنْتَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ فَرَفَعَتْ إِلَيْهِ امْرَأَةٌ صَبِيًّا فَقَالَتْ أَلْهَذَا حَجٌّ قَالَ نَعَمْ وَلَكِ أَجْرٌ * رواه البخاري

እዚ ማለት ድማ ምስ ዝባልኹ ካብ ፈርዳዩ ሓጅ ምሕጃጅ ተገባጊሉ ማለት ስለ ዘይኮነ እቲ ዝጥለብ ሸፋጥ ናይ ሓጅ እንተማሊኡ ክሕጅጅ ይወጅቦ ። ነዚ መረጋገጺ ቃል ልኡኽ ኣላህ ሰላላሁ-ዓለይሂ ወሰለም ፤-

عن ابن عباس رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم قال ﴿ أَيُّمَا صَبِيٍّ حَجَّ ثُمَّ بَلَغَ الْحُنْتُ فَعَلَيْهِ أَنْ يَحُجَّ حَجَّةَ أُخْرَى ... ﴾ أخرجه ابن أبي شيبة

4) ክእለት - ማለት ተግባራት ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ቦቲ ዝድለ ኣገባብ ፈጺምካ ንኸትምለስ ዘኸእለ-ዓቕምታት ክህልወካ ይግባእ ። ክእለት ክባሃል እንክሎ ነዞም ዝሰዕቡ ነጥብታት ዝሓቕፈዩ።

(ሀ) ጉልበት ማለት ተግባራት ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ከምቲ ዝጥለብ ንምትግባር ዘኸእል ጉልበት ክህልወካ ንኣብነት ኅድሎ ኣካል ዝኾነ ማለት ከም ክልተ እግሩ ዝተቐርጸ ወይ ኣካላቲ ኣካቲቲ ዘይንቃሳቕስ (ዝለመሰ) ዓይነ ሰውር ወ.ዘ.ተ ንኸሕጅጅ ክተሓባበሮ ዝኸእል ልዋም ሰብ ወሳውን ብገንዘብ እንተረኺቡ ግብኡ ከማልእ ይወጅቦ ካብ ዚ ሓሊፋውን ሓጋዚ ምስ ዘይረክብ ኣብ ክንድኡ ዝሕጅጅ ክውክል ይግባኡ። ግን እቲ ትውክሎ ብቐዳምነት ናቲ ዝሓጀጀ ክኸውን ይሕተት ናይዚ መርትዖ ፤-

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ لَيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ قَالَ مَنْ شُبْرُمَةُ قَالَ أَخِي أَوْ قَرِيبِي لِي قَالَ حَجَّجْتَ عَنْ نَفْسِكَ قَالَ لَا قَالَ حُجَّجْتَ عَنْ نَفْسِكَ ثُمَّ حُجَّجْتَ عَنْ شُبْرُمَةَ *

እዚ ኹሉ መገዲታት (ምርጫታት) ዝተገልጸ ክበጽሖ እንተዘይ ክኢሉ ግን ሓጅ ኮነ ዑምራ ኣይወጅቦን እዩ ክብሉ ኩሎም ዑለማእ ይገልጹ ።

(ለ) ቁጠባዊ ክእለት ማለት ኣብ መካ ኣብጸሑ ዘምልሰካ ዘድሊ ገንዘብ ክህልወካ ይግባእ ከምኡውን ብሓላፍነት ትሕተተሉም ሰድራ-ቤት ምስ ዝህልውኻ ክሳብ ግቡእካ ፈጺምካ ብሰላም ትምለሶም ናይ ኣስቤዘኣም ኮነ ናይ ገዛ ክራይ ከምኡውን ንመጋየጺ ዘይኮነስ ኣድላይ ንዝኾኑ ወጻኢታት መሸፈኒ (መኸፈሊ) ገንዘብ ክትሓድገሉም ይግባእካ

(ሐ) መሳገዝያ ማለት ንመካ እተብጽሖ መሳገዝያ ከም ነፋሪት መኪና መርከብወዘተ ክትረክብ ወይውን ብኣጋር ክትጓዝ ክትክእል ።

ምስ'ዚ ተታሒዞም ዝግለጹ ረቂቲታት'ውን ኣለው እዚ ማለት ካእ እቲ ትጓዝ መገዲ ጸጥትኡ ሕልው ሰላም ዝሰፈኖ ክኸውን ከምዘለዎ እዩ ። እንተድኣ ጸጥትኡ ዘይርጉእ ንነብሶኻን ንብረትኻን ኣስጋኢ ምስ ዝኸውን ከም ቅቡል ዕንቅፋት ተወሲዶ ሓጅ ይኹን ዑምራ ኣይምልከተኻን እዩ ።

መ - ማሕረም ማለት ንደቂ ኣንስትዮ ጥራይ ዝምልከት ኮይኑ ሓንቲ ንል ኣንስተይቲ ብዘይ ማሕረማ (ንኸትምርዓዎም ረቢ ዝኸልከላ) ንሓጅ ኮነ ዑምራ ክትከይድ ፈጺሙ ኣይግባእንዩ ንኣብነት ማሕረም ዝገሃል

ከም ሓዋ ፤ አቦአ ፤ ሰብአያ ፤ ደቂሓዋ ፤ ደቂሓፍታ ፤
 አኮአ ፤ ሓወቦአ ፤ ከምኡውን ወዱጡቡነት (ሪዳዳ)
 ...ወዘተ

ብዛዕባ ንለንስተይቲ ብዘይ ማሕረም ይትረፍዶ
 ክትገይሽ ንሓጅ ይኹን ዑምራ ክትከይድ ከምዘይ ፍቀድ
 ዘረጋግጽ ቃል ነቢይና ሙሐመድ ሰለላሁ-ዓለይሂ ወሰለም

عن ابن عباس يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿يَخْطُبُ يَقُولُ
 لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ وَلَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي
 مَحْرَمٍ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ امْرَأَتِي خَرَجَتْ حَاجَةً وَإِنِّي
 اكْتَسَبْتُ فِي غَزْوَةٍ كَذَا وَكَذَا قَالَ انْطَلِقْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ﴾

እምባኣር እዞም ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ
 ቅድመኩነት (ሹፍጥ) ብምሉእም ዘማልአ ሰብ ክሕጅጅ
 ከምኡውን ዑምራ ክገብር ናይ ግድን ስለ ዝኾነ
 ነፍሰወከፍ ሰብ ነፍሱ ኣብ'ዞም መለኪዒታት'ዚእም
 ኣእቲዩ ደረጅኡን ክእለቲን ኣለልዩ ትእዛዝ ናይ ረቢ
 ንምፍጻም ከምኡውን ማዕጸ ናይ ማዕሲያ ንምግፍታን
 ብቕጽብት ዘድሊ ምድላዋት ክገብርን ግብኡ ከማልእን
 ናይ ግድን እዩ ።

ናይ ሓጅ መሰረታውያን አዕኑድ (አርካን አልሓጅ)

ሓጅ ብዝግባእ ተፈጺሙን በቺዑን ንኸባሃል እዞም ዝሰዕቡ መሰረታውያን አዕኑድ ክማልኡ ይግባእ፡-

1) ኢሕራም ። ማለት አገባብ ናይ ሓጅ ንምፍጻም ዝግበር ኒያ ።

2) ጠዋፍ ። ማለት ንካዕባ ሸውዓት ግዜ ሙኹላል

3) ሳዕይ ። ማለት ካብ ሰፋ ዝተባህለ ቁዱስ ኮሮብታ ናብ መርዋ ዝተባህለ ቁዱስ ኮሮብታ ሸውዓተ ግዜ ምምልላስ ።

4) ውቁፍ ቢልዓረፋ ። ማለት አብቲ ውሱን ቦታን ግዜን ናይ ዓረፋ ህላውነትካ ምርግጋጽ ። ስለዚ እዞም ዝተጠቐሱ አርባዕተ መሰረታውያን አዕኑድ ናይ ሓጅ ኮይኖም ሓደ ካብዚኦም አብ ተግባራት ናይ ሓጅ ምስ ዘይርከብ እቲ ሓጅ ተባላሺዩ ወይ ፍረአልቦ ኮይኑ ይተርፍ።

ግድነታዊ ተግባራት ናይ ሓጅ
(ዋጂባት ኣል-ሓጅ)

እዞም ዝሰዕቡ ነጥብታት ሓደ ሓጃጂ ኣብ ምትግባር ሓጅ ከተግብርም ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ ። ንሳቶም ኸኣ ፡-

1) - ካብ ሚቓት ኢሕራም ክትገብር ዋጅብ እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል-ሰለላሁ-ለይሂ-ሰለም ንኸብረት ሓጅን ዑምራን ኢሎም ዝወሰንዎም ቦታታት ስለ ዝኾኑን ካብኡ ኢሕራም ንኸግበር ስለ ዝኣዘኩን ።

2) ኣብ ዓረፋ ክሳብ ጸሓይ ትዓርብ ክትጸንሕ ዋጅብ እዩ ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ክሳብ ጸሓይ ትዓርብ ኣብ ዓረፋ ስለ ዝወግሉ ።

3) ኣብ ሙዝደሊፋ ምሕዳር ዋጅብ እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ሙዝደሊፋ ስለ ዝሓደሩን ንዘይክእሉ ኣረገውቲ፡ ነፍሲጸር፡ ህጻውንቲ ድሕሪ ፍርቂ ለይቲ ንክኸዱ ስለ ዘፍቀዱሎምን ።

4) ለይቲ መዓልታት ተሽሪቕ ማለት ንዝተሃወኸ ዕለት 11ን 12ን ንዘይተሃወኸ ዕለት 11፡12ን13ን ኣብ ሙና ምሕዳር ዋጅብ እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ሰለስቲኡ መዓልታት ስለ ዝሓደሩ። ግን ንዝተሃወኸ እተን ክልተ መዓልቲ ውዒሉ ክኸይድ ረቢ ሱብሓህሁ ወተዓላ ኣፍቂዱልና እዮ ።

5) ጀመራት ብተርታ ክትድርቢ ማለት ጀምረተልዓቆባ ኣብ የውመ'ናሕር(ዕለት ዓሰርተ ዙልሒጃ) እቶም ሰለስተ ጀመራት ከኣ ኣብ መዓልታት ኣያም ኣተሸሪቑ ክትድርቢ ዋጅብ እዩ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ብጀምረተ'ልዓቆባ ጀሚሮም ኣስዲቦም ድማ ነቶም ሰለስተ ጀመራት ኣብ ኣያም ኣተሸሪቑ ስለዘደርቡ።

6) ምልጻይ ወይ ምሕጻር ዋጅብ እዩ ።

7) ናይ ስንብት ጠዋፍ (ጠዋፊልወዳዕ) ዋጅብ እዩ ብዘይካ ንሓራስን ወርሓዊ ኣብባ ዝመጸ ንለንስተይትን ካብዘን ዝተገልጸ ነጥብታት ሓንቲ ዝገደፈ ክሓርድ ናይ ግድን (ዋጅብ) ይኸውን ። ብዘይካ እዞም ዋጂባት ከምኡ'ውን ኣርካን ተባሂሎም ዝተጠቓሱ ካልኣት ተግባራት ይኹኑ ቃላት ሱንና እዮም። ንኣብነት ደቂ-ተባዕታዮ ጸዕዳ ዝሕብሩ ክዳን ናይ ሓጅ (ኢዛር-ረዳእ) ክኸደኑ፡ ተልቢያ ካብ ኢሕራም ጀሚሩ ክሳብ ሓጀረል'ኣስወድ ኣብ ዑምራ ። ኣብ ሓጅ እውን ክሳብ ጀምረተልዓቆባ ክገብር፡ ኣብተን ቀዳሞት ሰለስተ ጠዋፍ ቅልጣፊ ክትገብር፡ ኣብ ጠዋፊ'ልቁዶም የማናይ ኢድካን መንኮብካን ልዕሊ ኢሕራም ክተውጸኣ ፡ ሓጀረል'ኣስወድ ክትሰዕም ኣጠካር ፡ ድግታት ...ወዘተ ።

መዘኻኸሪ ፡-

ፍኩን ዝገደፈ ነታ ዝገደፋ ፍክን ክትክኣ ይግባእ እንተዘይተኪኡዎ ግን እቲ ሓጅ ይፈርስ ።

ዋጅብ ዝሓደገ ክሓርድ ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ ።

ሱንና ዝገደፈ ወላሓንቲ ኣይሕተትን እዩ ሓጅ እውን ብቐዕ እዩ ።

ናይ ዑምራ መሰረታውያን አዕኑድ
(አርካን አልዑምራ)

1) ኢሕራም : ማለት ተግባራት ናይ ዑምራ ንኸትፍጽም ዝግበር ኒያ ኢሕራም ተባሂሉ ይጽዎ።

2) ጠዋፍ : ማለት ንካዕባ ሸውዓተ ግዜ ምጥዋፍ (ምዛር) ።

3) ሳዕይ : ማለት ካብ ሰፋ ናብ መርዋ ምምልላስ እዞም ሰለስተ አርካን ኣብ ሰርሒት ናይ ዑምራ ምስ ዘይርከቡ እቲ ዑምራ ተጠሻይ ይተርፍ ።

ግድኒታውያን ተግባራት ዑምራ
(ዋጂባት ዑምራ)

ኣብ ዑምራ ክትገብሮም ናይ ግድን (ዋጅብ) ዝሾኑ ነገራት ፡-

1) - ካብቲ ንኢሕራም ተባሂሉ ዝተወሰነ ቦታ ሚቓት ክተሕርም ዋጅብ እዩ ።

2) ምልጻይ ወይ ምሕጻር ዋጅብ እዩ ።

ካብ መሰረታውያን ዓንድታት ናይ ዑምራ ዝገደፈ ነታ ዝገደፋ ክትክእ ይግደድ እንተዘይኮይኑ ግን ዑምርኡ ኮንቶ ይተርፍ ።

ካብ ዋጂባት ናይ ዑምራ ዝሓደገ ክሓርድ

ይግበኦ ። ቅድሚ ምልጻይ ወይ ምሕጻር ሩካቤ ስጋ
ዝፈጸመ ናይ ጌግኡ መጻገኒ በጊዕ ክኣርድ ይግበኦ።
እቲ ዝኣረዶ ንድኻታት ኣረም ይዕድሉም። ካብኡ
ክበልዕውን ኣይፍቀድን። ኣቺ ግን ብቑዕ-ዩ ።

ኒያ ናይ ሓጅ

ሓደ ሰብ ኢሕራም ክገብር እንኳሎ ሰለስተ ዓይነት ኒያ ናይ ሓጅ ከም ዘሎ ፈሊጡን አለሊዩን ካብ ሰለስተኣም ሓደ ዓይነት መሪዱ ኢሕራም ይገብር : ንሳቶም ድማ : -

1) ተመቱዕ :: ማለት ኣብ ኣዋርሕ ናይ ሓጅ (ወርሒ ሸዋል ዙልቃዒዳን ዓሰርተ መዓልቲ ዙልሓጅን) ካብ ሚቃት ኢሕራም ጌርካ ከምቲ ግቡእ ተግባራት ናይ ዑምራ ትፍጽም :: ብድሕራኡ ካብቶም ብሰንኪ ኢሕራም ተኸልኪልካዮም ዝነበርካ ነጻ ትኸውን (ተሓሉል) :: ሹዑ ዓመት ድማ ንሓጅ ኢልካ ካብቲ ዘለኻዮ ቦታ ዳግማይ ኢሕራም ክትገብር እንኳለኻዮ ::

2) ቂራን :: ማለት ዑምራን ሓጅን ብሓደ ኒያ ኣብ ሓደ ግዜ ካብ ኢሕራም ከይተሓለልካ ክፍጸም እንኳሎ ቂራን ተባሂሉ ይስመ :: እዚ ዓይነት ኒያ'ዚ ዝወሰነ ጠዋፍ ኣልቂዱም ከም ሱንና እዩ ዝምልከቶ :: ሳዕይ ክገብር'ውን ይኸእል እዩ እንተዘይገይሩ ምስ ጠዋፍ ኣልኢፋዳ ንኸገብር (ከደንጉዮ) ይኸእልዮ ::

3) ኢፍራድ :: ማለት ንሓጅ ጥራሕ ኣሕራምካ ተግባራት ናይ ሓጅ ምፍጸም እዩ :: ስለዚ ሓደ ሙፍሪድ ዝንይኡ ጠዋፊ'ልቅዱም ክገብር ሱንና ይኸውን :: ብገለ ምኽንያት ክጥውፍ ምስ ዘይህቅን ግን ዕለት ሸሞንተ ዙልሓጅ (የውመተርዊያ) ትኸኢሉ ንሙና ይጓዓዝ ::

ብዛዕባ እዞም ሰለስተ ዓይነት ንያ ዘብርህ ቃል ስትና
ዓኢሻ ረዲዮላሁ ዓንሃ እንሆ : -

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ عَامَ حَجَّةِ الْوُدَاعِ فَمِنَّا مَنْ أَهْلَ بِعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهْلَ بِحِجَّةٍ وَعُمْرَةٍ وَمِنَّا
مَنْ أَهْلَ بِالْحَجِّ *
رواه البخاري

ቂራን ከምኡውን ኢፍራድ ብዘይካ ኣብ ንያን
ሃድይን እንተዘይኮይኑ ኣብ ኣገባብ ምትግባርም ሓደ
እዮም :: ማለት ቂራን ዝወሰነ ኣብ ሓደ እዋን
ዑምራን ሓጅን ክገብር ንያ ኣትዩ እሞኽኣ ብዓወት
ክዛዝሞም ረቢ ስለ ዘብቀዎ ሹኩርሊህ ሃድይ ክሓርድ
ይግበኣ (ይወጅቦ) :: ኢፍራድ ግን ሃድይ ክሓርድ
ኣይወጅቦን እዩ :: ብምቕጻል ካብዞም ዝተቆርሑ ሰለስተ
ዓይነት ኒያ ናይ ሓጅ ኣዮነኦም ብዚያዳ ይበልጽ :
ንዝብል ሕቶ መልሱ ንምርካብ ኣብ መጽሓፍ ናይ ፊቅህ
ምስ ንድህሰስ ዝተፈላለዩ ኣባሃህላን ውሳኔን ንረክብ
እንተኾነ ግን እቲ ብዑለማእ ሕሉፍ ናእዳን ውሳኔን
ዝዋሃቦ ዓይነት ንያ ተመቲዕ ይበልጽ ዝብልዩ :: ነዚ
ኣባሃህላዚ ካብ ዝደገፉዎ ሰሓባ ንኣብነት ከም ኢብኒ
ዑመር ኢብኒ ዓባስ ኢብኒ ዙቤር ዓኢሻ .. ወዘተ
ረዲዮላሁ-ዓንሁም ክጥቀስ ይካኣል ::

ኢትዮ-ም ዝገበርም ቦታታት (ሚቻት)

ንሓጅ ኮነ ዑምራ ዝነቐለ ሰብ ዘክርመሉ ዝተወሰኑ ቦታታት ኮይኖም ብሓሙሽተ ሸነኻት ይርከቡ ። ንሳቶም ካእ ፡-

1) ዙልሑለይፋ ። ማለት ንደቂ መዲናን ብመዲና አቢሉም ንዝሓልፉ ሓጀጅቲ ከምኡ'ውን ዑምራ ገበርቲ ዘክርምሉ ሸነኻ ኮይኑ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም አብ ሓጀተልወዳዕ ዝገበርሉ እዋን ዘክረምሉ ቦታ እዩ ። አብዚ ሕጂ እዋን አብያርዓሊ ተባሂሉ ይፍለጥ ።

2) ዛተዒርቕ ። ማለት ንዒራቕያውያን ብአእም አቢሉም ንዝሓልፉን ዘክርመሉ ቦታ እዩ ።

3) ቀርኻልመናዝል ፡- ማለት ብወገን ነጅድን ጣኢፍን ንዝሓልፉ ዘክርምሉ ሸነኻ ኮይኑ አብ'ዚ እዋንዚ ሰይል ከቢር ተባሂሉ ይስመ ።

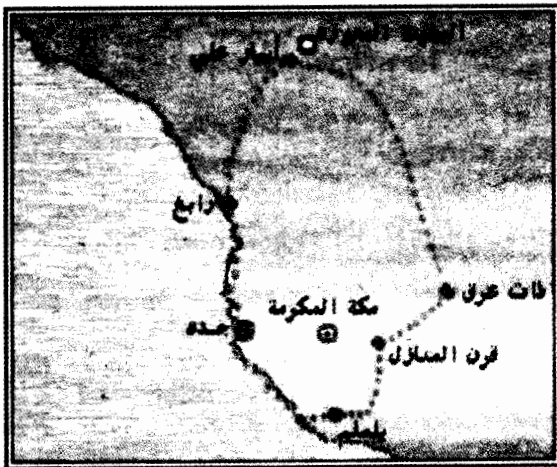
4) ጁሕፋ ። ማለት ብወገን ሊባኖስ ዲማሽቆ ፊልሲጤም ከምኡ'ውን ንቐይሕ ባሕሪ ሰጊሮም ንዝሓልፉ ሃገራት ከም ሱዳን ግብጺ ... ወዘተ ዘክርምሉ ቦታ ኮይኑ አብ'ዚ እዋንዚ ራብቕ ተባሂሉ ይጽዋዕ ።

5) የለምለም ። ማለት የመንን ብሸነኻ የመን አቢሉም ንዝሓልፉ ከም ኤርትራ፣ ኢትዮጵያ፣ ሓጀጅቲ ዘክርምሉ ቦታ እዩ። እዞም ቦታታት እዚአም ንኹብረት ናይ ሓጅን ዑምራን ተባሂሉም ብረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝተወሰኑ ቦታታት ስለዝኾኑ ዝኾነ ይኹን ሓጅ

ወይ ዑምራ ክገብር ዝደሊ ሰብ ከየሕረመ ሚቓት ክተልፍ የብሉን

ከየሕረመ ዝተለፈ ግን እንደገና ክምለስ ኣለዎ ::
ብዛዕባ ናይዞም ሚቓት ዘረጋግጽ ቃል ረሱል ሰለሚሁ ዓለይሂ ወሰለም :-

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَّتَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَأَهْلَ الشَّامِ الْجُحْفَةَ وَأَهْلَ نَجْدِ قَرْنِ الْمَنَازِلِ وَأَهْلَ الْيَمَنِ يَلْمَلَمَ هُنَّ لَهُمْ وَلَمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِهِنَّ مِمَّنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ وَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ فَمَنْ حَيْثُ أَنْشَأَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ مِنْ مَكَّةَ *
رواه البخاري

ኢሕራም (ሚቓት) ዝግበረሉም ቦታታት ዘርኢ ስእሊ

ሙሕራም ዝኸልከሎም ነጥብታት

ብሓፈኻ ወድተባዕታይን ጓለንስተይትን ዝኸልከልዎም ነገራት ።

1) ካብ ሕሜታን ሓሶትን ናብ ዘዩድልዩኻ ሓራም ዝኾኑ ነገራት ምጥማትን እዚ ክበሃል እንከሎ ኣብ ግዜ ኢሕራም ጥራሕ ማለት ዘይኮኑስ ኩሉግዜ ክትክልከሎም ዝግባእካ ነጥብታት እዮም ። ግን ብዝያዳ ኣብ ግዜ ኢሕራምካ ፈጺምካ ክትቁጠብ ይግባእካ ።

2) ዝኹነ ጸጉሪ ካብ ኣካላትካ ክትሰድድ ዮብልካን ።

3) ጽፍርኻ ምስዳድ ክልኩል እዩ ።

4) ጨና ኣብ ኣካላትካ ኮነ ኣብ ኢሕራምካ ክትልከይ ወይ ክትንሰንሰሉ ክልኩል'ዩ ።

5) ናብ ምግሳስ ዝህውኹ ቃላትን ተግባራትን ክትክልከል ።

6) ንነብስኻ ሕጻ ኮነ ዓቕዲ (መርዓ) ክትገብር ከምኡ'ውን ንኻልኣት ክተዕቅድ ክልኩል እዩ ።

7) ስጋዊ ርክብ ክትፍጽም ክልኩል እዩ ።

8) ዝኹነ ዓይነት ሃድን ወይ ዘይንድኡ እንሰሳታት ኣብ ልዕሊ መሬት ዝርከቡ ክትሃድን ወይ ንኸሃድኑልካ ክትእዝዝ ወይ'ውን ንሃዳናይ ክትሕብር ክልኩል እዩ ። ሃድን ክልኩል ሙኺኑን ንዝሃደነ እንታይ ዓይነት መቕጻዕቲ ከምዝግበእን ኣመልኪቱ ልዑል ኣላህ ይብል ።

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ
 وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ
 يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفْرَةٌ طَعَامُ
 مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكُمْ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ ۗ

አብ ባሕር ዝርከቡ እንሰሳታት ክትሃድን ፍቓድዮ
 ሓደ ሙሕሪም ብዘይ-ፍላጥ ወይ ምርሳዕ ነዞም አብ
 ላዕሊ ዝተጠቐሱ ነጥብታት ዝወፃሉም መጻገኒ (ፍድያ)
 ናይ ጌጋታቱ አይሕተትን እዩ ። ግን ካብቲ ዝፈለጠሉን
 ዘስተውዓለሉን ግዜ አትሒዙ ካብ ጌግኡ ክቐጠብ
 ይግባእ ። እናፈለጠ ዝፈጸምም ግና መጻገኒ ናይ
 ጌጋታቱ ይሕተት ንሳቶም ድማ ፡-

ቀዳማይ ሕጻ ወይ ዓቕዲ ዝገበረ ወይ
 ዘዕቀደ ብመጀመርያ እቲ ሕጻ ይኹን ዓቕዲ አብ
 ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት የብሉን (ፋስድ) ብተወሳኺ
 ህጹጽን ብቐዕን ቶባ ከምኡውን እስቲቕፋር ከስዕበሉ
 ይግባእ ።

ካልኣይ ሓሶት ሕሜታ ናብ ሓራም ምጥማት
 ዝተቐለበ ካብ ዘምቡ ንኸማሓር ዝግባእ እስቲቕፋርን
 ቶባን ከብዝሕ ይግባእ ።

ሳልሳይ፤ ቅድሚ ተሓሉል አልኣወል ሰጋዊ ርክብ
 ዝፈጸመ አርባዕተ ዓይነት መቕጻዕቲ ይግባእ ። ንሳቶም
 ከኣ ፡-

- 1 - ሓጅ ተባባሺዩን ፈሪሱን ።
- 2 - እቲ ዝተረፎ ተግባራት ናይ ሓጅ ይምልእ ።

3 - መጸገኒ (ፍድያ) ገመል ይላርድ ወይ ዓሰርተ መዓልቲ ይጸውም ማለት 3 ኣብ ሓጅ 7 ምስ ተመልሱ።

4 - ነቲ ሓጅ ንዓመትኡ ይትክእ (ይቐድዖ) ። ድሕሪ ታሓሉል ኣልኣወል እንተኹይኑ ግን ፊድያ መጸገኒ በጊዕ ክላርድ ይግደድ (ይወጅቦ) ሓጅ ግን ብቑዕ እዩ ።

ራብዓይ፤ ጸጉሪ ምስዳድ ጨና ምልካይ ንምግላስ ዝህውኹ ተግባራት ዝፈጸመ ካብዞም ዝሰዕቡ ሰለስተ ዓይነት መቐጻዕቲ ሓንቲ መሪጹ ይፍጽም፤ ንሳቶም ድማ፡- ሰለስተ መዓልቲ ይጸውም ወይ ሽዱሽተ ድኻታት መካየብልዕ ወይ በጊዕ ይላርድ ።

ንወዲ ተባቦታይ ዝምልከት ክልኩላት

ዝኹኑ ነጥብታት

1 - ሉፋይ ክዳን ከም ጀለብያ ካናቴራ ሙታንቲ ካምቻ ...ወዘተ ክትክደን ክልኩል እዩ ።

2 - ገጽካን ርእሰኻን ክትሸፈን ክልኩል እዩ ። ነዞም ክልተ ነጥብታት ብዘይ ፍላጥ ወይ ብምርላዕ ዝወዓሉም ንጌጋታቲ መጸገኒ ኣይሕተትን እዩ ። የግዳስ ካብቲ ዝፈለጠሉን ዘስተውዓለሉን ግዜ ኣትሒዙ ክቐጠብ ይግበእ ። እናፈለጠ ዝፈጸሞም ግን ካብዞም ዝሰዕቡ ሰለስተ ዓይነት መቐጻዕቲ ሓንቲ መሪጹ ክፍጽም ይግበእ(ይወጅቦ) ። ንሳቶም ካእ በጊዕ ትላርድ ወይ ሽዱሽተ ድኻታት ተብልዕ ወይ ሰለስተ መዓልቲ ትጸውም ።

ንግሥት ወይም ክርክር ክልኩላት

ዝኾኑ ነጥብታት

1 - ብዘይ ምኽንያት ገጸ ክትሸፈን ክልኩል እዩ :: ብሸርዓዊ ምኽንያት ማለት ዘይማሕረማ ክንገሳ-ዋ እንክለው ክትሸፈን ፍቕድ'ዩ :: ናይ'ዚ መረጋገጺ ቃል ኣዴና ዓሊሻ ረቢ ይፍተወለን እንሆ :-

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ مُحْرَمُونَ إِذَا لَقِينَا الرَّكَّابَ أَسَدَلْنَا ثِيَابَنَا

2 - ንዓይኒ ጥራይ ክፈቱ ዘርኢ ጉልበብ((ኒቕብ) ክትሸፈን ከምኡ'ውን ጓንቲ ናይ ኢድ ክትክደን ክልኩል'ዩ :: ናይ'ዚ መርትዖ ካብ ቃል ረሱል ሰለሚ-ዓለይሂ ወሰለም እንሆ :-

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَتَّقِبِ الْمُحْرِمَةُ وَلَا تَلْبَسِ الْقَفَازِينَ
رواه البخاري

ነዞም ዝተጠቕሱ ክልኩላት ብዘይ ፍላጥ ወይ ብምርሳዕ ዝፈጸሙት መቕጻዕቲ ኣይምልከታን እዩ :: ግን ካብ ዝፈለጠትሉን ዘስተው-ዓለትሉን ግዜ ኣትሒዛ ክትቁጠብ ይግባእ :: እናፈለጠት እንተው-ዒላቶ ግን ካብ'ዞም ሰለስተ ዓይነት መቕጻቲ ሓንቲ ጥራይ መሪጸ ክትፍጽም ይግባእ ::

በጊዕ ትሓርድ ወይ ሽዱሽተ ድኻታት ሓረም ተብልዕ ወይ ሰለስተ መዓልቲ ትጸውም ::

ንሙሕራም ካብ ዝፍቀድዎ ነገራት ::

1) ክዳን ናይ ኢሕራም ክትሓጽቦ ክትቅይሮ ፍቓድ እዩ ::

2) ነብሰኻ ክትሕጸብ ርእሰኻ ብፎኪሶ ኣገባብ ክትሓክኽ ፍቓድ እዩ ::

3) መነጽር ናይ ዓይኒ : ሰዓት ክትለብሰ ፍቓድ እዩ ::

4) ኢሕራምካ ብፊትሊ ክትኣስሮ ፍቓድ እዩ ::

5) ማሕሳማ ዝደሊ ክሕጎም ፍቓድ እዩ ::

6) ኣብ ርእሲ ዘይለግብ ከም ጽላል ኣብ ትሕቲ ገረብ ቴንዳ መኪና ከተጽልል ፍቓድ እዩ ::

7) ብገለ ምኽንያት ጽፍርኻ ምስ ዘቐንዘወካ ክትሰዶ ፍቓድ እዩ ::

8) ዕጣቕ ዝኸውን ቁልፊ ክትጥቀም ቦርሳ ክትኩልኮል ፍቓድ እዩ ::

ስነ ስርዓት ናይ ሓጅ : ዑምራ ከምኡውን መገኛ

አብዚ አስዲቦም ዝግለጹ አዳብ ገለ ካብ አቶም ንኸተግልጹም ናይ ግድን (ዋጅብ) ክኹኑ እንከለው ገለ ኻእ መስተሓብ እዮም :: ንሳቶም ድማ :-

1) ብዝያዳ አብ መገኛ ዘድልዩኻ ዝተዛነቑ ደንብታት ከም አገባብ ተቦመም : ምድራዝ ሽፍ አገባቡ ናይ ሰላት ምቕዳምን (ጀምዕ ተቕዲም) ምድንጓይ (ጀምዕ ታእኪር ምሕጻር (ቐስር) ከምኡውን ብዛዕባ ናይ ሓጅን ዑምራን ሰፊ ትምህርቲ ክትወስድን ብዛዕብኡ ዝገልጽ መጽሓፍ ክትኩልኮል ይግባእ :: ምኽንያቱ ዝኾነ ቃል ይኹን ተግባር ድሕሪ ፍልጠት እዩ ዝሰራዕ :: ረቢ ሱብሓኑሁ ወተዓላ ይብል :-

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

2) ልፍንታዊ ምሕዝነት ትገብረሎም መጋይሽትኻን ብጸትኻን ሳልሒን ማለት አብ ተግባራቶምን አዘራርቦኦምን አብነት ክኾኑኻ ዝኸእሉ ዚክረህ ክትርስዕ እንከለኻ ዘዛኻኹሩኻን ንሰናይ ተግባር ዝደፋፍኡኻን ብሱን-ና ውሕሉላት ክኹኑ :: ንስኻውን መሰል ናይ አሕዋትካ አይትረስዕ :: ማለት ብሸነኽ ርህራሄ ድዩስ ምትሕብባር ብሰነስርዓት ድዩስ ንጽቡቕ ተግባር ብምቕድዳም ንዘይፈልጡ ብምምሃር ንዝተጋዢ ብሜላ ብምእራም ኮታ ንሸይግን ዕድል ከይሃብካ ብዝተኻእለ መጠን መጋይሽትኻ ቦቲ ረቢ ዝፈትዎ ክተፍትዎም ጸዓር ::

3) ወደሰብ አበይ ከምዝመውት መዓስ ይመውት ጽባሕ እንታይ ይጓነፎ ዝፈልጥ የሎን ረቢ ሱብሐኑሁ ወተዓላ ይብል ፡-

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

እምበኣር ዕድሜ አብ ኢድ ረቢ ሰለዝኹን ወሲፆ ካብ ምጽሓፍ ንድሕሪት ኣይትበል አብ ጽሑፍካ ድማ ገንዘብ ዝእውዱኻ ወይ ትእውዶም ምስ ዝህልው ካብ መን ተለቂሕካ ክሳብ ክንደይ ዝኹውን ገንዘብ ተለቂሕካ ጽሑፍ ትገብር ፡ እንተተኻኢሉውን መሰኻኸር ተሰንዮሉ ወይ ፊርማ (ክታም) ተንብረሉ ። ስድራ-ቤትካ ሓላፍነት ናይ ልጃሕካ ተሰክሞም ምእንቲ ክኸፍሉልካ ወይ ሙሳመሓ ክጠልቡልካ ። ብኣንጻሩ ንሰኻ ትእውዶም እንተህሊዮም ። ምሉእ ስም ናይቶም ዘለቃሕካዮምን ብዝሒ ገንዘብን ትጽሕፍ ። ብተወሳኺ ድሕሪ ሞትካ አብ ከፊን ኣለባብሳ ፡ ኣቀባብራ ፡ ድሕሪ ምድፋን አብ ዝትግበሩ ተግባራት ካብ ትእዛዝ ረብን ረሱልን ፈንተት ዘይብሉ ክኹውን ከምዝ ግባእ አብ ጽሑፍካ ሓበሬታ ትገድፍ ። እጃምካ አብ ሰናይ ተግባር ከዋፍሩልካ ትዋሰይ ። ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ወሲፆ ምጽሓፍ ክሳብ ክንደይ ኣገዳሲ ምኻኑ ኣመልኪቶም ካብ ዝተዛረብዎ ኩቡር ቃሎም እንሆ ፡-

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿مَا حَقُّ أَمْرِي مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ يَبِيتُ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ

عنده ﴿ رواه البخاري و مسلم

ሰለዚ አሽምባይዶ ንመገሻ ዝመደበ ኣብ ገዝኡ ምስ ስድራ ቤቱ ዘሎ'ውን ወሲቶ ክጽሕፍ ኣገዳሲ እዩ ።

4) ንስድራቤትካን ብጸትካን ኣብቲ ረቢ ዝፈትዎ ተግባራት ክቐየዱ ካብዝጸልኡ ክቐጠቡ ከምዘለዎም ሕውኒታዊ ለበዎ ተመሓላልፊሎም ።

5) ክትገይሽ እንክለኻ ንስድራቤትካ ፡ ኣዝማድካ ጎረባብትኻ ፡ ደሓንኩኑ ብምባል ብሽምዚ ዝሰዕብ ቃል ክትሰናበቶም ፍቱው (ሙስተሓብ) ይኸውን ።

أَسْتَوْدِعُكُمْ اللهُ الَّذِي لَا تَضِيعُ وِدَائِعُهُ

እቶም ትሰናበቶም ድማ ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ክገብሩልካ ፍቱው እዩ ።

* زُوِدَكَ اللهُ التَّقْوَىٰ وَغَفَرَ ذَنْبَكَ وَيَسِّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُ مَا كُنْتَ

6) ካብ ገዛኻ ክትወጽእ እንክለኻ ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ክትብል ፍትው እዩ ።

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أَضَلَّ أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزِلَّ أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ *

7) ገያሻይ ዝገብሮ ዱዓ ረቢ ሱብሓኒሁ ወተዓላ ቀጥታ ስለ ዝቐበሎ እዚ ዕድል እዚ ከየምልጠሉ ዱዓ ከብዝሕ ሙስተሓብ ይኸውን ። ሓጃጂ'ውን ኣብ ሰፋ ፡ መርዋ ፡ ኣብ ዓረፋ ፡ ኣብ መሽዓረልሓራም ድሕሪ ፈጅሪ ፡ ኣብ ቀዳማይን ካልኣይን ጀመራት ኣያም ኣተሽሪቕ ኢዱ ሓፍ ኣቢሉ ዱዓ ከብዝሕ ሙስተሓብ ይኸውን ምኽንያቱ ረሱል

ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም አብ'ዘን ሽዱሽተ ቦታታት
እዚኤን ኢዶም ሓፍ አቢሉም ነዊሕ ዱዓ ሰለ
ዝገቡ ::

8) ረቢ ዝእዘዞ ዋጂባት ልዕሊ ኩሉ ኻእ ሰላት
አብቲ ውሱን ግዜ (ወቕቲ) ክትሰግድ ናይ ግድን እዩ

9) አብ ዓቕቦት አላሁ-አክበር ትብል አብ
ቁልቁል ካእ ሱብሓነላህ ክትብል ሙስተሓብ ይኸውን ::

10) ንሓጅን ዑምራን ትጥቀመሉም ገንዘብ
ብሓላል ዘፍረኹም ክኾኑ ይግባእ ::
ካብ ሓራም ዝእከብኩም ገንዘብ ተጠቂምካ አብ ጠዋፍ
ኮነ አብ ዓረፋ ደው ኢልካ ያረብ ዘምበይ ቐፍረለይ
ጀን-ና ለግሰለይ ክትብል ዘሕንኻ አብ ልዕሊ ሙኺኑ
ፍረ ናይ ተግባርካ ከመይ ይኸውን ነዚ ክቡር ቃል
ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም አንቢብካ ውጺኢት ናይ
ሓጅኻ ፍለጥ::

عن ابي هريرة رضي الله عنه قال قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا
خَرَجَ الرَّجُلُ حَاجًا بِنَفَقَةٍ طَيِّبَةٍ وَوَضَعَ رِجْلَهُ فِي الْغُرْزِ فَنَادَى : لِيكَ اللَّهُمَّ لِيكَ
نَادَاهُ مَنَادٌ مِنَ السَّمَاءِ : لِيكَ وَسَعْدِيكَ زَادَكَ حَلَالٌ وَرَاحِلَتِكَ حَلَالٌ وَحُجُّكَ
مَبْرُورٌ غَيْرٌ مَأْزُورٌ : وَإِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ بِلِنْفَقَةٍ الْخَبِيثَةِ فَوَضَعَ رِجْلَهُ فِي الْغُرْزِ
فَنَادَى : لِيكَ اللَّهُمَّ لِيكَ نَادَاهُ مَنَادٌ مِنَ السَّمَاءِ لِالِيكَ وَلَا سَعْدِيكَ زَادَكَ حَرَامٌ
وَنَفَقَتُكَ حَرَامٌ وَحُجُّكَ غَيْرٌ مَبْرُورٌ *

ሰለ'ዚ ገንዘብካ ብመሰረቱ ካብ ሓላል
ዝተእከበ ክኸውን አለዎምበር ካብ ሓራም ዝኾኑ
ነገራት ሼጥካ ዝደለብኩም ወይ ካብ ናይ እንደማትካ
ካሳ ገንዘብ ጨብ አቢልካ ንሓጅ ክትመጽእ ፈጺሙ
ንጽህና አይኮነን ብዛዕባዚ ዝገልጽ ቃል ረሱል ሰለሷሁ
ዓለይሂ ወሰለም እንሆ :-

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا.....

11) ሓጅኻን ዑምራኻን ምእንቲ ኣላህ ኢልካ ክትፍጽሞ መሰረታዊ ሕቶ እዩ ። ምእንቲ ሓጅ እገላ ክብሉኒ ዝብል ኣዕናዊ ሓሳብ ምስ ዝህልዎ ግን ኣብ ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት የብሉን ረቢ ሱብሓኒሁ ወተዓላ ይብል ፡-

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا تَوَفَّ إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ
﴿١٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ
مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَطِلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

12) ቶባ ማለት ኣብ ሕሉፍ ዝፈጸምካዮም ዘምብታት ምሕረት ካብ ረቢ ክትሓተሎምን ንህልውን መጻእን ዕድሜኻ ኣብ ቁኑዕ መገዲ ተቐይድካ ሂወትካ ብሓድሽ መንፈስ ንኸትመርሐ ዝግበር ናብ ረቢ ምምላስ (ንስሓ) እዩ ። ረቢ ሱብሓኒሁ ወተዓላ ይብል ፡-

وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

ቶባ ኣብ ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት ንኸህልዎ እዞም ዝሰዕቡ ነጥብታት(ሸሩጥ) ክተማልእ ይግባእ ። ንላቶም ድማ ፡-

U) ኢኸላስ ማለት ምእንቲ ካብ መቐጻዕቲ ናይ ረቢ ክድሕን ጀንኡ ክልግሰለይ ዝመለለይኡ መንፈስን ተባግሶን ክኸውን ።

ለ) ቀጥታ ምቹጣብ (ኢቕላዕ) ማለት ካብቲ ተገብሮ ዝነበርካ ጌጋታት ብቕጽበት ሽዑ ንሽዑ ክትሓድጎን ናብ ሰን-ናይ ተግባር ነብስኻ ክትልልያን ይግባእ ።

ሐ) ጣዕሳ (ነደም) ካብ ሕሳብ ተግባራትካ ብልብኻ ክትግግስ ይግባእካ እንተድኣ ብዘሓለፈ እከይ ተግባራትካ ትዋጥይን ዓብሎኽ ትብልን ኪንካ ግን ሓበሬታ (ምልክት) ናይ ጣዕሳ የብሉን

መ) ጽኑዕ ውሳኔ (ዓዘም) ማለት ናብ ጌጋታትካ ንኺይትምለስ ብልብኻ ጽኑዕ ስጉምቲ ክትውሰን ።

ሠ) ግቡእ ናይ ባሮት ምምላስ ማለት ካብ ዝኾነ ሰብ ዝዓመጽካዮም ነገራት ወይ ብቃል ዘቐየምካዮምን ዝበደልካዮምን ምስ ዝህልው ሙሳመሓ (ይቕሬታ) ክትሓቶም ይግባእ ። ገንዘብ እንተኾይኑ ገንዘቦም ክትመልሱሎም ወይ ሙሳመሓ ክትሓቶም ይግባእ ምኽንያቲ ኣብ መንጎ ክልተ ባሮት ዝግበር ምትዕምማጽ ረቢ ኣይተኣታተውን እዩ ። ብዛዕባ'ዚ ረሱል ሰለሂሁ ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ ፡-

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ شَيْءٍ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ يَكُونَ دِينَارًا وَلَا دَرَاهِمَ إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أَخَذَ مِنْهُ بِقَدْرٍ مَظْلَمَتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أَخَذَ مِنْ سَيِّئَاتٍ صَاحِبِهِ فَحَمَلَ عَلَيْهِ * رواه البخاري

ስለዚ ዝኾነ ብቃል ዝሓመኻዮም ይኹን ገንዘብ ዝዓመጽካዮም ቅድሚ መሳትካ ይቕሬታ ክትሓተሎም ይግባእካ ። እዚ ክበሃል እንከሎ'ውን ንዝሓመኻዮም ኢስቲቕፋር ትገብረሎም ምስቶም ዝሓመኻዮም ኪንካ

ድማ ብጽቡቅ ትዝክሮም ፡ እንተድኣ ብዓመጽ ዝወሰድካዮ ገንዘብ ኮይኑ እሞ ኻእ ብቐጥታዊ ክትመልሰሎም እንከለኻ ካብ ጥቕሙ ጉድኣቲ ዝበዝሕ እንተቸይኑ ብተዘዋዋሪ ብኻልኣት ኡሙናት ሰባት ጌርካ ከዮግሃድካ ክትመልሰሎም ወይ ብሽሞም ክትሰድቑሎም ይግባእካ ።

እዞም ሓሙሽተ ነጥብታት ሸሩጥ ናይ ቶብ ካብ ሀ" ክሳብ ሠ" ዝተገልጹ ቅቡልነት ክህልዎም ድማ ውሱን እዋን ኣለዎም ማለት እዋኑ ቅድሚ ፃዕረሞት (ቐርቐራ) ክኸውን ይግባእ ናይ'ዚ መርትዖ ቃል ነቢይና ሙሓመድ ሰለላሁ- ዓለይሂ ወሰለም እንሆ ።

عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ إِنْ اللَّهُ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغْرِغْ ﴾

ከምኡ'ውን ቅድሚ ጸሓይ ብሸነኽ ምዕራብ ምብራቕ ክኸውን ኣለዎ ። (ካብ'ቶም ዓበይቲ ምልክታት ናይ የውመልቅያ) መረጋገጺ ናይ'ዚ ቃል ረቡና ሱብሓኒሁ ወተዓላ ይብል ።

يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا
لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انظُرُوا
إِنَّا مُنظِرُونَ

13) ካብ ክልተ ሰብ ንላዕሊ ሓቢሮም ምስ ዝገሹ ሓደ ነቲ ጉዕዞ ዝኣሊ ኣሚር ክትገብር ሙሰተሓብ ይኸውን ።

14) አብ ነፋሪት መርከብ መኪና ወዘተ... ምስ ደዮብካ ነዚ ዝሰጠክ ናይ መገሻ ደ-ዓ ክትገብር መ-ስተሓብ ኹወን :-

الله أكبر الله أكبر (سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقَرَّنِينَ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ) اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَىٰ وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ

ካብ መገሻኻ ክትምለስ እንክሉኻ ነዛ ዝተጠቐሰት ደ-ዓ እዚ ዝሰጠክ ትውስኻ ::

«ايون، تائبون، عابدون، لربنا حامدون»

ተግባራት ናይ ዑምራ

ቀዳማይ - ኢሕራም

ካልኣይ - ጠዋፍ

ሳልሳይ - ሳይ

ራብዓይ - ጸጉሪ ምልጻይ ወይ ምሕጻር

ቀዳማይ - ኢሕራም

1 - ንዑምራ ዝነቐለ ሰብ ቅድሚ ምብጋሱ ነዞም ዝሰዕቡ ነጥብታት ክፍጽም ፍቲው (ሙስተሓብ) ይኸውን ። ጽፍሩ ክሰድድ ኣብ ትሸትሸን ሕፍረትን ዝርከቡ ጸጉሪ ክላጽይ ከምኡውን ነብሱ ክሕጸብ ጨና ክልከይ ፍቲው'ይ ። ብድሕሪዚ ወዲ-ተባዕታይ እቲ ሸርዓዊ ክዳን ናይ ሓጅ (ኢዛር-ሪዳእ) ይኸደን ። ንሰንሰተይቲ ግን ዝኹነ ዓይነት ሸርዒ ዝፈቕዶ ክዳን ትኸደን ።

2 - ኣብቲ ዝተወሰነ ቦታ ናይ ሚቓት ምስ በጻሕካ ቅድሚ ኢሕራም ምግባርካ ዝኾነ ዓይነት ሰላት ማለት ከም ሱነተል ውዳ-እ ተሕየተል መስጺድ..ወዘተ ክትሰግድ ሙስተሓብ ይኸውን። እንተድኣ ኣጋጣሚ ኣብ ወቕቲ ሰላት (ፈርዲ) በጻሕካ ፈርድኻ ሰጊድካ ክተሕርም'ውን ዝበለጸ እይ ። እዚ ክባሃል እንከሎ ግን ብኒየት ኣልኢሕራም ዝሰገድ ሰላት የልቦን ። ኣብ ተግባራት ናይ ዑምራ ንኸትኣቲ ድማ ልባውን ኣፋውን ንያ ብኸምዚ ዝሰዕብ ትገብር ።

ለበይከ ዑምራ ወይ ኣላሁመ ለበይከ ዑምራ ትብል ።

ካብ ተግባራት ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ከተዓናቕፋኻ ዝኸለሉ ነገራት ከም ሕማም ጸላኢ ዝኣመሰሉ ምስ ዝህልው ምስ ረቢ ውዕል (እሸቲራጥ) ትኣትው ማለት ትብል :- ኣላሁማ መሓሊ ሓይሱ ሓበሰተኒ :: ኢሸቲራጥ ድሕሪ ምግባርካ ዝኾነ ጸገም ምስ ዝጎናፈካ እሞ ኸኣ ተግባራት ናይ ዑምራኻ ክትቅጽሎ ዘይትኸለሉ ደረጃ እንተ በጺሕካ ብዘይ ገለ ምውልዋል ካብ ኢሕራምካ ክትገላገል ማለት ነጻ ክትከውን ትኸእል :: ዝኾነ ዓይነት መቐጻዕቲ'ውን ኣይምልከተካን እዩ ::

3 - ወዲ ተባዕታይ ዓው ኢሉ ተልቢዖ ይገብር ንለንስተይቲ ግን ብትሑት ድምጺ ትብል ::

ተልቢዖ ማለት :-

ለበይክኣላሁ-መ-ለበይክ-ለበይክ-ላሸሪከለክ-ለበይክ ኢን-ካልሓምደ ወኒዕመተ-ለከወልሙ-ልክ ላሸሪከለክ ::

لَيْبِكَ اللَّهُمَّ لَيْبِكَ لَيْبِكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَيْبِكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمَلِكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

ኣብዚ ግዜ'ዚ መ-ሕሪም ስለ ዝኹንካ ኩሉ ተግባርካን ቃልካን ኣብ ዚክር ክቐየድ ብኣንጻሩ ካብ ሕማቕ ተግባራትን ቃላትን ከም ሕሜታ : ህውከት : ፍረ ዘይብሉ ዘፋልጽ ክትዕ ባእሲ ... ወዘተ ክትርሕቕ ይግባእካ ረቢ ሰብሓኒህ ወተዓላ ይብል :-

الْحَجَّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ

ብተወሰኑ ካብ'ቶም ኣብ ገጽ ቁጽሪ 24 ዝተገልጹ ነጥብታት ፈጺምካ ትኸልከል ::

ገለ ሰባት ኣብ ግዜ ኢሕራም ካብ
ዘዘውትርዎም ጌጋታት

1 - ክዳን ናይ ሓጅ ግድን ሓድሽ ክኸውን ኣለዎ ዝብል እምነት ምሕዳር ጌጋ እዩ ::

2 - ብዘይካ ኣብ ጠዋፊልቅዱም ኢሕራምካ ልዕሊ የማናይ ኢድካን መንኲብካን ምውጻእ ጌጋ እዩ ::

3 - ብድሕሪ ንያ ናይ ኢሕራም ኣብ ኣካላትካ ኮነ ኣብ ክዳንካ ጨና ክትንሰንሰ ጌጋ እዩ ::

4 - ደቀ'ንስትዮ ንሓጅ ዝኸውን ክዳን ግድን ብሕብሩን ኣሰፋፍይኡን ካብ ካልእ ዝተፈለየ ክኸውን ኣለዎ ዝብል እምነት ምእማት ጌጋ እዩ ::

5 - ናይ ኢሕራም ብፍላይ ክልተ ረከዓ ንያ ጌርካ ምስጋድ ጌጋ እዩ ::

6 - ደቂ ተባዕትዮ ተልቢያ ብልገም ጥራሕ ዓው ከይበሉ ምልባይ ብኣንጻሩ ደቂኣንስትዮ ዓው ኢሎን ክልብያ ጌጋ እዩ ::

ካልኦይ : ጠዋፍ

1 - ኣብ መስጅደል ኣራም ምስ በጻሕካ ውድእ እንተዘይብልካ ውድእ ትገብር :: ንመሰገድ ክትኣቲ እንክለኻ የማናይ እግርኻ ኣምራሕካ ነዚ ዝሰብዱዎ እናበልካ ክትኣትው ፍትው ይኸውን ::

ቢሰሚላህ ወሰላት ወሰላም ዓላረሱሊላህ ኣውዙ ቢላህ ኣልዓዚም ወቢወጅሂሂ ኣልከሪም ወሱልጣሂሂ ኣልቐዲም ሚነሸይጣን ኣረጂም ኣላሁመ ኣፍታሕሊ ኣብዋበ ራሕመቲክ ::

እዚ ዱዓ'ዚ ኣብ መስጅደል ኣራም ጥራይ ዘይኮነስ ኣብ ዝኾነ መሰገድ ክትኣቲ እንክለኻ ዝግበር ዱዓእዩ::

2 - ኣብ ኣጀሪልኣሰወድ ምስ በጻሕካ ብልብኻ ንያ ናይ ጠዋፍ ትገብር እንተ ኺኢልካ ትሰዕሚ እንተዘይ ኸኢልካ ግን የማናይ ኢድካ እንዳመልከትካ ቢሰሚላህ ኣላሁኣክበር ትብል :: እንተደሊኻውን ኣብታ ቐዳመይቲ ጠዋፍ ጥራሕ ነዚ ዝሰብዱዎ ዚክር እንተገበርካ ግሩም'ዩ :: ኣላሁመ ኢማነን ቢከ ወተሰዲቀን ቢኪታቢከ ወወፋኣን ቢዓህዲከ ወቲባዐን ሊሱነቲ ነቢዩከ ሙሓመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰላም ትብል : ጠዋፍ ሸውዓተ ግዜ ካዕባ ንጸጋማይ ጎድንኻ ጌርካ ትጥውፍ :: ኣብ'ተን ሰለስተ ቀዳሞት ጠዋፍ እንተኸኢልካ ቅልጥፍ ቅልጥፍ (ሪምል) እናበልካ ትጥውፍ :: ኣብ'ተን ዝተረፉ ኣርባዕተ ድማ ከምቲ ልሙድ ኣካይዳኻ ብህዱእ ትሰጉም :: ኣብ ግዜ ጠዋፍ ብዝኾነ መጽሓፍ ከይተቐየድካ ዘድልዎካ ዱዓን ዚክርን ቁርኣን ምቕራእን ክተብዝሕ ትኸእል ምኽንያቲ ብሸነኽ

ነቢዩና ሙሐመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝተወሰኑ ፍሉይ ዱዓታት ኮነ ዚክር እንትርፎ ኣብ መንጎ ሩክካል የማኒ ሓጀረ'ልኣሰወድ ዝቕራእ ዱዓ ሰለዘየሉ ካብ ልብኻ ዝመንጨወ ናብ ኸሹዕን ኹዱዕን ዘድህቡልካ ትደልዮምን ትምነዮምን ነገራት ዘማልኡልካ ዱዓታት ወላውን ብቋንቋኻ ክትልምን ትኸእል ከምኡውን ዚክርን ቁርኣን ምቕራእን ክተብዝሕ ጸዓር ።

ኣብ ግዜ ጠዋፊ'ልቁዶም ወዲ ተባዕታይ የማናይ ኢዱን መንኮቡን ልዕሊ ኢሕራሙ የውጸእ ኣብ ዝተረፉ ተግባራት ዝኾነ ይኹን ከም ሰላት ሰዕይ...ወ.ዘ.ተ እዚ ዝተጠቐሰ ኣገባብ ኣለባብሳ ኣይምልከቶን እዩ ። ጠዋፍ ዓባዳ ሰለዝኾነ ከይተሃወኸካ ልብኻ ኣሰፊሕካ ምስ ኣሕዋትካ ከይተደፋፋእካ ፈጽሞ።

ኣብ መንጎ እተን ክልተ ኩርናዓት ማለት ሩክን'ልየማኒ ሓጀረ'ልኣሰወድ ዘሉ ቦታ ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ክትገበር ሱንና እዩ ፡ -

رَبَّنَا إِنِّي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

ሬብና ኣቲና ፊዱንዮ ሓሰና ወፊልኣኺራ ሓሰና ወቂና ዓዛብናር ፡ -

3 ጠዋፍ ምስ ጨረሰካ እቲ ልሙድ ክዳን ናይ ሓጅ ልዕሊ መንኮብካ ተውጸእ ኣብ መቐም ኢብራሂም ኬድካ ነዚ ዝሰዕብ ትቐርእ ። ወተኺዙ ሚን መቃሚ ኢብራሂመ ሙሰላ ፡ -

وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى

እንተ ኸኢልካ ብዘይ ምጉናጽን ምድፍፋእን ኣብ ድሕሪ መቃም ኢብራሂም ወላውን ይርሓቕ ወይ ኣብ ዝኾነ ቦታ ናይ መስጺደ'ልሓራም ክልተ ረካዓ ትሰግድ ። ኣብታ ቀዳመይቲ ረካዓ ኣልሓምዱን ቁል ያኣዩሃልካፊፋን ትቐርእ ኣብታ ካልኣይቲ ረካዓ ኣልሓምዱን ቐልሁ-ወላሁ ኣሓድ ክትቀርእ ሱንና እዩ ።

4 - ናብ ማይ ዘምዘም ትኸይድ ካብኡ ክሳብ ትረዊ ትሰቲ ርእስኻ"ውን ተፍሰሰሉ ዘድልዩካዱ-ዓ'ውን ትገብር እንተደሊኻ ትብል ፡-
ኣላሁ-መ ኢኒ ኣስኣሉካ ዒልመን ናፊዓ ወሪዝቀን ዋሲዓ ወሺፋኤን ሚንኩሉዳእ ።

ማይ ዘምዘም ክትሰቲ እንከሎኻ ብፍቓድ ረቢ ክሓውይ'የ ዝብል እምነት ኣብ ልብኻ ተሕድር ብዛዕባዚ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ ፡-

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَاءٌ زَمَزَمٌ لِمَا شَرِبَ لَهُ * رواه ابن ماجه *

5 - ናብ ሓጀረ'ልኣሰወድ ትምለስ እንተኸኢልካ ትሰዕማ እንተዘይኪኢልካ ግን ብዮማናይ ኢድካ ኣመልኪትካ ኣሷሁ-ኣክበር ትብል ። ተግባራት ናይ ሳዕይ ንኸትገብር ናብ ሰፋ ትጓዝ ።

ገለ አብ ጠዋፍ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

1 - አብ ኩሉ ዙሪት ናይ ጠዋፍ ምቅልጣፍ (ረምል) ጌጋ እዩ ።

2 - ንነፍሲ ወከፍ ጠዋፍ ብዝተፈላለዩ ዱዓ ምቅያድ ጌጋ እዩ ።

3 - አብ ውሽጢ ሕጅርእሰማዒል ምጥዋፍ ጌጋ እዩ

4 - ጸጋማይካ ገዲፍካ የማናይ ሸነኽካ ወይ ሕቆኽ ንካዕባ ክትህብ ጌጋ እዩ ።

5 - ንኩሉ ሩክን (ኩርናዕት) ናይ ካዕባ ምስዓም ጌጋ እዩ ።

6 - አብ ግዜ ጠዋፍ ዓው ኢልካ ዱዓ ብምግባር ነቶም አብ ጥቓኽ ዘለው ሰባት ምድንጋር ጌጋ እዩ።

7- ክልተ ረካዓ አብ ድሕሪ መቓም ኢብራሂም ክሰግድ አለኒ ብዝብል ሕልና ምድፍፋእ ጌጋ እዩ።

8 - አብተን ክልተ ረካዓ አብ ሱጁድ ኮነ ሩኩዕ ወይ ቂያም ምድንጓይ ጌጋ እዩ ።

9 - ነቲ መንደቕ ናይ ካዕባ ክባርኸኒ ብዝብል እምነት ብነፍሰኽ ክትደርዞ ጌጋ እዩ ።

ላልላይ : ላዕይ

1 - ናብ ሰፋ ትጓጓዝ : ጥቅእ ምስ በጻሕካ ነዚ ዝሰዕብ ኣዶ ክትቀርእ ሱን-ና ይኸውን :-

إِنَّ الصَّفَاَ وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَابِرِ اللَّهِ
فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ
بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ حَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

ኣብ መርዋ ክትድይብ እንከለኻ ነዛ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰት ኣዶ ኣይትደግማን ኢኻ :: ኣብ ሰፋ ምስ ደዮብካ ንካዕብ ትጥምት ኣብዚ ጊዜ'ዚ ነዚ ዝሰዕብ ዚክር ትብል :-

ኣላሁ ኣክበር ኣላሁ ኣክበር ኣላሁ ኣክበር
ላኢላህ ኢላላህ ወላሁ ኣክበር ላኢላህ ኢላላህ ዋሕደሁ
ላሽሪክ ለሁ ለሁ-ልሙ-ልኩ ወለሁ-ል ሓምዱ ደሕዩ
ወደሚት ወሁ-ወዓላ ኩሊ ሸይኢን ቀደር ላኢላህ ኢላላህ
ዋሕደሁ ኣንጀዘ ዋዕደሁ ወነሰረ ዓብደሁ-ወሃዘመል
ኣሕዛበ ዋሕደሁ ::

ብድሕሪ'ዚ ኢድካ ሓፍ ኣቢልካ ዘድልዮካ ዱዓ
ትገብር ከምዚ እናበልካ እዛ ዚክርን ዱዓን ሰለስተ
ግዜ ደው ኢልካ ክትደጋግመን ሱን-ና ይኸውን ::

2 - ናብ መርዋ ገጽካ ተምርሕ ኣብ መንጎ ሰፋን መርዋን ብቐጠልያ መብራህቲ ዝተመልከተ ቦታ ምስ በጻሕካ ዙብዙብ (ሃርወላ) ትብል ::

ጓለንስተይቲ ግን ኣካይዳኣ ኣይትቐይርን እያ ::

3 - ኣብ መርዋ ምስ ደብብካ ናብ ካዕባ ገጽካ ትጥምት ልክዕ ከምቲ ኣብ ሰፋ ምስ ደብብካ ዝበልካዮ ዚክርን ዱዓን ሰለስተ ግዜ ደጋጊምካ ትብለን :: ኣብ ግዜ ሳዕይ ዝግበር ፉሉይ ዱዓን ዚክርን ብረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝተሓንጸጸ ሰለዘዮሎ ዝኾነ ናብ ፍርሓት ረቢ ዘድህበልካ ንእትምነዮ ነገር ዘማልኣልካ ዱዓን ቁርኣን ምቐራእን ከተዘውትር ፍቐድዮ ::

4 - ሳዕይ ሸውዓተ ግዜ ትገብር እዚ ማለት ካኣ ካብ ሰፋ ናብ መርዋ ዝግበር ጉዕዞ ሓደ ሳዕይ ክቐጸር እንከሎ ካብ መርዋ ናብ ሰፋ ዝግበር ጉዕዞ ድማ ካልኣይ ሳዕይ ይቐጸር በዚ ምኽንያት ድማ እቲ ናይ መጨረሻታ ሳዕይ ዝዛዘመሉ ቦታ ኣብ መርዋ ይኹውን

ካብ መሰጊድ ኣልሓራም ክትወጽእ እንከሎኻ ጸጋማይ እግርኻ ኣምራሕካ ነዚ ድስዕብ ዱዓ እንተበልካ ሱን-ና ይኹውን :: ቢሰሚላህ ወሰላቱ ወሰላም ዓላ ረሱሊ'ላህ ኣላሁመ ኣቐፊርሊ ዘምቢ ወፍታሕሊ ኣብዋበ ፈድሊክ

ገለ አብ ሳዕይ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

1 - ናብ ሰፋ ክትከይድ እንከለኻ ኣፋዊ ኒያ ናይ ሳዕይ ብመልሓሽኻ ክትገብር ጌጋ እዩ ።

2- ከብዲ ኢድካ ናብ ካዕባ ገጹ ጌርካ ልክዕ ከም ናይ ተክቢረት ኣልኢሕራም ሓፍ ከተብሎ ጌጋ እዩ ።

3 - አብ መንጎ ሰፋን መርዋን ዘሎ ሓምሳይ መብራህቲ ዘብዘብ ከይበልካ ክትሓልፎ ጌጋ እዩ ።

4- ቀልጢፊ ክውድእ ኢልካ ምህዋኽ ጌጋ እዩ ።

5 - ትርጉሙ ዘይትፈልጦ መጽሓፍ ሒዝካ ዱዓ ክትገብር ጌጋ እዩ ።

6- ሳዕይ ብመርዋ ምጅማር ጌጋ እዩ ። እንተድኣ ብመርዋ ጀሚርካ ግን እታ ቀዳመይቲ ሳዕይ አብ ቁጽሪ ኣይትሕሰብን እያ ።

7- ካብ ሰፋ ጀሚርካ ናብ መርዋ ካብ መርዋ ንሰፋ ሳዕይ ጌርካ ከም ሓደ ሳዕይ ክትቆጽር ጌጋእዩ።

8 - ብሳሕይ ተጠውዕ ጌጋ እዩ ።

9 - ኣብ ሳዕይ ብዘይ ምኽንያት ሓጋዚ ክትገብር ጌጋ እዩ ።

10 - ንላንስተይቲ ምስ ደቂ-ተባዕቲዮ ተደፋፊኣ ናብቲ ሳለዋይ ኮሮብታ ክትድይብ ጌጋ እዩ ።

ራብዓይ : ጸጉሪ ምልጻይ ወይ ምሕጻር

ጸጉርኻ ተላጺ ወይ ካብ ኩሉ ጸጉርኻ ተሕጽር ንገንብተይቲ ግን ካብ ኩሉ ቁፍኣ ሲሶ ናይ ኣጸብዕቲ (ኣንሙላ) ወይ ዝንእሶ ተቐርጸሉ :: ንወዲተባዕታይ ዝበለጸ ምልጻይ እዩ :: ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ነቶም ዝላጹ ረቢ ርህራሄኡ (ራሕሙኡ) ንኸልግሰሎም ሰለሰተ ግዜ ዱዓ ክገብሩሎም እንክለው መበል ራብዓይ ግዜ ዱዓኦም ሓንሳእ ነቶም ዘሕጸሩ ገይረምሎም ::

عن ابن عمر أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ الْمُحَلِّقِينَ قَالُوا وَالْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ الْمُحَلِّقِينَ قَالُوا وَالْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ الْمُحَلِّقِينَ قَالُوا وَالْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ الْمُحَلِّقِينَ قَالُوا وَالْمُقَصِّرِينَ *
* رواه ابن ماجه

ገለ ኣብ ምልጻይ ወይ ምሕጻር ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት ::

1 - ካብ ገለ ጸጉርኻ ጥራሕ ተንክፍ ኣቢልካ ምሕጻር ጌጋ እዩ ::

መዘኻኸሪ :- እዚ ኣገባብ ናይ ዑምራ ዝተገልጸ ኣብ ዝኾነ መዓልታትን ኣዋርሕን ክትፍጽሞ ተኸእል ኢኻ እንተድኣ ኣብ ወርሒ ሸዋል ዙልቃዒዳ ቀዳሞት ዓሰርተ መዓልቲ ዙልቃዒ ኮይኑ እሞኻኣ ዑምራን ሓጅን ከተማልእ ንዖ ናይ ተመቱፅ እንተመዲብካ ካብ ኢሕራምካ ተሕለል :: ዕለት ሸሞንተ ዙልቃዒ ካብቲ ዘለኻቶ ቦታ ኣሕሪምካ ተኸኢልካ ንሙና ትኸይድ ::

ተግባራት ናይ ዑምራ ኣብዚ ይዛዘም ::

ተግባራት ናይ ሓጅ

- ቀዳማይ - ኢሕራም
- ካልኣይ - ሸምንተ ዙልሓጅ አብሙና ምሕዳር
- ሳልሳይ - አብዓረፋ ደው ምባል
- ራብዓይ - አብ ሙዝደሊፋ ምሕዳር
- ሓሙሻይ - ምድርባይ (ረሚ)
- ሻዱሻይ - ምሕራድ
- ሻውዓይ - ምልጻይ ወይ ምሕጻር
- ሻሙናይ - ጠዋፍን ሳዕይን
- ታሻዓይ - መዓልታት ዒድ አብ ሙና ምሕዳር
- ዓሻራይ - ናይ ሰንብት ጠዋፍ (ጠዋፊ'ልወደዕ)

ቀዳማይ - ኢሕራም

1 - ንሓጅ ዝነቐለ ሰብ ቅድሚ ምብጋሱ ነዘም ዝሰዕቡ ነጥብታት ክፍጽም ፍቱው (ሙስተሓብ) ይኸውን ።

ጽፍፋ ክሰድድ አብ ትሻትሻን ሕፍረትን ዝርከቡ ጸጉሪ ክላጽይ ነብሱ ክሕጸብ ከምኡውን ጨና ክልከይ ፍቱው'ዩ ። ብድሕሪ'ዚ ወዲ ተባዕታይ እቲ ሸርዓዊ ክዳን ናይ ሓጅ (ኢዛር-ሪዳእ) ይኸደን ። ንልኣንስተይቲ ግን ዝኹነ ዓይነት ሸርዒ ዝፈቕዶ ክዳን ትኸደን ።

2 - አብቲ ዝተወሰነ ቦታ ናይ ኢሕራም ሚቓት ምስ በጻሕካ ቅድሚ ኢሕራም ምግባርካ ዝኾነ ዓይነት ሰላት ማለት ከም ሱን-ነተል ውድ-እ ተሕዋተል መስጺድ ..ወዘተ ክትሰግድ ሙስተሓብ ይኸውን። እንተድኣ አጋጣሚ አብ ወቅቲ ሰላት (ፈርዲ) በጺሕካ

ፈርድኻ ሰጊድካ ክተሕርም'ውን ዝበለጸ እዩ ። ኣብ ተግባራት ናይ ሓጅ ንኸትኣቱ ድማ ልባውን ኣፋውን ንዩ ብኸምዚ ዝሰብ ትገብር ።

ንዮኻ ሙተመትዕ እንተኾይኑ ለባይክ ዑምራ ። ወይ ኣላሁመ ለባይክ ዑምራ ትብል ።

ንዮኻ ቃርን እንተኾይኑ ለባይክ ኣላሁመ ሓጅን ወ ዑምራ ። ወይ ለባይክ ሓጅን ወ ዑምራ ትብል ።

ንዮኻ ኢፍራድ እንተኾይኑ ኣላሁመ ለባይክ ሓጅን ። ወይ ለባይክ ሓጅን ትብል ።

ኣብ ምትግባር ሓጅ ኮነ ዑምራ ከተጻፍኻኹን ዝኸለሉ ነገራት ከም ሕማም ጸላኢ ምስ ዘሰግኡኻ እሸቲራጥ ትኣትው ማለት ትብል ።

ፈኢን ሓበሰኒ ሓቢሉን ፈመሒሊ ሓይሉ ሓበሰተኒ።

ሓጅ ወይ ዑምርኡ ንኸፍጽም ዘየኸለሉ ኩነታት ምስ ዘጋጥሞ ካብ ኢሕራሙ ክሕለል ይኸእል።

3 - ዓው ኢልካ ተልቢዖ ትገብር ማለት ለባይክኣላሁማ ለባይክ ለባይክ ላሸሪከለክ ለባይክ ኢነልሓምደ ወኒዕመተ ለከወልሙልክ ላሸሪከለክ.

ኣብዚ ግዜ'ዚ ሙሕሪም ስለዝኹንካ ኩሉ ተግባርካን ቃልካን ኣብ ዚክር ክቐድ ብኣንጸሩ ካብ ሕማቕ ተግባራትን ቃላትን ከም ሕሜታ ህውከት ፍረ ዘይብሉ ክትዕ ባእሲ ... ወዘተ ክትርሕቕ ይግባእካ ፡ ረቢ ሰብሓህ ወተጻላ ይብል ።

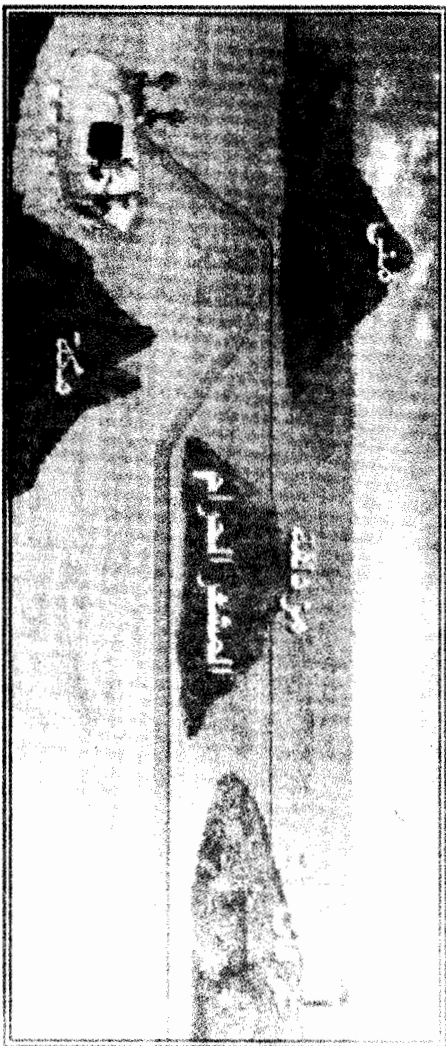
الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ
وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ

ብተወሳኺ ካብ'ቶም ኣብ ፲፮ 24 ቁጽሪ
ዝተገልጹ ነጥብታት ፈጺምኻ ትኸልከል ::
ኣብ ኢሕራም ዝዘውተሩ ጌጋታት ኣብ ፲፮ ቁጽሪ 39
ተገሊጹ ስላሳ ካብ'ቶም ጌጋታት ክትቁጠብ ዘይከለል
ጻዕሪ ግብር ::

ካልኣይ : ሸኖንተ ዙልሓጅ (የውመተርዊያ)

ሙተመትዕ ካብ'ቲ ዘለዎ ቦታ ኢሕራም
ገይሩ ናብ ሙና ተልቢያ እንዳገበረ ይጓዳዝ :: ንያኻ
ቃርን ወይ ሙፍርድ እንተኾይኑ ድማ ካብ ሚቓት
ኣሕሪምኻ ኣብ መካ ምስ በጻሕኻ ጠዋፍ ኣልቁዱም
ክትገብር ሱን-ና እዩ :: ብዝተፈላለዩ ምኽንያት
ክትገብር እንተዘይደሊኻ ግን ቀጥታ ናብ ሙና ትኸይድ
ጓለንስተይቲ ግን ወርሓዊ ኣበባኣ እንተመጸኡዎ ክላብ
ትጸሪ ጠዋፍ ክትገብር ኣይፍቀደላን እዩ :: ቅድሚ
ሸኖንተ ዙልሓጅ እንተጸርዩላ ጠዋፍን ሳዕይን ትገብር'ሞ
ብድሕሪኡ ከምሰባ ትኸውን እንተ ዘይጸርያ ግን ኣብ
ሸኖንተ ዙልሓጅ ካብ'ቲ ዘላቶ ቦታ ምስ ህዝባ ናብ
ሙና ትጓዳዝ ብዘይካ ጠዋፍ ኩሉ ተግባራት ናይ ሓጅ
ክትገብር ይፍቀዳ እዩ :: ኣብ ዝጸረዩትሉ ግዜ ድማ
ንመካ ተመሊሳ ጠዋፍ ትገብር ::

ኣብ ሙና መዓልትን ለይትን ትጸንሕ እተን
ሓሙሽተ ወቐቲ ሰላት ማለት ዙህሪ ዓስሪ መቐሪብ

የወ-መተርጋም ሙና ሓዲር 9 ዘ-ልሓድ 9 ረፋ-ው-ጊልላ ኣብ ሙ-ገደልፋ-
ሓዲር 5 ብ ሙና ጸገግግሎ- መንገዱ ዘርኦ ለጌሊ ::

አልፏል አሱብሒ አብ'ቲ ውሱን ግዜአን ትሰግደን ግን
እተን አርባዕተ ረክዓ ዝሰገዳ ማለት ዙህሪን ዓሰርን
አልፏልን ናብ ክልተ ረክዓ ተሕጽረን (ቀሰር) ።

አብ ሸሞንተ ዙልሓጅ (የውመተርዊያ) ካብ
ዝዝውተሩ ጌጋታት

1 - እቶም ሙተመትዕ ዝንይአም አብ'ቲ ዳግመ
ኢሕራም ዘሕርምሉ ክዳን ግድን ሓድሽ ክኸውን
አለዎ ዝብል እምነት ከሕዳሩ ጌጋ እዩ ።

2 - አብ ክንዲ ካብ'ቲ ዘለውዎ ቦታ ዘሕርሙ
ናብ ካዕባ ከይደም ከሕርሙ ጌጋ እዩ ።

ሳልሳይ:ትሸዓተ ዙልሓጅ (የውመ'ልዓረፋ)

ትሸዓተ ዙልሓጅ ጸሓይ ምስ በረቆት ካብ ሙና
ናብ ኒመራ ተልቢያ እንዳገብርካ ትንግዝ አብኡ ክሳብ
ፍርቂ መዓልቲ ክትጸንሕ ድማ ሱን-ና ይኸውን ። አብ
ኒመራ ክትወርድ እንተዘይክኢልካ ግን ናብ ዓረፋ
ትኸኢልካ ትኸይድ አብኡ ክሳብ ጸሓይ ትዓርብ
ክትጸንሕ ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ ። ድሕሪ ፋዱስ
ኢማም ኹጥባ(መደረ) የሰምዕ ። ዙህሪን ዓሰርን ብሓንቲ
አዛን ግን ብኸልተ ኢቻማ አብ ሓደ እዋን ከክልተ
ረክዓ ምስጀመዓ ትሰግደን (ጀምዕተቕዲም) ። አብ
መገሻ ስለ ዘለኻ ብዘይካ ሱን-ና ናይ አሱብሕን
ዊትሪን ካልእ ዘይሰገድኩ ኢልካ አይትሸገር ። መሬት
ዓረፋ ኩሉ ደው መበሊ ስለ ዝኾነ አብ ዝኾነ ቦታ
ናይ ዓረፋ ደው ኢልካ ኮፍ ኢልካ ተወጢሕካ ንቅብላ
ገጽካ ብምግባር ዱዓ ትገብር ። እዛ መዓልቲ እዚአ

ካብእተን ዝበለጸ መዓልታት ስለ ዝኾነት ግዜኻ ክትጥቀመሉ ረብሐ ናይ ኣዱንያን ኣኼራን ዘማለኣ ዱዓ ክተብዝሕ ብጣዕሚ ኣድላይ'ዩ ረሱል ሰለሷ ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ ።

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ﴿ خير الدعاء دعاء يوم عرفة وأفضل ما قلت أنا والنبيون من قبلي لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد يحيي ويميت وهو على كل شيء قدير ﴾

ብተወሳኺ ኣብ'ዚ መዓልቲ'ዚ ብተሓት ዱዓታት ክትገብርም ትኸእል ኣለው'ም ምእንቲ ኣገዝ ክኹኑኻ ኣደ ኣደ ረሱል ሰለሷ ዓለይሂ ወሰለም ዝገደፉልና (ዱዓእ ማእሱራት) ኣብገጽ 75 ተውከሱ.

ኣብ ትሽዓተ ዙልሓጅ (የው-መ'ልዓረፋ) ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

- 1 - ግዜኻ ኣብ በለካን ለኸዓካን ብከንቲ ምጥፋእ ጌጋ እዩ ።
- 2 - ናብ ጅበልኣራሕማ ንኸትድይብ ነብሰኻ ምውጻዕ ጌጋ እዩ ።
- 3 - ካብ'ቲ ውሱን ቦታ ናይ ዓረፋ ምውጻእ ሓጅኻ የፍርስ ።
- 4 - ካብ'ቲ ውሱን ቦታ ናይ ዓረፋ ቅድሚ ጸሓይ ዓራርቦ ምልቃቕ ማለት ንግሆ ይኹን ድሕሪ ቀትሪ ናብ ዓረፋ ዝኣተወ ቅድሚ ጸሓይ ምዕራብ ካብ ዓረፋ ምስ ዝለቅቅ ናይ ጌግኡ መጸገኒ ክኣርድ ይግበኣ ።
- 5 - ጸም (ሲም) ክትውዕል ጌጋ እዩ ።

ራብዓይ : ሙዝደሊፋ

ጸሐይ ምስ ዓረቦት ካብ ዓረፋ ንሙዝደሊፋ ተልቢያ እንዳገበርካ ህድእ ኢልካ ትንግዝ ኣብ ሙዝደሊፋ ምስ በጻሕካ መቐራብን ኣልዒሻን ብሓደ ኣዛን ግን ብኸልተ ኢቓማ ትሰግደን ። እዚ ማለት ካኣ ኣብ ወቕቲ ናይ መቐራብ እንተ በጺሕካ መቐራብ ሰለስተ ረክዓ ሰጊድካ ኣልዒሻ ክልተ ረክዓ ተሰዕባ (ጀምዕ ተቐዲም) እንተድኣ ኣብ ወቕቲ ኣልዒሻ በጺሕካ መቐራብ ሰለስተ ረክዓ ሰጊድካ ኣልዒሻ ክልተ ረክዓ ተሰዕቡ (ጀምዕታእኺር) ግን ሰላት ኣልዒሻ ብዕባራ ምኽንያት ንድሕሪ ፍርቂ ለይቲ ክተደንጉዮ ስለ ዘይፍቀድ ወላውን ኣብ ሙዝደሊፋ ቅድሚ ምብጻሕካ ፍርቂ ለይቲ እንተቐራቡ ኣብ ዘለኻዮ ቦታ ኪንካ ክትሰግድ ይግባእካ ። ብድሕሪዚ ከምቲ ረሱል ሰለሂሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝገበርዎ ማለት ክትድቅስ ሱንና ይኹውን ። ሰላተልፊጅር ሰጊድካ ክሳብ መሬት ብርህ ዝብል ኣብ መሽዓረል ሓራም ኪንካ ዱዓ ተክቢር ታህሊል ታሕሚድ ከምኡ ዝኣመሰሉ ዚክር ተብዝሕ ። ቅድሚ ጸሐይ ምብራቓ ድማ ሸውዓተ ጸጸር ኣሪኻ ናብ ሙና ትብገስ ኣብ መንጎ ሙዝደሊፋን ሙናን ዘሎ ዋዲመሓሰር ዝተባህለ ሕሉም ምስ በጻሕካ እንተኸኢልካ ንኣካይዳኻ ቅልጣፌ ክትውስኸሉ ፍቲው እዩ ። ዘይክእሉ ሰባት ከም ኣረግቶት ነፍሲጸር ቆልዑን ... ወዘተ ኣብ ሙዝደሊፋ ሓዲሮም ድሕሪ ፍርቂ ለይቲ ንሙና ክኸዱ ይኸእሉ እዮም ።

አብ ሙዝደሊፋ ካብ ዝዝውተሩ ጌጋታት

1 - አብ ክንዲ ብሰላት ትግደሰ ብአንጻሩ ናብ ጸጸር ምእራይ ጥራሕ ኣቋልቦ ክትገብር ጌጋ እዩ ።

2 - ብሰንኪ ዘይምርግጋጽ ካብ'ቲ ውሱን ዶብ ወጺኻ ክትሓድር ጌጋ እዩ ።

3) - ብሃሳስ ምኽንያት ቅድሚ ፈጅሪ ካብ'ቲ ቦታ ክትለቅቅ ጌጋ እዩ ።

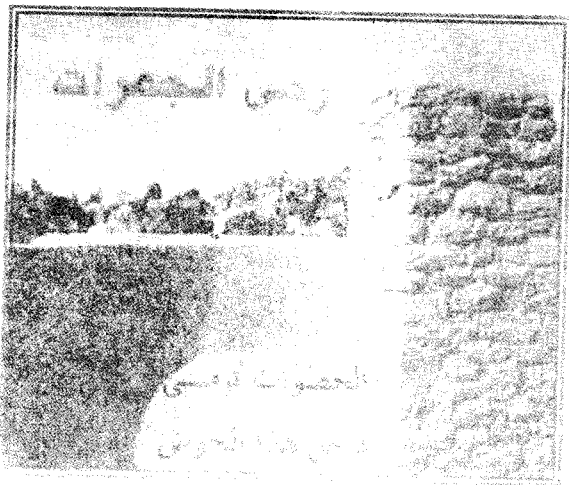
ሓሙሻይ : ምድርባይ (ረሚ)

አብ መጻልቲ ዓድ ግዜ ናይ ምድርባይ ካብ ጸሓይ ምብርቕ አትሒዙ ክሳብ ጸሓይ ምዕርራብ ዘሎ እዋንዩ ገደቡ ። ብቡቕዕ ምኽንያት ቅድሚ ጸሓይ ምዕርባይ ክትድርቢ እንተዘይክኢልካ ግን ብለይቲ ክትድርቢ ትኸእል ክብሉ ዑለማእ ይገልጹ ። አብ ሙና ጀመራት ኣልዓቐባ ምስ በጻሕካ ተልቢያ ተቋርጽ እተን ካብ ሙና ወይ ካብ ሙዝደሊፋ ዝእኩብካዮን ሸውዓተ ጸጸር ንነፍሲ ወከፍ ጸጸር ኣላሁ ኣክበር እንዳበልካ በብሓደ ትድርቢ ። ክትድርቢ እንከለኻ ድማ ካዕባ ንጸጋማይ ሸነኽካ ሙና ንዮማንካ ጌርካ ክትድርቢ ሱንና እዩ ። ግን እቲ ጸጸር ኣብ'ቲ ውሱን ዝድርቡሉ ቦታ ከምዝበጽሐ ኣረጋግጽ ። እንተዘይ በጺሑ ግን እንደገና ካልኣይ ክትድርቢ ይግባእ ጸጸር ምእራይ ግን ካብ ሙዝደሊፋ ጥራሕ ዘይኮነስ ካብ ሙና'ውን ክትኣርይ ትኸእል ኢኻ ። ሱንና ናይ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብታ ቀዳመይቲ መጻልቲ ሸውዓተ ጸጸር

ጥራሕ ምእራይ አብተን ዝተረፉ ክልተ ወይ ሰለስተ መዓልቲ ድማ ንነፍሲ ወከፍ መዓልቲ ዕስራን ሓደን ጸጸር ምእራይ እዩ ።

አብ ረሚ ካብ ዝዝውተሩ ጌጋታት

1 - ነቶም ጸጸር አኪብካ ብሓንቲ ሕፍንቶ ክትድርብዮም ጌጋ እዩ ።

ረሚ ጀመራት እትድርብዮሉ ቦታ ዘርኢ ሰኢሊ

2 - ብእምኒ ይኹን ብላእኒ ክትድርቢ እና ተጸረፍካ ክትውርው ጌጋ እዩ ።

3 - ንጸጸር ብላምና ይኹን ብማይ ክትሓጸቦም ጌጋ እዩ ።

4 - በሽለልትነት ዝላክል ነቲ ውሱን ቦታ ስቲትካ ናብ ሰብ ክትድርብዮ ጌጋ እዩ ።

5 - በቲ ዓቢ ጀሚርካ በንኡስ ክትጭርስ ጌጋ እዩ ።

6- በዘይ ብቑዕ ምኽንያት ጸጸር ዝድርብዮልካ ክትውክል ጌጋ እዩ ።

7 - ነቲ ሓባሪ ዓንዲ ሃሪሙ ናብ ጋብላ ክላቲ ኣለዎ ዝብል እምነት ምሕዳር ጌጋ እዩ ።

ሻዲሻይ : ምሕራድ

ኣብ ዓድ (ዮውመን-ናሕር) ማለት ካብ ቀዳማይ ዓድ ጀሚሩ ክላዕ ላልላይ ዓድ (ኣያመተሽሪቕ) ዘሎ ግዜ ናይ ምሕራድ ዕድል ስለዘለካ ሙተመትዕ ወይ ቃርን እንተኾይንካ ሓንቲ በጊዕ ወይ ጤል ወይ ምስ ሸውዓተ ሰብ ሓቢርካ (ሻብዓይ-አፍ) ሓንቲ ገመል ወይ ላም ክትሓርድ ዋጅብ ይኹኑካ ። ክትሓርድ እንከለኹኻ ናብ ቂብላ ገጸ ጌርካ "ቢሰሚላህ ኣላሁ-ኣክበር" ትብል ከምኡውን ኣላሁ-መ ሃዛ ሚንከ ወለክ ኣላሁ-መ ተቐበልሚን-ኒ ክትብል ሱን-ና እዩ ። ምስ ሓረድካያ ኣብ ሙና ወይ መካ ትጉዚያ እም ብድሕሪኡ ካብቲ ስጋ ከፊልካ ክትበልዕን ፤ ንጽጉማት ድማ ክትህብን ፍቲው እዩ (ሙስተሓብ) ። ክሓርድ ክእለት ዘይብሉ ግን ዓሰርተ መዓልቲ ክጸውም ዋጅብ ይኾኖ ። እዚ ማለት ሰለስተ መዓልቲ ቅድሚ ዓድ ወይ ድሕሪ ዓድ ኣብ ሓጅ ይጸውም እተን ዝተረፉ ሸውዓተ መዓልቲ ኣብ ዓዲ ምስ ተመልሰ ይጸመን ። ብዛዕባ እተን ሰለስተ መዓልቲ ኣብ ሓጅ ዝጽውዕ እቲ ዝበለጸ

ግዜኤን ቅድሚ ትሸዓተ ዙልሕጃ ክኸውን እንከሎ እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም የውም ዓረፋ አፍጢርም ሰለዝዋዓሉን ኣብ ዓረፋ እንከሎኻ መዓልቲ ዓረፋ ክትጸውም ሰለ ዝኸልከሉ እዩ ። እዚ ዝተባህለ ሰለሰተ መዓልቲ እንተደሊኻ ኣክታቲልካ እንተደሊኻውን ፈላሊኻ ትጸመን፤ ከምኡውን እተን ሸውዓተ መዓልቲ ኣብ ዓድኻ ምስ ተመለሰካ እንተደሊኻ ኣክታቲልካ ትጸመን ወይ ከኣ ፈላሊኻ ክትጸመን ትኸእል ። እዚ ምሕራይ ወይ ምጻም ዝተገልጸ ኣብ መካ ንዝካብሩ ኣይምልከቶምን እዩ ። ብዛዕባ እዚ ረቢ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል ፡-

فَمَنْ تَمَنَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ
 فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ
 إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي
 الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

ኣብ ምሕራይ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

1 - ኣብ ክንዲ ምሕራይ ዋጋ በጊዕ (ገንዘብ) ንድኻታት ምዕዳል ጌጋ እዩ ንኡሙን ሰብ ወይ ንዝምልከቶም ኩባንያታት ክካርዱልካ ክትውክል ግን ትኸእል ።

ሻውዓይ : ምልጻይ ወይ ምሕጻር

ጸጉሪኻ ክትላጺ ወይ ካብ ኩሉ ጸጉሪኻ ተሕጽር ዝበለጸ ግን ምልጻይ እዩ ። ክትላጸ ወይ ክትሕጽር እንክለኻ ብምግናይ ክፍሊ ክትጅምር ዝበለጸዩ ።

ጓለንስተይቲ ድማ ካብ ኩሉ ቁንሓ ከክንዲ ሲሶ አጻብዕቲ (1/3) ትቐርጸሉ ። ኣብዚ ግዜ እዚ ብጀካ ምስ ሰበይትኻ ስጋዊ ርክብ ምፍጻም እንተዘይ ኮይኑ ካልእ ካብቲ ኩሉ ተኸልኪልካዮ ዝነበርካ ናጻ ትኸውን ክሳብዚ ተገሊጹ ዘሎ ተግባራት ምፍጻም ተሓሉል ኣልኣወል ተባሂሉ ይጽዋዕ ። ድሕሪዚ ጨና ክትልክ ሙስተሓብ ይኸውን ።

ሻሙናይ : ጠዋፊ'ልኢፋዳ (ጠዋፊ'ዝያራ)

ጠዋፍ ኣልኢፋዳ ሓንቲ ካብ'ተን ዘይተርፋ መሰረታውያን ዓንድታት ናይ ሓጅ ስለ ዝኾነት ሓጅ ብዘይ ጠዋፍ ኣልኢፋዳ ብቐዕ ኣይከውንን እዩ ። ኣብ ካዕባ ጠዋፍ ከምቲ ዝግባእ ምስ ጨረሽካ ኣብ ድሕሪ መቓም ኢብራሂም ወይ ኣብ ዝኾነ ቦታ ናይ መስጅደልሓረም ክልተ ረከዓ ትሰግድ ። ሙተመትዕ እንተኾይንካ ናብ ሰፋን መርዋን ኬድካ ሳዕይ ትገብር ምኽንያቱ እቲ ናይ መጀመርያ ሳዕይ ንዑምራ ኢልካ ስለ ዝገበርካዮ ምስዚ ዝምድና የብሉን ።

ቃርን ወይ ሙፍርድ እንተድኣ ኪንካ እም ኻኣ ቕድሚ ናብ ሙና ምኻድካ ምስ ጠዋፊልቁዱም ሳዕይ ጌርካ እንተካይርካ ካልኣይ ሳዕይ ኣየድልን እዩ ። ኣላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ይብል ።

تُرَلِّقُضُوا نَفْسَهُمْ وَلِيُوفُوا

نَذُورَهُمْ وَلِيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ

አገባብ ናይ ጠዋፍ ዘርኢ ስእሊ

መዘኻኸሪ :- አገባብ ናይ ጠዋፍን ኣብ ጠዋፍ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታትን ብዝምልከት ኣብ ገጽ ቁጽሪ 43 ተመልከት

ታሻዓይ : ኣብ ሙና ምሕዳር

ኣብ ሙና ሰለስቲኡ መዓልታት ዒድ ክትሓድርን ጸጸር ክትድርብይን ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ፤ ግዜ ናይ ምድርባይ ካብ ድሕሪ ቀትሪ (ባዕድዘዋል)

ጀሚሩ ክላብ ጸሓይ ዓራርቦ ዘሎ እዋን ክጸንሕ ይኸእልዩ ። ስለዚ ድማ ኣብ'ቲ ብዝተረገመ ህዝቢ ዘይብሉ ሰዓታት ቀስ ኢልካ ብዘይ ምድፍፋእን ሽግርን ክትፍጽም ፈትን። ምክንያቱ ዒባዳ ስለ ዝኾነ ከመይ ትውድእ ዘይኮነሰ ብኸመይ ክሹዕን ክዱዕን መቐረትን ትረኽቡሉ ሜላ ክትምህዝ ይግባእካ።

ኣብ ካልኣይ ዓድ ድሕሪ ቀትሪ ዕስራን ሓደን ጸጸር ኣሪኻ ንጀመራት ትኸይድ ቦቲ ቀዳማይ ንእሽቶ ጀመራት ጀሚርካ ሽውዓተ ጸጸር ኣላሁ-ኣክቦር እንዳበልካ ትድርቢ ። ክትድርቢ እንከለኻ መካ ንጸጋምካ ሙና ንዮማንካ ጌርካ ክትድርቢ ሱን-ና እዩ ። ድሕሪ ምድርባይካ ናብ ቂብላ ገጽካ ኢድካ ሓፍ ኣቢልካ ዘድልዩካ ነዊሕ ዱዓ ትገብር ። ኣብ ካልኣይ ጀመራት ልክዕ ከምቲ ኣብ ቀዳማይ ንእሽቶ ጀመራት ዝገበርካዮ ኣገባብ ትገብር ። ኣብ ሳልሳይ ጀመራት ኣልኩብራ ብጀካ ዱዓ ከምቲ ኣብ ቀዳማይን ካልኣይን ዝገበርካዮ ኣገባብ ኣደራብያ ደርቢኻ ቀጥታ ትኸይድ ። ምክንያቱ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ጀመራተልኩብራ ዱዓ ኣይገቡን ።

ኣብ ሳልሳይ ዓድ ድሕሪ ቀትሪ ዕስራን ሓደን ጸጸር ኣሪኻ ንጀመራት ትኸይድ ቦቲ ቀዳማይ ንእሽቶ ጀመራት ጀሚርካ ሽውዓተ ጸጸር ኣላሁ-ኣክቦር እንዳበልካ ብብሓደ ትድርቢ ። ድሕሪ ምድርባይካ ናብ ቂብላ ገጽካ ጌርካ ኢድካ ሓፍ ኣቢልካ ዘድልዩካ ነዊሕ ዱዓ ትገብር ። ኣብ ካልኣይ ጀመራት ልክዕ ከምቲ ኣብ ቀዳማይ ንእሽቶ ጀመራት ዝገበርካዮ ኣገባብ ትገብር ። ኣብ ሳልሳይ ጀመራት ኣልኩብራ ብጀካ ዱዓ ከምቲ ኣብ ቀዳማይን ካልኣይን ዝገበርካዮ ኣገባብ ኣደራብያ ደርቢኻ ቀጥታ ትኸይድ ። ምክንያቱ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ጀመራተልኩብራ ዱዓ ኣይገቡን ። ድሕሪዞም ዝተጠቐሱ መዓልታት ምድርባይ

ክትከይድ እንተተሃዋዥካ ቅድሚ ጸሐይ ምዕራብ ካብ
 ሙና ናብ መከተልሙከረማ ክትከይድ ትኸእል ። ግን
 ብዘይ ገለ ምኽንያት ኣብ ሙና እንከለኻ ጸሐይ
 እንተግራቡካ ክትሓድር ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ ።
 ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ግን ኣብ ራብግይ
 ዒድ ድሕሪ ቀተሪ ዕስራን ሓደን ጸጸር ደርቢዮም ካብ
 ሙና ወጺኦም ። ስለዚ እቲ ዝበለጸን ዝያዳ ኣጅሪን
 ዝተማለኤ ሱንና እንተ ኸኢልካ ራብግይ ዒድ ዕስራን
 ሓደን ጸጸር ደርቢኻ ክትከይድ እዩ ። ረቢ ስብሓት
 ወተግላ ይብል ፡-

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي
 يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ
 وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

ብዕብዮት ብምኽንያት ሕማም ዓበይትን
 ህጻውንትን ነፍሲ ጸርን እንተኾይዮም ግን ክዳፋፍኡ
 ስለዘይከእሉ ከክንደኦም ዝድርቢ ክውክሉ ይኸእሉ
 እዮም ። እቲ ዝተወከለ ኻኣ ኣብ ነፍሲ ወከፍ
 ጀመራት ንቅድም ኣብታ ቀዳመይቲ ጀመራት ናቲ
 ሸውዓተ ጸጸር ደድርቢ ብድሕሪኡ ናይቲ ዝወከሉ
 ደድርቢ ኣብቲ ካልኣይን ሳልሳይ ጀመራት ካኣ ከምቲ
 ኣብ ቀዳማይ ዝተጠቐሞ ኣገባብ ናቲ ደርብዮ
 ብድሕሪኡ ናይ ወካሊኡ ደድርቢ ።

ዓሰራይ ጠዋፍ አልወዳዕ (ናይ መፋኅዊ ጠዋፍ)

ቅድሚ ካብ መካ ምውጻእካ ጠዋፊ'ልወዳዕ ንኸትገብር ዋጅብ ስለ ዝኾነ ብጀካ ሓራስን ወርሓዊ ኣበባ ዝመጸ ንለንስተይትን ካልኣት ካብ መካ ቅድሚ ምውጻእኻም ናይ ስንብት ጠዋፍ (ጠዋፍ አልወዳዕ) ክገብሩ ዋጅብ እዩ ።

ጠዋፍ አልወዳዕ ከምቲ ዝግባእ ምስ ፈጸምካ ኣብ ድሕሪ መቓም ኢብራሂም ወይ ኣብ ዝኾነ ቦታ ናይ መስጅደልሓረም ክልተ ረካዓ ክትሰግድ ፍቱው ይኸውን ብድሕሪ'ዚ ብዘይገለ ምዱንጓይ ካብ መካ ክትወጽእ ኣለካ ። ብዘይ ገለ ምኽንያት ግዜ እንተ ወሲድካ ግን እንደገና ጠዋፊ'ልወዳዕ ክትገብር ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ ። ካብ መስጅደልሓረም ክትወጽእ እንክለኻ ጸጋማይ እግርኻ ኣምራሕካ ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ክትገብር መ-ስተሓብ ይኸውን ፡-

بسم الله والصلاة والسلام على رسول , اللهم إني

أسألك من فضلك

ዕማም ናይ ሓጅ ኣብዚ ይዛዘም ።

ትርጉም ናይ ተልብያ

ለበይካህሁመለበይክ ማለት እ : አላህ ንጸውዒትካ ካብ ሓደ ግዜ ንላዕሊ ደገመ ደጋገመ ብልበይ'ውን ጽኑዕ እምነትን ውሳኔን አሕዲረ ብቻለይን ብአካለይን አቢላ ምላሽ ይህበሉ አለኹ ::

ለበይክ ላሽሪክ ለክ ለበይክ ማለት እ አላህ አብ ተግባራትካን (ሩቡብያ) ኡቡሂየትካን አስማትካን ባህሪያትካን (አልአስማእ ወሲፋት) ፈጺሙ መሻርኹቲ ከምዘይብልካ ንጸውዒትካ አመልኪተ ካብ ሓደ ግዜ ንላዕሊ ደገመ ደጋገመ ብልበይ'ውን ጽኑዕ እምነትን ውሳኔን አሕዲረ ብቻለይን ብአካለይን አቢላ ምላሽ ይህበሉ አለኹ ::

እምበኣር ሓደ ሓጃጂ ነዞም ቃላት እዚአም ደጋገሙ ክብሎም እንክሎ አብ ሰለስቲአም ዓይነት ተውሒድ አላህ ስብሓኑህ ወተዓላ መሻርኹቲ ከምዘይብሉ የረጋግጽን እወታዊ ቃሉ ብዓውታ የስምዕን ስለ ዘሎ ነዞም ሰለስተ ዓይነት ተውሒድ ቅድሚ ዝኹነ ዒባዳ ክፈልጠም ይግባእ :: ምኽንያቱ ብዘይ ተውሒድ ዝፍጸም ተግባር (ዒባዳ) አብ ቅድሚ ረቢ ተቐባላነት የብሉን ::

ስለዚ ኩቡር ሓጃጂ እዚ ኹሉ ምእንቲ ንረቢ ስብሓኑህ ወተዓላ ክተፍቱን ግቡእካ ክተማልእን ክትፍጽምን ትፈትዎም ስድራ ቤትካ ራሕሪሕካ ክንደይ ገንዘብን ግዜን ጉልበትን አጥፊእካ መጺእካ ጸዕርኻ ከንቱ ንኹይተርፍ ነዞም ሰለስተ ዓይነት ተውሒድ

ንኸትፈልጠም ዘይሕለል ጸዕሪ ግበር ። ንሕና'ውን እንተኾነ ይትረፍዶ ሰላትካን ስያምካን ዘካትካን ሓጅኻን ካልአት ሰናይ ተግባርካን ወላኪ ሳንቲም'ውን ትኹን ምእንቲ አላህ ተወፍዖ አብ ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት ክህልዎምበር መኻን ኮይና ክትተርፍ ስለ ዘይንደልዎልካ ቅድሚ ኹሉ ብዛዕባ ተውሒድ ሓጺር ሓበሬታ ክንህበኻ አዝዩ አገጻሲ እዩ ።

ተውሒድ አንጻር ናይ ሸርኪ እዩ ።
ተውሒድ ማለት ንሓደ አላህ ጥራሕ ብዘይ ገለ መሻርኻትን መንጎኛን ንዕኡ ጥራይ ብንጽህና ምምላኽ (ኢፍራዱላህ ቢልጊባዳ) ማለት እዩ ።

ተውሒድ አብ ሰለስተ ይኸፈል ። ንላቶም ካአ
ቀዳማይ ተውሒድ አልፋቡቢያ
ካልኣይ ተውሒድ አል-ኡሉሂያ
ሳልሳይ ተውሒድ አልአስማእ ወሲፋት ።

ቀዳማይ ተውሒድ አልፋቡቢያ
(ተውሒድ-ላህ ቢአፍግሊሂ)

ተውሒድ አልፋቡቢያ ማለት ረቢ አብ ተግባራቱ ፈጺሙ መሻርኻቲ ዘይብሉ ንሱ ጥራይ ፈጣሪ (ኻልቕ) ናይ ኩሉ ወናኒ ሸሻይ ዝልግስ ዝናብ ውላድ ዝህብ ሂወት ዘልብስ ...ወዘተ ምኺኑ ዝገልጽ ሓደ ካብቶም ሰለስተ ዓይነት ተውሒድ እዩ ። እዚ ዓይነት ተውሒድ እዚ ሙሽሪካን ኩፋር ከይተማተኡ

ዝእምኑሉ ዝነበሩ ጉዳይ እዩ ። ናይ"ዚ መረጋገጺ ረቢ ስብሐኑ ወተዓላ ይብል ፡-

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ
 مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ
 الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدْبِرُ الْأَمْرَ
 فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

ብሰለስቲእም ዓይነት ተውሒድ ዘይ ምእማን ግን ኣብ እስልምና ኣይጽምብረካን እዩ ። ስለ"ዚ ኣላህ ስብሐኑ ወተዓላ ኣብ ተግባራቱ ዝኾነ ተቃጻጺ ፍጡር ስለ ዘይብሉ ልክዕ ከምታ ረቢ ጥራሕ'ዩ ፈጣሪይ ዝብል እምነት ዘለካ ውላድውን እንተኾነ ረቢ ጥራሕ'ዩ ዝህበኒ ዝብል እምነት ክህልወካ ናይ ግድን እዩ ። ኣላህ ስብሐኑ ወተዓላ ይብል ፡-

لِلَّهِ مُلْكُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنشَاءً
 وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ ﴿١٩﴾ أَوْ يَزُوجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنشَاءً
 وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ

ከምታ ድሕሪ ሞተይ ዳግማይ ሂወት ዘልብሰኒ (ባዕስ) ረቢ ጥራሕ እዩ ዝብል እምነት ዘለካ ርዝቆኻ'ውን እንተኾነ ረቢ ጥራሕ እዩ ዝህበኒ ዝብል እምነት ክህልወካ ይግባእ ። ኣላህ ስብሐኑ ወተዓላ ይብል ፡-

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

ልክዕ ከምቲ ናይ ኩሉ ወናኒ ረቢ ጥራሕ እዩ ዝብል እምነት ዘለካ ናይ ኩሉ ጉዳይ አዛዝን አማሓዳርን ድልዎቲ ገባርን (ሙደብር) አላህ ጥራሕ'ዩ ዝብል ጽኑዕ እምነት ክህልወካ ናይ ግድን እዩ። አላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ይብል ፡-

أَلَا لِلَّهِ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

እምበኣር ረቢ አብዚ ዓይነት ተውሒድ እዚ ፈጺሙ መሻርኸቲ (ሺርክ) የብሉን። ነዚ ንምርግጋጽ ኢኻ ድማ ለበይክ ላሽሪከለክ ትብል ዘለኻ ።

ካልኣይ ተውሒድ አልኡሉሂያ
(ተውሒድ-ላህ ቢአፍዓሊልዒባድ)

ተውሒድ-ል ኡሉሂያ ማለት ንሓደ ልዑል አላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ጥራይ ከተምልኽ ። አብ ዝኹነ ተግባራትካ ፈጺምካ ሸሪክ ክትገብረሉ ከምዘይ ግባእካ ዝሕብር ኮይኑ አሽንኪይዶ ንዝኾነ ፍጡር ወላውን ነቶም ዝበለጹ ፍጡራት ማለት መላኢካታትን ነብያትን ልኡኻትን ...ወዘተ እውን እንተኾኑ ፈጺሞም አብ ዒባዳ ሓንቲ እጃም ከምዘይብሉም ዘብርህ ዓይነት ተውሒድ እዩ ። አላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ይብል. ፡-

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا

ሙሽሪኪን ነዚ ዓይነት ተውሒድ እዚ

ጸውዒት (ዳዕዋ) ምስ ተገብረሎም ንልኡኻት (ሩሱል)
 ጸውዒቶም ነጺኅም ኣይፋልናን ኣይንቅበሎን ሎምስ
 ካኣ ናይ ኣቦታትኩም ሰረት ግደፋ ዝብል ጭርሐ
 (ዲን) ሒዝኻልና መጺእካ ብምባል ኣብ ምዕዝምዛምን
 ዝላዓለ ጎንጽን በጽሑ :: ኣላህ ስብሐኑሁ ወተዓለ
 ይብል :-

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ
 مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٨﴾
 قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ ۖ إِنَّا لَنَرْنِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٩﴾ قَالَ
 يَتَقَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ
 ﴿٦٠﴾ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ
 مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ أَوْ عَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَى
 رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٢﴾ فَكَذَّبُوهُ
 فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٣﴾ وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ
 هُودًا قَالَ يَتَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ
 ﴿٦٤﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ ۖ إِنَّا لَنَرْنَكَ فِي
 سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٥﴾ قَالَ يَتَقَوْمِ
 لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

ዲባዳ እንታይ ማለት እዩ ?

ዲባዳ ክባሃል እንከሎ ብሓፈሻ ኩሉ ረቢ ዝፈትዎን ዝደልዮን ኣሰማት ካብ ቃላት ይኹኑ ካብ ግዳማውን ውሽጣውን ዝፍጸሙ ተግባራት ከም ሰላት ዱዓ ሓጅ ምሕራድ ዘካት ጠዋፍ መብጻዓ ፍርሒ ስያም ኸዱዕ ኸሹዕ ...ወዘተ ዘጠቓለለ ዲባዳ ይባሃል እምበኣር ካብ'ዞም ዝተጠቓሉን ዝተረፉን ዓይነት ዲባዳታት ሓንቲ ንፍጡር እንተ ዓዲልካ ኣብ ዓዘቕቲ ሺርኪ ጥሒልካ ማለት እዩ :: ስለዚ ከምታ ሰላት ንኣላህ ጥራይ ትሰግደሉ ዱዓ ድማ ብዘይገለ ተቃጻጺ ሓይሊ ናብ ኣላህ ጥራይ ክተወፍዮ ይግባእ :: ኣላህ ሱብሓኑሁ ወተዓላ ይብል :-

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
 إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ
 دَاخِرِينَ

ከምቲ ሓጅ ንኣላህ ጥራይ ትዕድሎ ንቁርባን ትሓርዶ (በጃ) ድማ ንኣላህ ጥራሕ ኢልካ ክትገብር ይግባእ :: ኣላህ ሱብሓኑሁ ወተዓላ ይብል:-

قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٣﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

ከምታ ዘካተ ንኣላህ ትዕድላ ጠዋፍ ድማ ዕብዮት ናይ ኣላህን ፍርሕን ኣሕዲርካ ኣብ ካዕባ ጥራሕ ንኣላህ ክትፍጽሞ ይግባእ ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል:-

وَلِيَطَّوَفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ

ልክዕ ከምታ ስያም ንኣላህ ጥራይ ትጸውዎ ፍርሒ'ውን ጠዘይካ ንሓደ ኣላህ እንተዘይኮይኑ ንምውት ምላኻ ዘየሎ ፍጡር ክትፈርሕ ሽርክ እዩ :: ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል:-

إِنَّمَا ذُرِّيَّتِكُمُ الشَّيْطَانُ

يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

ዝኹነ ሽግርን ጸበባን ክወርደካ እንክሎ ያረብ ፈርጀኒ ዝብል ልቦናዊ ዱዓን ሓገዝን ካብ ረቢ ጥራሕ ክትሓትት ይግባእ ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል:-

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ

ፍጡር ስለ ዝኾንካ ንፈጣሪኻ ደኣ'ምበር ንኸመኻ ፍጡር ሕማቕን ጸቡቕን ንነፍሱ ዘይውንን ኣይትሕተት ስለዚ ኩሎም ዓይነት ዒባዳታት ፈሊጥካ ናብ ሓደ ኣላህ ጥራሕ ዓድሎ :: ዝኾነ ሰናይ ተግባር ትፍጽሞ ምስ ሽርኪ ዝተደባለቐ እንተኹይኑ ረቢ ንዝኹነ ሰናይ ተግባርካ ፈጸሙ ኣይቅበሉልካን እዩ :: በል'ኳ ዳኣ ቶባ ክይበልካ ካብ ዓለም ምስ ትፍለ ኣብ ኣኼራ ዘልኣለማዊ ሰፍራኻ ኣብ ጀሃኖም ይኸውን :: ካብዚ ረቢ ይድሕነና :: ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል:-

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ

الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

መሽሪኪን ንረቢ ጥራይ ተገዝኡ (አምልኹ) ናብኡ ጥራይ ዱዓ ግቡ ናብኡ ጥራይ ቁርባንኩም ፈጽሙ ክባሃሉ እንከለው መልሶም ንፍጡራት ንግዘኦም የለናን የግዳስ ናብ ረቢ ከቅርቡና ኢና ዱዓ ምሕራድ (ቁርባን) መብጻዓ ወዘተ.. ንገብረሉም ዘለና ዝብል መልሲ ይህቡሉ ነቡ :: ግን ረቢ እዚ ዓይነት ተግባር'ዚ ሽርኪ ከም ዝኾነ ኣብ ቁርኣነ'ኣልከሪም ይገልጻልና :: ኣላህ ስብሓኪሁ ወተዓላ ይብል:-

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ

ከምኡ እውን ምእንቲ ኣብ ቅድሚረቢ ክሸፍዑና ኢና ንልምናም ዘሉና ዝብል መልስን ከንቲ እምነትን ከምዝነበርም ረቢ ኣብ ብዙሕ ምዕራፋት ናይ ቁርኣን ጠቐሱልና ምኽንያቱ ምእንቲ ከምዚ ዝኣመሰለ ባህሪያት ናይ መሽሪኪን ኣብ ልብና ሶሊኹ ንእምነትና ከየፍርሶ ኣላህ ስብሓኪሁ ወተዓላ ይብል :-

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ

قُلْ أَوْلَوْكَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٣﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ

إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

ኣስተውዕል !!! ናብ ሃይማኖት እስልምና እተለቱ ኣፍደገ ኡንኮ እያ ንሳኻኣ ላኢላህ ኢለላህ ሙሓመደ ረሱሉላህ ክትከውን እንከላ ካብ እስልምና ንኸትወጽእ ግን ብዙሕ ነስተውዕለሉን ዘይነስተውዕለሉን ኣፍደገታት

ሰለ ዘሎ ላኢላህ ኢላላህ ንበይና ናይ ዝበልካ ጥራይ
 አይኮነን ተውሒድካ ዝረጋገጽ እንታይዳአሰ ኩሉ ዒባዳ
 ንፍጡር ከምዘይግባእ ፈሊጥካ ንአላህ ጥራሕ
 ከምዝዕደል ምስ እተረጋገጽ ጥራሕይ'ሞ ካብ'ዞም
 ሸታሕታሕ ዝኹኑ ሸይጣን ዝተለሞም ቃላት ተጠንቀቅ።
 ጸላኢኻ ጽቡቕ ሰለ ዘይምህልካ ላኢላህኢላላህ እንደበልካ
 ንላኢላህኢላላህ ዘፍርስ ተግባር አይትፈጽም ። ሸይጣን
 ኣብ ልዕሊ ሕዝቢ ኑሕ ዝገበሮ ውጥን አይትረሰዕ ።
 ኣብዚ ዓይነት ተውሒድ'ዚ ረቢ መሻርኽቲ (ብጳይ)
 ከምዘይብሉ ንኸተረጋገጽ ኢኻ ለበይከ ላሽሪከለከ ለበይከ
 ትብል ዘለኻ ።

3) ተውሒድ አልአሰማእ ወሲፋት

ተውሒድ አልአሰማእ ወሲፋት ክባሃል እንከሎ
 ከም'ቲ አላህ ንነፍሱ ኣብ ቁርአን አልከሪም ዝሰመዮ
 አሰማቲን ብዝገለጸ ባህሪያቲን ከምኡ'ውን ብሸነኽ ቃል
 ነቢይ ሙሐመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣቢሉ
 ብዝሓበሮን ኣሚንካ እቲ ቅኑዕ ትርጉሙ ከይጠምዘዝካ
 (ታእዊል)

ምስ ፍጡራት ከዮመሳሰልካ (ተምሲል) ንህልው
 አሰማቲን ባህሪያቲን ከዮግለልካ ወይ ከይገደፍካ
 (ታዕጢል) ከመይን ሰለምንታይ ዝብል ናይ ቅርጺ ሕቶ
 ከይሓተትካ (ተክይፍ) ክትአምን ከምዝግባኣካ ዝገልጽ
 ሳልሳይ ዓይነት ተውሒድ'ይ ። አላህ ስብሓኑ ወተዓላ
 ይብል ፡-

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

ከምኡ'ውን ስብሓኑ ወተዓላ ይብል

وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذُرُوا الَّذِينَ يَلْحَدُونَ فِي
 أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ኢናልሐምዳ ወኒዕመተ ማለት ኩሉ ምስግናን
 ሐምድን ንረቢ ጥራሕ እዩ ዝግብእ ። ምኽንያቱ
 ወናኒ ናይ ኩሉ ኒዕማን ዓዳሊኡን ስለ ዝኾነ ንዕኡ
 ጥራሕ ከነመስግኖ ይግባእ ። ረቢ ስብሐኑ ወተዓላ
 ይብል ።

وَمَا يَكُم مِّن نِّعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ

ስለዚ ንሕና ንላህ አብ አድንያ ኮነ አብ
 አኼራ ነመስግኖ (ነሕሙደሁ) ። ሐበሬታ ናይ ሐምድ
 ድማ ጽቡቕ ስራሕ ምፍጻምዮ ። ማለት ሓደ ሰብ
 አብቲ ረቢ ዝአዘዞ ክርከብ ብአንጻሩ ካብ ዝኸልከሎ
 ክኸልከል እንከሎ ሓደ ዓቢ ምልክት ናይ ሹክር ሊህ
 እዩ ። ስለዚ ንላህ ስብሐኑ ወተዓላ ብልብናን
 ብመልሐሰናን ብአካላትናን ክነመስግኖ ይግባእ ። እምበኣር
 ተልብያ ምስግና ንረቢ ብልብናን መልሐሰናን ክኸውን
 እንከሎ እቲ ተግባራት ናይ ሓጅ ምትግባር ድማ
 ብአካላትና ነመስግኖ አለና ማለት እዩ ። ረቢ ዝሃበና
 ኒዕማ ቁጽሩ መጨረሻ ዮብሉን ። እቲ ዝዓበየ
 ተወዳዳሪ ዘይብሉ ኒዕማ ዝለገሰልና ኻእ እስልምና እዩ።
 እዚ ስለ ዝኾነ እዩ ኻእ እቲ ተወዳዳሪ ዘይብሉ
 ምስግና ንላህ ዝግባእ ።

ለከወል ሙልክ ሳሾሪከለክ ማለት ረቢ ናይ ኩሉ
 ወናኒኡን መላኺኡን ፈጣሪኡን መሻርኹቲ ዘይብሉን
 እዩ ። ክቡር ሓጃጂ አስተውዕል !!! ምእንቲ ኩሉ
 ስራሕካ (ዒባዳኻ) ከይፈርሰካ ተግባርካ አንጻር መልሐሰካ
 ክኸውን ዮብሉን ተጠንቀቕ ንረብኻ ጥራሕ ተገዛእ
 ናብኡ ጥራሕ ዱዓ ግበር ።

ዱዓእ አልሚሉራት

እዞም አስፈላጊና ነስፍሮም ዱዓታት ካብ ቁርአንን ሱንናን ዝተዋጸኡ ክኹኑ እንከለው ኣብ መውቕፍ ዓረፋ : መሸዕረልሓራም : ኣብ ጀመራት ምድርባይ ኣብ ሳዕይ : ጠዋፍ : ኣብ ዝኸነ ቦታን ግዜን ንዱዓ ክትጥቀሙሉም ትኸለል ::

هذه أدعية جامعة نافعة إن شاء الله تعالى يناسب

الدعاء بها في عرفات، وفي المشعر الحرام، وبعد رمي الجمرّة الأولى والثانية أيام التشريق، وعلى الصفا والمروة، وفي كل موطن للدعاء، وكل زمان ومكان، وليست مخصصة لهذه المشاعر، لكن لا مانع من الدعاء بها؛ لقوله ﷺ: «ما من مسلم يدعو الله بدعوة ليس فيها إثم ولا قطيعة رحم إلا أعطاه الله بها إحدى ثلاث: إما أن تعجل له دعوته، وإما أن يدخرها له في الآخرة، وإما أن يصرف عنه من الشر مثلها» قالوا: إذا نكث. قال: «الله أكثر» .

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده .
١ - ﴿ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ

مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ .

٢ - ﴿ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ
وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُن مِّنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ .

٣ - ﴿ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ﴾ .

٤ - ﴿ رَبَّنَا نَقْبَلُ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

﴿ وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴾ .

٥ - ﴿ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا
وَتَقَبَّلْ دُعَاءً ﴾ .

٦ - ﴿ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ
الْحِسَابُ ﴾ .

٧- ﴿ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقْنَى بِالصَّالِحِينَ *
وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِى الْآخِرِينَ * وَأَجْعَلْنِى مِنْ وَرَثَةِ
جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴾

﴿ وَلَا تُخْزِنِى يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴾ .

٨- ﴿ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴾ .

٩- ﴿ رَبَّنَا عَلَيْنَا نَوَلُّنَا وَإِلَيْكَ أَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴾ .

١٠- ﴿ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَآغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ .

١١- ﴿ رَبِّ أَوْزِعْنِى أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِى أَنْعَمْتَ
عَلَى وَعَلَى وَالِدَى وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِى
بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴾ .

١٢- ﴿ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ
الدُّعَاءِ ﴾ .

- ١٣- ﴿ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴾ .
- ١٤- ﴿ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴾ .
- ١٥- ﴿ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَأَحِلِّ عُقْدَةَ مِنِّ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴾ .
- ١٦- ﴿ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي ﴾ .
- ١٧- ﴿ رَبَّنَا ءَامَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴾ .
- ١٨- ﴿ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ * وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾ .
- ١٩- ﴿ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾ .
- ٢٠- ﴿ رَبَّنَا ءَايِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ﴾ .

٢١- ﴿ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴾ .

٢٢- ﴿ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ * وَأَعُوذُ
بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴾ .

٢٣- ﴿ رَبِّ اغْفِرْ وَأَرْحَمَ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ﴾ .

٢٤- ﴿ رَبَّنَا إِنَّا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الآخِرَةِ
حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾ .

٢٥- ﴿ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ
الْمَصِيرُ ﴾ .

٢٦- ﴿ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا
وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۗ وَاعْفُ عَنَّا
وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا ۗ أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴾ .

٢٧- ﴿ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ

رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٢٨﴾ .

٢٨- ﴿ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ
النَّارِ ﴾ * رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَيْتَهُ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ * رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا
يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَءَامَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا
ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ *
رَبَّنَا وَءَايِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ
إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٢٩﴾ .

٢٩- ﴿ رَبَّنَا ءَامَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ
الرَّحِيمِينَ ﴾ .

٣٠- ﴿ رَبَّنَا أَصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا
كَانَ غَرَامًا * إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴾ .

٣١- ﴿ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ
أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴾ .

٣٢- ﴿ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي دُرِّيَّتِي ۖ إِنَّي بُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسَامِينَ ﴾ .

٣٣- ﴿ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴾ .

٣٤- ﴿ رَبَّنَا آتِنَا لَنَا ثُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ .

٣٥- ﴿ رَبَّنَا إِنَّنَا ءَامِنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾ .

٣٦- ﴿ رَبَّنَا ءَامِنَا فَكُنْ بِمَعِ الشَّاهِدِينَ ﴾ .

٣٧- ﴿ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ ءَامِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴾ .

- ٣٨- ﴿ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴾ .
- ٣٩- ﴿ رَبِّ أَنْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴾
- ٤٠- ﴿ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾ .
- ٤١- ﴿ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴾ .
- ٤٢- ﴿ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴾ .
- ٤٣- ﴿ رَبِّ بَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾ .
- ٤٤- «اللهم آتنا في الدنيا حسنة، وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار» .
- ٤٥- «اللهم إني أعوذ بك من فتنة النار وعذاب النار، وفتنة القبر، وعذاب القبر، وشر فتنة الغنى، وشر فتنة الفقر، اللهم إني أعوذ بك من

شر فتنة المسيح الدجال، اللهم اغسل قلبي بماء الثلج والبرد، ونق قلبي من الخطايا كما نقيت الثوب الأبيض من الدنس، وباعد بيني وبين خطاياي كما باعدت بين المشرق والمغرب. اللهم إني أعوذُ بك من الكسل والمأثم والمغرم» .

٤٦- «اللهم إني أعوذ بك من العجز والكسل، والجبن والهرم والبخل، وأعوذ بك من عذاب القبر، ومن فتنة المحيا والممات» .

٤٧- «اللهم إني أعوذ بك من جهد البلاء، ودرك الشقاء، وسوء القضاء، وشماتة الأعداء» .

٤٨- «اللهم أصلح لي ديني الذي هو عصمة أمري، وأصلح لي دنياي التي فيها معاشي، وأصلح لي آخرتي التي فيها معادي، واجعل الحياة زيادة لي في كل خير، واجعل الموت راحة

لي من كل شر» .

٤٩- «اللهم إني أسألك الهدى، والتقى،
والعفاف، والغنى» .

٥٠- «اللهم إني أعوذ بك من العجز، والكسل،
والجبن، والبخل، والهرم، وعذاب القبر،
اللهم آت نفسي تقواها، وزكها أنت خير من
زكاها. أنت وليها ومولاها. اللهم إني أعوذ بك
من علم لا ينفع، ومن قلب لا يخشع، ومن
نفس لا تشبع، ومن دعوة لا يُستجاب لها» .

٥١- «اللهم اهديني وسددني، اللهم أني أسألك
الهدى والسداد» .

٥٢- «اللهم إني أعوذ بك من زوال نعمتك، وتحول
عافيتك، وفجاءة نقمتك، وجميع سخطك» .

٥٣- «اللهم إني أعوذ بك من شر ما عملت،

ومن شر ما لم أعمل» .

٥٤- «اللهم أكثر مالي، وولدي، وبارك لي فيما أعطيتني»^(١) «وأطل حياتي على طاعتك وأحسن عملي [واغفر لي]» .

٥٥- «لا إله إلا الله العظيم الحليم، لا إله إلا الله رب العرش العظيم، لا إله إلا الله رب السموات، ورب الأرض ورب العرش الكريم» .

٥٦- «اللهم رحمتك أرجو فلا تكلني إلى نفسي طرفه عين، وأصلح لي شأني كله، لا إله إلا أنت» .

٥٧- «لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين» .

٥٨- «اللهم إني عبدك ابن عبدك، ابن أمتك، ناصيتي بيدك، ماضٍ في حكمك، عدلٌ في قضاؤك. أسألك بكل اسم هو لك سميت به

نفسك، أو أنزلته في كتابك، أو علّمته أحداً من خلقك، أو استأثرت به في علم الغيب عندك، أن تجعل القرآن ربيع قلبي، ونور صدري، وجلاء حُزني، وذهاب همي» .

٥٩- «اللهم مُصَرِّف القلوب صرِّف قلوبنا على طاعتك» .

٦٠- «يا مُقَلِّب القلوب ثبّت قلبي على دينك» .

٦١- «اللهم إني أسألك العافية في الدنيا والآخرة» .

٦٢- «اللهم أحسن عاقبتنا في الأمور كلها، وأجرنا من خزي الدنيا وعذاب الآخرة» .

٦٣- «رب أعني ولا تعن عليّ، وانصرني ولا تنصر عليّ، وامكر لي ولا تمكر عليّ، واهدني ويسر الهدى إليّ، وانصرني على من بغى عليّ، رب اجعلني لك

شَكَارًا، لَكَ ذَكَارًا، لَكَ رَهَابًا، لَكَ مَطَوَاعًا، إِلَيْكَ
مُخَبَّتًا أَوْهَا مُنِيبًا، رَبِّ تَقَبَّلْ تَوْبَتِي، وَاغْسِلْ
حَوْبَتِي، وَأَجِبْ دَعْوَتِي، وَثَبِّتْ حِجَّتِي، وَاهْدِ
قَلْبِي، وَسَدِّدْ لِسَانِي، وَاسْأَلْ سَخِيمَةَ قَلْبِي» .

٦٤- «اللهم إني أسألك من خير ما سألك منه
نبيك محمد ﷺ، ونعوذ بك من شر ما استعاذ
منه نبيك محمد ﷺ، وأنت المستعان، وعليك
البلاغ، ولا حول ولا قوة إلا بالله» .

٦٥- «اللهم إني أعوذ بك من شر سمعي، ومن
شر بصري، ومن شر لساني، ومن شر قلبي،
ومن شر مني» .

٦٦- «اللهم إني أعوذ بك من البرص، والجنون،
والجذام، ومن سيء الأسقام» .

٦٧- «اللهم إني أعوذ بك من منكرات الأخلاق،

والأعمال، والأهواء» .

٦٨- «اللهم إنك عفو كريم تحب العفو فاعفُ عني» .

٦٩- «اللهم إني أسألك فعل الخيرات، وترك المنكرات، وحب المساكين، وأن تغفر لي، وترحمني، وإذا أردت فتنة قوم فتوفني غير مفتون، وأسألك حُبَّكَ، وحُبَّ من يُحِبُّكَ، وحُبَّ عمل يُقَرِّبني إلى حُبِّكَ» .

٧٠- «اللهم إني أسألك من الخير كله : عاجله وآجله، ما علمت منه وما لم أعلم، وأعوذ بك من الشر كله عاجله وآجله، ما علمت منه وما لم أعلم. اللهم إني أسألك من خير ما سألك عبدك ونيبك، وأعوذ بك من شر ما عاذ منه عبدك ونيبك. اللهم إني أسألك الجنة، وما قرب إليها

من قول أو عمل ، وأعوذ بك من النار وما قرب
إليها من قول أو عمل . وأسألك أن تجعل كل
قضاء قضيته لي خيرًا» .

٧١- «اللهم احفظني بالإسلام قائمًا، واحفظني
بالإسلام قاعدًا، واحفظني بالإسلام راقدًا،
ولا تشمت بي عدوًّا ولا حاسدًا. اللهم إني
أسألك من كل خير خزائنه بيدك، وأعوذ بك
من كل شر خزائنه بيدك» .

٧٢- «اللهم اقسم لنا من خشيتك ما تحول به
بيننا وبين معاصيك، ومن طاعتك ما تبلغنا به
جنتك، ومن اليقين ما تهون به علينا مصائب
الدنيا، اللهم متعنا بأسماعنا، وأبصارنا،
وقواتنا ما أحييتنا، واجعله الوارث منا،
واجعل ثأرنا على من ظلمنا، وانصرنا على من

عادانا، ولا تجعل مصيبتنا في ديننا، ولا تجعل
الدنيا أكبر همنا، ولا مبلغ علمنا، ولا تسلط
علينا من لا يرحمنا» .

٧٣- «اللهم إني أعوذ بك من الجبن، وأعوذ بك
من البخل، وأعوذ بك من أن أزد إلى أزدل
العمر، وأعوذ بك من فتنة الدنيا وعذاب
القبر» .

٧٤- «اللهم اغفر لي خطيئتي، وجهلي، وإسرافي
في أمري، وما أنت أعلم به مني، اللهم اغفر لي
هزلي وجدي، وخطئي وعمدي، وكل ذلك
عندي» .

٧٥- «اللهم اغفر لي، وارحمي، واهدني وعافني،
وارزقني»

٧٦- «اللهم إني ظلمت نفسي ظلماً كثيراً ولا يغفر الذنوب إلا أنت. فاغفر لي مغفرة من عندك، وارحمني إنك أنت الغفور الرحيم» .

٧٧- «اللهم لك أسلمت، وبك آمنت، وعليك توكلت، وإليك أنبت وبك خاصمت. اللهم إني أعوذ بعزتك لا إله إلا أنت أن تضلني. أنت الحي الذي لا يموت، والجن والإنس يموتون» .

٧٨- «اللهم إنا نسألك موجبات رحمتك، وعزائم مغفرتك، والسلامة من كل إثم، والغنيمة من كل بر، والفوز بالجنة، والنجاة من النار» .

٧٩- «اللهم اجعل أوسع رزقك عليّ عند كبر سني، وانقطاع عمري» .

٨٠- «اللهم اغفر لي ذنبي، ووسع لي في داري،

وبارك لي في رزقي» .

٨١- «اللهم إني أسألك من فضلك ورحمتك،
فإنه لا يملكها إلا أنت» .

٨٢- «اللهم إني أعوذ بك من التردّي، والهدم،
والغرق، والحرق، وأعوذ بك أن يتخبطني
الشیطان عند الموت، وأعوذ بك أن أموت في
سبيلك مدبراً، وأعوذ بك أن أموت لديغاً» .

٨٣- «اللهم إني أعوذ بك من الجوع؛ فإنه بئس
الضجیع، وأعوذ بك من الخيانة، فإنها بئست
البطانة» .

٨٤- «اللهم إني أعوذ بك من العجز، والكسل،
والجبين، والبخل، والهرم، والقسوة، والغفلة،
والعيلة، والذلة، والمسكنة، وأعوذ بك من
الفقر، والكفر، والفسوق، والشقاق، والنفاق،

والسُّمعة، والرياء، وأعوذ بك من الصمم،
والبكم، والجنون، والجذام، والبرص، وسيء
الأسقام» .

٨٥- «اللهم إني أعوذ بك من الفقر، والقلة،
والذلة، وأعوذ بك من أن أَظْلَمَ أو أُظْلَمَ» .

٨٦- «اللهم إني أعوذ بك من جار السوء في دار
المقامة؛ فإن جار البادية يتحول» .

٨٧- «اللهم إني أعوذ بك من قلب لا يخشع،
ودعاء لا يسمع، ومن نفس لا تشبع، ومن علم
لا ينفع. أعوذ بك من هؤلاء الأربع» .

٨٨- «اللهم إني أعوذ بك من يوم السوء، ومن
ليلة السوء، ومن ساعة السوء، ومن صاحب
السوء، ومن جار السوء في دار المقامة» .

٨٩- «اللهم إن أسألك الجنة وأستجير بك من النار» .

٩٠- «اللهم فقهنني في الدين» .

٩١- «اللهم إني أعوذ بك أن أشرك بك وأنا أعلم، وأستغفرك لما لا أعلم» .

٩٢- «اللهم انفعني بما علمتني، وعلمني ما ينفعني، وزدني علماً» .

٩٣- «اللهم إني أسألك علماً نافعاً، ورزقاً طيباً، وعملاً متقبلاً» .

٩٤- «اللهم إني أسألك يا الله بأنك الواحد الأحد، الصمد، الذي لم يلد ولم يولد، ولم يكن له كفواً أحد، أن تغفر لي ذنوبي، إنك أنت الغفور الرحيم» .

٩٥- «اللهم إني أسألك بأن لك الحمد، لا إله إلا أنت [وحدك لا شريك لك] المنان [يا] بديع السموات والأرض، يا ذا الجلال والإكرام، يا حي يا قيوم، إني أسألك [الجنة وأعوذ بك من النار]» .

٩٦- «اللهم إني أسألك بأني أشهد أنك أنت الله لا إله إلا أنت، الأحد، الصمد، الذي لم يلد، ولم يولد، ولم يكن له كفواً أحد» .

٩٧- «رب اغفر لي، وتب عليّ، إنك أنت التواب الغفور» .

٩٨- «اللهم بعلمك الغيب، وقدرتك على الخلق، أحيني ما علمت الحياة خيراً لي، وتوفني إذا علمت الوفاة خيراً لي، اللهم إني أسألك

خشيتك في الغيب والشهادة، وأسألك كلمة الحق في الرضا والغضب، وأسألك القصد في الغنى والفقر، وأسألك نعيماً لا ينفد، وأسألك قرة عين لا تنقطع، وأسألك الرضا بعد القضاء، وأسألك برد العيش بعد الموت، وأسألك لذة النظر إلى وجهك، والشوق إلى لقاءك، في غير ضراء مضرة، ولا فتنة مضلة، اللهم زينا بزينة الإيمان، واجعلنا هداة مهتدين .

٩٩- «اللهم أرزقني حُبَّكَ، وحبَّ من ينفعني حُبُّهُ عندك، اللهم ما رزقتني مما أحب فاجعله قوة لي فيما تحب، اللهم ما زويت عني مما أحب فاجعله فراغاً لي فيما تحب» .

١٠٠- «اللهم طهرني من الذنوب والخطايا، اللهم نقني منها كما يُنقى الثوبُ الأبيضُ من

الذنس ، اللهم طهرني بالثلج والبرد والماء
البارد» .

١٠١- «اللهم إني أعوذ بك من البخل ، والجبن ،
وسوء العمر ، وفتنة الصدر ، وعذاب القبر» .

١٠٢- «اللهم رب جبرائيل ، وميكائيل ، ورب
إسرافيل ، أعوذ بك من حر النار ومن عذاب
القبر» .

١٠٣- «اللهم ألهمني رشدي ، وأعدني من شر
نفسي» .

١٠٤- «اللهم إني أسألك علماً نافعاً ، وأعوذ
بك من علم لا ينفع» .

١٠٥- «اللهم رب السموات [السبع] ورب
الأرض ، ورب العرش العظيم ، ربنا ورب كل

شيء، فالتق الحب والنوى، ومنزل التوراه والإنجيل
والفرقان، أعوذ بك من شر كل شيء أنت آخذ
بناصيته، اللهم أنت الأول فليس قبلك شيء،
وأنت الآخر فليس بعدك شيء، وأنت الظاهر
فليس فوقك شيء، وأنت الباطن فليس دونك
شيء، اقض عنا الدين وأغننا من الفقر» .

١٠٦- «اللهم ألف بين قلوبنا، وأصلح ذات
بيننا، واهدنا سبل السلام، ونجنا من الظلمات
إلى النور، وجنبنا الفواحش ما ظهر منها وما
بطن، وبارك لنا في أسماعنا، وأبصارنا، وقلوبنا،
وأزواجنا، وذرياتنا، وتب علينا إنك أنت
التواب الرحيم، واجعلنا شاكرين لنعمك مثنين
بها عليك قابلين لها وأتممها علينا»^(١) .

١٠٧- «اللهم إني أسألك خير المسألة، وخير

الدعاء، وخير النجاح، وخير العمل، وخير
الثواب، وخير الحياة، وخير الممات، وثبنتني،
وثقل موازيني، وحقق إيماني، وارفع درجاتي،
وتقبل صلاتي، واغفر خطيئتي، وأسألك
الدرجات العلى من الجنة، اللهم إني أسألك
فواتح الخير، وخواتمه، وجوامعه، وأوله،
وظاهره، وباطنه، والدرجات العلى من الجنة
آمين. اللهم إني أسألك خير ما آتى، وخير ما
أفعل، وخير ما أعمل، وخير ما بطن، وخير
ما ظهر، والدرجات العلى من الجنة آمين.
اللهم إني أسألك أن ترفع ذكري، وتضع
وزري، وتصلح أمري، وتطهر قلبي، وتحصن
فرجي، وتنور قلبي، وتغفر لي ذنبي، وأسألك
الدرجات العلى من الجنة آمين. اللهم إني أسألك

أن تبارك في نفسي ، وفي سمعي ، وفي بصري ،
وفي روعي ، وفي خلقي ، وفي خلقي ، وفي أهلي ،
وفي محيائي ، وفي مماتي ، وفي عملي ، فتقبل حسناتي ،
وأسألك الدرجات العلى من الجنة آمين» .

١٠٨- «اللهم جنبني منكرات الأخلاق،
والأهواء، والأعمال، والأدواء» .

١٠٩- «اللهم قنعني بما رزقني ، وبارك لي فيه ،
واخلف علي كل غائبة لي بخير» .

١١٠- «اللهم حاسبني حساباً يسيراً» .

١١١- «اللهم أعنا على ذكرك، وشكرك، وحسن
عبادتك» .

١١٢- «اللهم إني أسألك إيماناً لا يرتد، ونعيماً
لا ينفد، ومرافقة محمد ﷺ في أعلى جنة الخلد» .

١١٣- «اللهم قني شر نفسي، واعزم لي على أرشد أمري، اللهم أغفر لي ما أسرت، وما أعلنت، وما أخطأت، وما عمدت، وما علمت، وما جهلتُ» .

١١٤- «اللهم إني أعوذ بك من غلبة الدين، وغلبة العدو، وشماتة الأعداء» .

١١٥- «اللهم أغفر لي، واهدني، وارزقني، وعافني، أعوذ بالله من ضيق المقام يوم القيامة» .

١١٦- «اللهم متّعني بسمعي، وبصري، واجعلهما الوارث منّي، وانصرني على من يظلمني، وخذ منه بثأري» .

١١٧- «اللهم إني أسألك عيشةً نقيّةً، وميتةً سويةً، ومردّاً غير مخزٍ ولا فاضح» .

١١٨- «اللهم أحسنّت خَلْقِي فأحسِن خُلُقِي» .

١١٩- «اللهم ثبتني واجعلني هادياً مهدياً» .

١٢٠- «اللهم آتني الحكمة التي من أوتيتها فقد

أوتي خيراً كثيراً» .

اللهم صلّ على محمد وعلى آله وأصحابه

أجمعين .

ዚያራ ናብ መሰጊድ ነቢይ (መዲና)

ቅድሚያ ሓጅ ወይ ድሕሪ ሓጅ ምግባርካ ናብ መሰጊድ ነቢይ (መዲና) ኬድካ ዚያራ ክትገብር ሱንና ኮይኑ ምስ ተግባራት ናይ ሓጅ ፈጺሙ ዝምድና የብሉን ። ማለት መሰጊድ ነቢይ ክትዛየር ሓደ ካብቶም መሰረታውያን ነጥብታት (አርካን ወይ ዋጂባት) ዘይኮነስ እንታይዳእ ሓደ ካብቶም ሰለስተ ዚያራ ዝግበረሉም መሰጊድ'ዩ ሰለዚ እቲ ዓቢ ብልጭኡ (ፈድል) ንምኽሳብ ብዝተኻአለ መጠን ዚያራ ክትገብር ሱንና ይኸውን ። ረሱል ሰለላልሁ ዓለይሂ ወሰለም ብዛዕባ መሰጊድም አመልኪቶም ካብ ዝተዛረቡዎ ቃል ፡ -

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يُبْلَغُ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿ لَا تُشَدُّ الرَّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِي هَذَا وَمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى ﴾ رواه البخاري

አብ ቀብሪ ናይ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኪንካ አብ ዝኾነ ጌጋታት ንኸይተድህብን ቃሕታ ናይ ነብሲ ዓብሊሊካ አብ'ቲ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝኸልከሉዎ ንኸይትጥሕልን ነዚ ዝሰዕብ ኩቡር ቃሎም አንቢብካ ድሕሪ ምርዳእ ካብ ጌጋታት ክትቁጠብ ዘይከለል ጳዕሪ ግብር ።

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿ لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا وَلَا تَجْعَلُوا قُبُورِي عِيدًا وَصَلُّوا عَلَيَّ فَإِنْ صَلَاتِكُمْ تَبْلَغْنِي حَيْثُ كُنْتُمْ ﴾

رواه أبو داود

አብ ዝኾነ ግዝያን ቦታን ሰላት ዓለነቢይ

ምስትገብር ረሱል ሰላሁ ዓለይሂ ወሰለም ንዝገበርካዮ ሰላት ምላሽ ከምዝህቡሉ ካብ'ዚ ኩቡር ቃሉም ተገንዙብ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ ﴾ رواه أبو داود

ገብ ብልጫታት ናይ መሰጊድ ነቢይ ከምኡ'ውን ከተማ መዲናን ብሓፈሽኡ :-

1 - ኣብ መሰጊድ ነቢይ ምስጋድ ካብ ኣብ ካልኣት መሰጊድ ምስጋድ ብሽሕ ደረጃታት ይበልጽ ብዘይካ ካብ መሰጊድ ኣልሓራም (ካዕብ- ማካ)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ ﴾ رواه البخاري

2 - መዲና ከም ማካ ዋሕይ ቁርኣን ዝወርዶ ዝነበረ ቦታ ሰለዝኾነት ::

3 - መሰጊድ ነቢይ ሓደ ካብ'ተም ሰለስተ መሰጊድ ብንያ ዝያራ ትጓዳዞም (ትገሾም) መሰጊድ ብምኻኑ ::

4 - ኣብ መዲና ዝጓነፈካ ዝኾነ ጸገም ብብልሓት ምስ እትጻወርን ትዕግስቲ ምስ ትገብረሉን ረሱል ሰላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ኣኼራ ሸፊፃ ይኾኑኻ ::

عن عَبْدِ اللَّهِ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ﴿ لَا يَصْبِرُ عَلَى لَأْوَانِهَا وَشِدَّتِهَا أَحَدٌ إِلَّا كُنْتُ لَهُ شَهِيدًا أَوْ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾
 رواه مسلم

5 - ከተማ መዲና ፈጸሙ ደጃልን ገዑን
 ዝተብህሉ ሕማም ስለ ዘይሓትዎ ::

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْقَابِ الْمَدِينَةِ مَلَائِكَةٌ لَا يَدْخُلُهَا الطَّاعُونَ وَلَا الدُّجَالُ*
 رواه البخاري

6 - ከተማ መዲና ረሱል ስለላሁ ዓለይሂ ወሰለም እስላማዊ ዕድመ (ደዕዋ) ንኸገብሩ ዝተሰደዱላ ህዝቢ መዲና ብዓቢ ድምቀት ዝተቀበሉዎምን ቦታ ኮይና ከምቲ ነቢይ ኢብራሂም ንማካ ዝሓረሙዎ ረሱል ስለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ ንመዲና ስለዝሓረሙዎ ::

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَدَعَا لِأَهْلِهَا وَإِنِّي حَرَّمْتُ الْمَدِينَةَ كَمَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ... ﴾
 رواه البخاري

7 - ኣብ ገዛኻ ግሃራ (ውዱእ) ጌርካ ናብ መስጊድ ቁባ ኬድካ ምስ እትሰግድ ደረጅኡ ክንዲ ደረጃ ናይ ዑምራ ይዳረግ ::

አገብብ ዚያራ መሰጊድ ነቢይ

1 - አብ መሰጊድ ነቢይ ምስ በጻሕካ የማናይ እግርኻ አምራሕካ ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ጌርካ ክትኣቲ ሱን-ና ይኸውን :

بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ
أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

2 - አብ ውሽጢ መሰጊድ ምስኣተኻ ተሒዮት አልመሰጊድ ትሰግድ ወይ አብ ወቅቲ ናይ ፈርዲ እንተኣቲኻ ፈርዲ ትሰግድ ::

3 - ናብ ቀብሪ ረሱል ሰላህ- ዓለሂ ወሰለም ከምኡ'ውን ክልቲኦም ሰሓባ (ብጸቶም አቡ-በከርን ዑመርን) ኬድካ አብ ፊት ቀብሪ ረሱል ሰላህ- ዓለሂ ወሰለም ደው ኢልካ ብሰነሰርዓትን ትሑት ድምጽን ነዚ-ዝሰዕብ ናይ-ቃል ሰላምታ ትገብር : -

السلام عليك يا رسول الله ورحمة الله وبركاته , أشهد أنك رسول الله حقا ,
وأنك قد بلغت الرسالة , وأديت الأمانة وجهدت في الله حق جهاده ونصحت
الأمة , فجزاك الله عن أمتك أفضل ماجزى نبيا عن أمته

ብድሕሪ'ዚ ካብ'ታ ዘለኻያ ቦታ ቁሩብ ንየማን ብምስጋም ቀብሪ ናይ ሰይዲና አቡ-በከር ትረክብ ነዚ ዝሰዕብ ናይ ቃል ሰላምታ ድማ ትብል : -

السلام عليك أبا بكر الصديق صفي رسول الله , وصاحبه في الغار , جزاك الله عن
رسول الله صلى الله عليه وسلم خيرا

እንደገና ቁሩብ ንዮማን ስጉም አቢልካ ቀብሪ ናይ
ሰይዲና ዑመር ትረክብ አብኡ ድማ ነዚ ዝሰዕብ ቃል
ትብል : -

السلام عليك يا عمر الفاروق , ورحمة الله وبركاته , جزاك الله عن أمة محمد
صلى الله عليه وسلم خيرا

ሰይዲና ዓብዱላህ ኢብኒ ዑመር ረቢ
ይፍተወሉም ንረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም
ከምኡ'ውን ንኸልቲእም ሰሓባ መብዛሕትኡ ግዜ
በዘንሓጸቲ ቃላት ሰላም ይብሉ ነይሮም :: ንላተን
ካእ :- አሰላሙ ዓለከ ያ ረሱሉላህ አሰላሙ ዓለከ ያ
አቡቡከር አሰላሙ ዓለይከ ያ አበታ "

ብተወሳኺ ዝኾነ ዱዓ ክትገብር እንተደሊኻ
ካብ'ቲ ቀብሪ ለጊሰካ ናብ ቂብላ ገጽካ ብምግባር
ዘድልዮካ ዱዓ ትገብር ::
ዱዓ ክትገብር እንከለኻ ብዘይካ ናብ ሓደ አላህ ናብ
ካልእ ፈጺምካ አይትግበር:: ምኽኒያቱ ዝኾነ ፉጡር-
ከማኻ ካብ ፈጣሪ ዝደሊ ምኻኑ አይትዘንግዕ ረቢ
ሱብሓኑ ወተዓላ ይብል : -

إِنَّكَ الَّذِي
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ.
وَإِنْ يَسْلُبْنَاهُمْ الذُّبَابَ شَيْئًا لَأَيَسَّنَّ قُدُوهُ مِنْهُ ضَعْفَ
الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ

ብድሕሪኪ አብ መቓብር አልበቂዕን መቓብር
ኡሑድን ዚያራ ክትገብር ሱን-ና ኮይኑ አብኡ ኪንካ
ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ድማ ትብል :-

السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ يَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ
مِنَ الْمُسْتَأْخِرِينَ وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ

አብ መሰጊድ ቁባ ኬድካ ክልተ ረካዓ ክትሰግድ
ሓደ ካብ'ቲ ረሱል ዘዘውትሩዎ ዝነበሩ ተግባር ኮይኑ
ብዛዕብኡ አመልኪቶም ካብ ዝተዘረቡዎ ዘህንጉይ
ቃሎም እንሆ :-

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ أَتَى مَسْجِدَ قَبَاءَ فَصَلَّى
فِيهِ صَلَاةً كَانَ لَهُ كَأَجْرِ عُمْرَةٍ* رواه ابن ماجه

አብ መሰጊድ ነቢይ ሓሙሽተ ወቅቲ ክትሰግድ፡
ዱዓ፡ ዝክር፡ ክተብዝሕ ብዝተኻለ መጠን አብ ፈርዶዊ
ሰላት ቀዳማይ ሰልፊ ክትሕዝ ዝበለጸ እይ ። ከምኡውን
ንረውደተልሸሪፋ ንምርካብ ክትቀዳደምን አብኡ ኪንካ
ሰላት ነዋፍል (ሱን-ና) ክትሰግድ ፡ ሰላት ዓለነቢይ
ከተብዝሕን ምጽዓር ምጉስ ተግባር እይ ።

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ الْمَازِنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ مَا بَيْنَ
بَيْتِي وَمِنِيرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ ﴾
رواه مسلم

አላህ ሱብሓኑ ወተዓላ ብሰላት ዓለነቢይ
አመልኪቲ ትእዛዝ ከውርደልና እንከሎ አብ
ቁርአንልከሪም ከምዚ ይብል ፡-

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

ሐንቲ ሰላት ዓለነቢይ ዓሰርተ አጅሪ
ከምዘለዎውን ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም አብዚ
ዝሰሎብ ኩቡር ቃሎም ይገልጹልና ፡ -

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا * رواه مسلم

አብ ዚያራ መሰጊድ ነቢይ ካብ
ዝዘውተሩ ጌጋታት

- 1 - ዚያራ መሰጊድ ነቢይ ሓደ ካብቶም አርካን ወይ ዋጂባት ናይ ሓጅ ጌርካ ምውሳድን ሓጅ ብዘይክኡ ብቕዓት የብሉን ዝብል እምነት ምሕዳር ጌጋእዩ ።
- 2 - መዲና ቕድሚ ምእታውካ ነብሰኻ ምሕጻብ ከም ሱንና ጌርካ ምውሳድ ጌጋ እዩ ።
- 3 - ዱዓ ክትገብር እንክለኻ አብ ክንዲ ናብ ቂብላ ብአንጻሩ ገጽካ ናብ ቀብሪ ረሱል ጌርካ ዱዓ ምግባር ጌጋ እዩ ።
- 4 - ካብ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝኾነ ሓገዝን ፈረጃን ምጥላብ ጌጋ ጥራይ ዘይኮነስ ካብ ዲንካ ቦርቂቹ ዘውጸአካ ተግባርዩ ።

5 - አብ መንደቕ ኮነ እምኒ ንበረካ ኢልካ ብሰብነትካ ምድራዝ ወይ ምሰጻም ጌጋ እዩ ።

በርዓዊ ሕቶን መልስን (ፈታዎ)

እምበኣርከስ ሓያሎ ጽሑፋት ናይ ዑሎማእ ዳህሲስና ደንብታት ናይ ሓጅን ዑምራን ዝያራን ከምኡ'ውን አገባቡን አብዚ መጽሓፍ እዚ ብሰፊሖ ድሕሪ ምግላጽ ካብቲ ዝአከበቶ መልእኽቲ ተመሊሳ ብፈታዎ እትቅልብ ሞሰብ ኮይና ንዘይነጸረልኩም አብሪሃ ብዝያዳ አድማዒት ንኸትከውን ብዝብል ዕላማ ብዙሕ ፈተዎ ናይ ዑሎማእ ብምንዳይ ነቲ ተሓቲቶም ዝሃብዎ መልሲ ነቅርባልኩም ።

1) ንዑምራ ወይ ሓጅ ዝተበገሰ ሰብ አብ ሚቃት ምስ በጽሖ ከይ አሕረመ ነቲ ሚቃት እንተሓለፎ ፍርድ (ሉክሙ) እንታይ እዩ ?

መልሲ ፤ ካብ ሚቃት ከየሕረመ ዝሓለፈ ሰብ እንደገና ናብ ሚቃት ተመሊሱ ከሕርም ይግበእ ። እንተዘይክኢሉ ግን አብ መካ በጊዕ ክሓርድ ይግደድ (ይወጅቦ)

2) ኒያ ናይ ሓጅ ወይ ዑምራ አገባቡ ብልብኻ ጥራይ ዲዩ ኒያ ዝግበር ወይስ እንተላይ ብመልሓስካ ትውሰኽሉ ? ንኸልእ ሰብ ክትሕጅጅሉ ወይ ዑምራ ክትገብረሉ እንተደሊኻኽ እንታይ ትብል?

መልሲ ፤ ኒያ ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ክትገብር እንከለኻ አገባቡ ብልባውን አፋውን ኢኻ ኒያ ትገብር። ምኽንያቱ ረሱል ሰለህ- ዓለይሂ ወሰለም ኒያ ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ክገብሩ እንከለው ልባውን

አፋውን ኒያ ገይሮም ። ከምኡውን ንሰሓባ (ረቢ ይፍተወሉም) አፋውን ልባውን ኒያ ክገብሩ አዚዘኹም። ኮይኑ ግን ልባዊ ኒያ ጥራይ ጌርካ ሱቕ እንተበልካውን ጉድለት የብሉን ። ምኽኒያቱ እቲ መሰረታዊ ኒያ ልባዊ እዩ ። ብዘይካ ኣብ ኢሕራም ትንይቶን ኡድሒያ ትሓርዶን ኣብ ካልእ ዲባዳታት አፋዊ ንያ የልቦን እንተዳኣ ንኻልእ ሰብ ክትሕጅጅሉ ወይ ዑምራ ክትገብረሉ እንተደሊኻ ከምዚ ዝሰዕብ ትብል ፡ - ኣላሁመ ለበይከ ሓጅ ን (ስም'ቲ ትደልዮ ሰብ ትቆርሕ) ከምኡውን ዑምራ እንተኾይኑ ድማ ትብል ኣላሁመ ለበይከ ዑምራ ን ... (ስም ትቆርሕ)

3) ኣብቲ ልሙድ ክዳን ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ቅድሚ ኒያ ምግባርካ ጨና እንተነሰነሰካሉ ከመይ እዩ ?

መልሲ ፤ ኣብቲ ልሙድ ክዳን ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ኒያ ኣይገበርኩን ብዝብል ሕልና ጨና ክትገብረሉ ኣይፍቀድን ግን ኣብ ኣካላትካ ጨና ክትልከይ ትኸእል ብድሕሪኡ ካብ ኣካላትካ ነቲ ኢሕራም እንተሓለፎ ኣብር የብሉን ።

4) ሓደ ሰብ ንወላዲቱ ክሕጅጅላ ኒያ ገይሩ ኣብ ሚቃት ምስ በጸሐ ድማ ተልቢያ ናይ ሓጅ ገይሩ ግን ንወላዲቱ ምኻኑ ኣይለበዮን ስለዚ እንታይ ክገብር ኣለዎ ?

መልሲ ፤ እቲ ሓጅ ብመሰረቱ ንወላዲትካ ኢልካ ብልብኻ ወሲንካ ስለ ዝተበገሰካሉ ረቢ በቲ መሰረታዊ ኒያኻ እዩ ዝሓላፍ ። ስለዚ ወላ ንወላዲያይ ወይ ንወላዲተይ ኢልካ ተልቢያ ኣይትግበር ድኣምበር እቲ ሓጅ ንወላዲኻ ወይ ንወላዲትካ እዩ ዝሕሰብ ።

5) ብኅፋራት ናብ ሓጅ ዝገገዝ ሰብ መግስ የሕርም ?

መልሲ ፤ ዝኾነ ብኅፋራት ወይ መርከብ ጌሩ ናብ ሓጅ ዝገገዝ ሰብ ቅድሚ ኩሉ ካብ ገዝኡ ክብገስ እንከሎ ኩሉ ምድላዎት ይገብር ፡ ማለት ኣብ ኣካላቱ ዝርከብ ጸጉሪ ምልጻይ ዘድልዮ ብዘይካ ጭሕሚ ላጺዩ ጽፍሩ ሰዲዱ ክዳን ናይ ሓጅ (ኢሕራም) ይኸደን ። ኣብ ኅፋራት ወይ መርከብ ኮይኑ ናይ'ታ ኅፋራት ወይ መርከብ ፍጥነት ኣብ ግምት ኣእቲዩ ንሚቃት ቁሩብ ክተርፎ እንከሎ የሕርም ።

6) ብኅፋራት ዝገገዝ ሓጻጺ ኒያ ናይ ሓጅ ኣብ ሚቃት ከየሕረመ ኅፋራት ኣብ መዕርፎ ነፈርቲ ጂዳ ዓሊባ ስለዚ እንታይ ይግብር ?

መልሲ ፤ ከየሕረመ ኣብ ጂዳ ዝበጸሐ ሓጻጺ ናብ'ቲ ዝምልከቶ ሚቃት ብመኪና ወይ ብኻልእ መገገዝያ ከይዱ ከሕርም ይግቡኦ ። እንተዘይክኢሉ ግን በጊዕ ኣብ መካ ክሓርድ ንድኻታት ህዝቢ መካ ክዕድሎም ይግደድ (ይወጅቦ) ።

7) ዘይሰግድ ሰብ እንተሓጀጀ ሓጽ ተቐባልነት ኣለዎዶ ?

መልሲ ፤ ዘይሰግድ ሰብ እንተሓጀጀ ሓጽ ብረቢ ተቐባልነት የብሉን ብፍላይኪ ሰላት ናይግድን ፈርዲ ምኺና ዝኻሓደ ዑለማእ ብኹሎም ሓጽ ተቐባልነት የብሉን ይብሉ ግን ሰላት ብትህኪትን ሸለልትነትን ዝኣክል ዘይሰግድ ሰብ እንተሓጀጀ ገለ ዑለማእ ተቐባልነት የብሉን ይብሉ ገለ ድማ ተቐባልነት ኣለዎ ይብሉ ። እንተኾነ ግን እቲ ብዚያዳ ዘዕግብን ጸብለልትነት ዘለዎን ኣባሃህላ ናይ ዑለማእ እቲ "ሰላት

ናይ ግድን ምኽኒት ይኸሓድ አይኸሓድ ሓጅ ተቆጣልነት የብሉን" ዝብል እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም አብ መንጎናን አብ መንጎ ከሓድትን ዘሎ ፍልልይ ሰላት'ያ ዝገደፋ ድማ ከሓዲ እዩ (ይከፍር) ሰለዝብሉ ። እዚ አባሃህላ'ዚ ድማ ሰላት ናይ ግድን ምኽኒት ዝኸሓደን ብትህኪት ዝገደፋን ዘጠቓልል አባሃህላ እዩ (ወላሁ አዕለም) ።

8) አብ ጊዜ ሓጅ ኮነ ዑምራ ጽግያት (ወርሓዊ አባባ) ዝመጸ ንለንስተይቲ ከኒና ንጽጊያታ ደው መቢ ክትወስድ ትኸእል'ዩ ?

መልሲ ፤ ንጽጊያት ደው ዘብል ከኒና ክትወስድ ይፍቀዳ እዩ ። ምኽንያቱ ምእንቲ እቲ ናይ ሓጅ ተግባራት ምስ ህዝባ ዛዚማ ምስ መማጽእታ (አስኒዩዋ ዝመጸ ስብ) ሓቢራ ክትምለስ ።

9) ሓደ ንሓጅን ዑምራን ኢሉ ኒያ ናይ ቂራን ገይሩ እንተኾነ ግን ዑምራ ምስገበረ ኢሕራሙ ፈቲሑ (ተሓሊሉ) ፡ አብ'ዚ ጊዜ'ዚ ሙተመቲዕ'ዩ ይቐጸር ?

መልሲ ፤ ሓደ ሓጅን ዑምራን ኢሉ ኒያ ቂራን ዝገበረ እሞ ድሕሪ ዑምራ ምግባሩ ጸጉሩ የሕጺሩ (ቀምቂሙ) ኢሕራሙ ዝፈተሐ ሙተመትዕ ይባሃል ክሓርድ ድማ ይግባኦ ።

10) አብ ተግባራት ናይ ጠዋፍን ሳዕይን ጠሃራ ክህልወካ ናይግድን ድዩ ?

መልሲ ፤ አብ ጊዜ ጠዋፍ ጠሃራ (ውዱእ) ክህልወካ ናይ ግድንዩ ።

አብ ጊዜ ሳዕይ ግን ጠሃራ ናይ ግድን አይኮነን ክህልዉካ ድማ ዝበለጸ እዩ ።

11) ጠዋፍ ወይ ሳዕይ እንደገበርካ እንክለኻ ኢቃማ ንሰላት እንተተገብረ እንታይ ትገብር ?

መልሲ ፤ አብ ጊዜ ጠዋፍ ኮነ ሳዕይ ጊዜ ሰላት አኼሉ ኢቃማ እንተተገይሩ ጠዋፍ ወይ ሳዕይ አቋሪጽካ ናብ ሰላት ትአቲ ድሕሪ ሰላት ምስጋድካ እተን ዝተረፋኻ ብዝሒ ቁጽሪ ጠዋፍ ወይ ሳዕይ ካብታ ዘቋሪጽካፉ ጀሚርካ ትምልእን ።

12) ቅድሚ ጠዋፍ ሳዕይ ክግበር ይካእል ዲዩ?

መልሲ ፤ እቲ ሱን-ና ጠዋፍ ቅድሚ ሳዕይ ክትገብርዮ : ግን ብዘይፍላጥ ሳዕይ ቅድሚ ጠዋፍ እንተጌርካ ቁቡልዮ ምኽንያቱ ሓደ ጊዜ ሓደ ሰብአይ ንረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ሳዕይ ቅድሚ ጠዋፍ ገይረ ኢሉ ምስ ሓተቶም ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም አበር (ጌጋ) አይገበርካን ክብሉ መሊሰሙሉ ።

13) ጠዋፍ አልወደዕ (ናይ መሰናበቲ ጠዋፍ) አብ ዑምራ ናይ ግድን ድዩ?

መልሲ ፤ ጠዋፍ አል-ወደዕ አብ ዑምራ ዋጂብ አይኮነን : ግን እንተገበርካ ድማ ዝበለጸ ይኸውን ። አብ ሓጅ ግን ጠዋፍ አል-ወደዕ ክትገብር ናይ ግድን እዩ ። ድሕሪ ጠዋፍ አል-ወደዕ ንግልኻ ዘድልዩኻ አቕሑ ክትገዝእ ትኸእል ። እንተድኣ አብ ዝሓጸረ ጊዜ ዝካለካ ኮይኑ ። ምናልባት ነዊሕ ጊዜ እንተወሲዱልካ ግን ከም እንደገና ጠዋፍ አል-ወደዕ ትጥውፍ ።

14) ጌል አንስተይቲ ድሕሪ ኢሕራም ምግባራ እንተሓረሰት ወይ ጽግያት እንተመጸ እንታይ ትግብር ? ጠዋፍ አል-ወዳዕ ይግባአዩ?

መልሲ ፤ ንዑምራ ወይ ሓጅ ኢላ ተበጊሳ ድሕሪ ኢሕራም ጽግያት ዝመጸ ጌል አንስተይቲ ክሳብ ትጸሪ ትጸንሕ (ትጽባይ) ድሕሪ ምጽራያ ጠዋፍን ሳዕይን ትገብር ካብ ጸጉራ ተሕጽር ናታ ዑምራ በዚ ይዛዘም። ግን ድሕሪ ዑምራ ምስ ገበረት ወይ ንሓጅ ኢላ ምስ አሕረመት አብ ሸምንተ ዙልሓጅ እንተመጸኡዎ ብዘይካ ጠዋፍ ኩሉ ተግባራት ናይ ሓጅ ትገብር : ማለት ከም አብ ዓረፋ ደው ምባል (ውቁፍ ቢልዓረፋ) አብ ሙዝደሊፋ ምሕዳር ጸጸር ምድርባይ ካልእ ከም ተልቢያ : ዚክር : ወዘተ.. ትገብር ምስ ጸረዮት ድማ ጠዋፍን ሳዕይን ተስዕብ :: ግን ጠዋፍን ሳዕይን ምስ ፈጸመት ቅድሚ ጠዋፍ አል-ወዳዕ ጽጊያት እንተመጸ : ጠዋፍ አል-ወዳዕ አይምልከታን'ዩ :: ምኽንያቱ ንሓራሰን ንጽጊያት ዝመጸን ጠዋፍ አል-ወዳዕ ክገብራ ስለ ዘይፍቀደን

15) ጠዋፍ አል-ኢፋዳ ምስ ጠዋፍ አል-ወዳዕ አዋሲብካ ሓንቲ ጠዋፍ ብሓንቲ ኒያ ናይ ጠዋፍ አል-ኢፋዳ እንተጠዋፍካ ንጠዋፍ አል-ወዳዕ የጠቓልልዩ ? ከምኡ'ውን ጠዋፍ አል-ኢፋዳ ብለይቲ ክትገብር'ከ ይፍቀድ ዲዩ

መልሲ ፤ ንጠዋፍ አል-ኢፋዳ አደንጉኻ አብ'ቲ መጨረሻታ ትገሸሉ መዓልቲ ጠዋፍ አል-ኢፋዳ ምስ ጠዋፍ አል-ወዳዕ ብሓንቲ ጠዋፍ ክትፍጽመን ትኸእል። አብ'ዚ ጊዜ'ዚ ጠዋፍ አል-ኢፋዳ ምስ ጠዋፍ አል-ወዳዕ ከምተዋሃህዩ ኒያ ክትገብር አድላዩ አይኮነን :: ብዛዕባ አብ ለይቲ ወይ መዓልቲ ንዝበል ሕቶ ግን

አብ ኩሉ ማለት አብ ለይቲ ይኹን መዓልቲ ክትፍጽም ይካላል እዩ ።

16) እቲ ዝበለጸ አገባብ ምትግባር አብ መዓልቲ ምሕራይ (የውም አል-ናሕር) እንታይ እዩ ? ከተደንጉን ከተቐድምንከ ይፍቀድ ዲዩ ?

መልሲ ፤ አብ የውም አል-ናሕር አብ ጀምረት ኣል ዓቀባ ከይዱ ካብቲ ዝአከቦ ሸውዓተ ጸጸር ንኻፍሲ ወክፍ ጸጸር ኣላሁ-አክበር እንዳበለ ይድርቢይ ብድሕሪኡ እንተዳኣ ሃድሶ ኣሊዩዎ ይሓርድ ኣስዒቡ ጸጉሪ ርእሱ ይላጺ ወይ የሕጽር ብድሕሪኪ ጠዋፍ ይገብር። እንተዳኣ ሳዕይ ዝምልከቶ ኮይኑ-ውን ሳዕይ ይገብር ። እዚ አገባብ ተርታዚ ድማ ዝበለጸ እዩ ። እዚ ዝኾነሉ ምኽንያት ድማ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ስለ ዝገበሩዎ እዩ ። ግን ንገለ ተግባራት ኣቐዲሙ ንገለ ተግባራት እንተደንጎዮ ጌጋ የብሉን ። ንኣብነት ቅድሚ ምድርባይ እንተሓረደ ወይ ጠዋፍ ኣል-ኢፋዳ ቅድሚ ምድርባይ እንተገበረ ወይ ቅድሚ ምድርባይ ጸጉሩ እንተሕጸረ ወይ ቅድሚ ምሕራይ ጸጉሩ እንተሕጸረ ጉድለት የብሉን ። ምኽንያቲ ንረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ገለ ሰባት ንገለ ተግባራት ዘደንጎዩ ገለ-ውን ዘቐደሙ ሓቲተምም ጉድለት የብልኩምን (ላ-ሓረጅ ፡ ላ-ሓረጅ) ኢሉም መሊሰሙሉም።

17) እቲ ዝደርበኻዮ ጸጸር ኣብ'ቲ ንዕኡ ተባሂሉ ዝተፈለየ ጋብላ (ሓድ) ኣይኣተወን ዝብል ጠርጠራ እንተሕደርካ እንታይ ትገብር ?

መልሲ ፤ ኣብ'ቲ ዝድለ ጋብላ ኣይኣተወን ኢሉ ጠርጠራ ዘሕደረ ካብ'ቲ ዘለዎ ቦታ (ሙና) ጸጸር ኣርዩ ክምልኡ ይግባእ ምናልባት ኣብ'ቲ ጋብላ ኣትዩ እንደገና

ነጢሩ ዝወጸ ግን ኣብ ቁጽሪ ሓሱብ እዩ ዝብል ቃል ዑለማእ ይሕራ ::

18) ሓደ ሓጻጺ ኣብ'ቲ ጥቓ ጀመራት ዘሉ ጸጸር ወሲዱ ክድርቢ ፍቕድ ዲዩ ?

መልሲ ፤ ኣብ ጀመራት ዝረኸቡኩም ጸጸር ኣሪኻ ንምድርባይ ክትጥቀሙ ፍቕድ እዩ :: ምኽንያቱ እቲ ጸጸር ኣብ'ቲ ዝግባእ ቦታ ስለ ዘይበጽሐ እዩ ክባቢ ጀመራት ተረኺቡ'ምበር ኣብ'ቲ ግቡእ ቦታ እንተዝወድቕ ኣይምተረኽቡን ::

19) ኣብ ጠዋፍ ውድሃይ እንተፍረሱኩ እንታይ ክገብር ይግባኣኒ ?

መልሲ ፤ ኣብ ጠዋፍ ውድሃዮ ዘፍረሰ ሰብ ጠዋፋ ኣቋራጹ ውድሃ ገይሩ ክምብሓድኹ ሓደ ኢሉ ጠዋፋ ይጅምር :: ምኽንያቱ ጠዋፍ ብዘይ ጠሃራ ስለ ዘይትግበር ::

20) ኣብ ውሽጢ ሓደ ዓመት ደጋጊምካ ዑምራ ከተብዝሕ ከመይ እዩ ?

መልሲ ፤ ዑምራ ኣብ ውሽጢ ሓደ ዓመት ከተብዝሕ ሱን-ና እዩ :: ምኽንያቱ ኣብ መንጎ ክልተ ዑምራ ዝፈጸምኩም ናእሽቲ ዘንቢታት ስለ ዝድምሰሰልካ :: ገለ ሰባት ኣብ መንጎ ክልተ ዑምራ ናይ ኣርባዓ ማዓልቲ ፍልልይ ክህልዎ ይግባእ ዝብሉ ሓቅነትን መርትዖን ዘይብሉ ዘረባ እዩ ::

21) ሓደ ዝሓጀጀ ካልኣይ ግዜ ንነፍሱ ክሕጅጅ ናብ መካ መጺኡ ኮይኑ ግን ኣብ ዓረፋ ምስ በጸሐ ሓሳቡ ቀይሩ እቲ ኒያ ናይ ሓጅ ንሓደ ቀረቡ

ክቅይሮ ወሲኑ ። እዚ ሓድሽ ሓሳብ'ዚ ብኸመይ የተግብሮ

መልሲ ፤ ሓደ ሰብ ካብ ገዙኡ ክብገሰ እንክሎ ንነፍሱ ክሕጅጅ ኢሉ ዝተጠገሰን ቦቲ ፋልማይ ዝወሰኖ ኒያ ኢሕራም ዝገበረ ኣብ መንጉኡ ካልእ ሓድሽ ሓሳብ ኣምጺኡ ድሕሪ ኢሕራም ኒይኡ ክቅይር ፈጺሙ ኣይግባእን ቁቡል'ውን ኣይኮነን ።

22) ኣደይ ኩሉ ተግባራት ናይ ሓጅ ባዕላ ፈጺማቶ እንትርፎ ረሚ ኣልጀመራት ምክንያቱ ህጻን ሓቑፋ ስለዝነበረት ንኻልእ ሰብ ክድርብየላ ወኪላቶ ። ሕቶይ ናታ ሓጅ ቡቕዕ ዲይ ?

መልሲ ፤ ኣብ ጀምረት ኣልዓቀባ ቡዙሕ ጽቕጥቕጥ ሰብ ስለዘሎ ብዙሕ ድንገት ክርከብ ይኸእል'ዩ ። ስለዚ ይተረፍዶ ባዓልቲ ህጻን ብሓፈሻ ንደቀንሱቲዮ ቡርቱዕ'ዩ ስለ'ዚ ኣዴኻ ዝወሰደቶ ስጉምቲ ቁኑዕ ኣብርእሲ ምኺኑ ሓጃ'ውን ቡቕዕ'ዩ ።

23) ኣብ መካ ካብ ኣርባዕተ መዓልቲ ንላዕሊ ክቅመጥ ዝደለየ ሰብ ኣብ ሰላቲ ቕስር (ካብ ኣርባዕተ ረካዓ ናብ ክልተ ረካዓ ምጉዳል) ክገብር ይኸእልዩ ?

መልሲ ፤ ሓደ ጋሻ ኣብ መገሸኡ ካብ ኣርባዕተ መዓልቲ ንታሕቲ ክጸንሕ ዝመደበ ኣብ'ቲ ኣገባብ ሰግዳኑ ነተን ኣርባዕተ ረካዓ ዝሰገዳ ማለት ፡ ዙህሪ ዓሰሪን ኣልዒሻን ቕስር ይሰግደን ግን ኣብ መገሸኡ ካብ ኣርባዕተ መዓልታት ንላዕሊ ክጸንሕ ዝወሰነ ከምቲ ልሙድ ብዘይቀሰር ይሰግድ ። እዚ ርእይቶ'ዚ ናይ መብዛሕቶም ዑለማእ ርእይቶ እዩ ። ኣብ ዘለኹዮ ቦታ ምስ ጀመዓ ክትሰግድ ከኣ ዝተማለኤ ተግባርን ዝያዳ ኣጅርን ከም ዘለዎ ኣይትዘንግዕ ።

24) ንዝሞቲ ወለደይ ባዕለይ ክሕጅጀሎም ወይ ንኡሙናት ሰባት ዘድሊ ገንዘብ ከፊለ ከሕጅጀሎም ይኸእልዶ ?

መልሲ ፤ ንዝሞቲ ወለድኻ ባዕልኻ ክትሕጅጀሎም ትኸእል ። ግን ቅድሚ ንወለድኻ ምሕጃጅ ናይ ገዛእ ርእሰኻ ሓጅ ዝፈጸምካ ክትከውን ይግባእ ። ብድሕሪ ናትካ ንወለድኻ ትሕጅጀሎም ወይ ንኡሙናት ሰብ ዲን ገንዘብ ከፊልካ ከተሕጅጀሎም ዝነኣድን ሓደ ካብቲ ንወለድኻ ዝፍጸም ሰናይ ተግባር ብሙኻኑ ረቢ ኣጅሪ ይኸተበልካ ።

25) ኣብ ጊዜ ውቁፍ ካብ'ቲ ዶብ ናይ ዓረፋ ቁሩብ ወጺኡ ዝሞግለ ሰብ ሓጅ ቁቡል ዲዶ?

መልሲ ፤ ኣብ ውቁፍ ኣልዓረፋ ካብ ክሊ'ቲ ዶብ ናይ ዓረፋ ዝወጸ ሓጅ ቁቡል ኣይኮነን ምኸንያቲ ኣብ'ቲ ውሱን ዶብ ናይ ዓረፋ ምህላው ሓደ ካብቶም መሰረታውያን ነጥብታት (ኣርካን) ናይ ሓጅ ስለ ዝኾነ ከምኡው'ን ውሱን ጊዜ ኣለዎ ማለት ካብ ድሕሪ ቀትሪ መዓልቲ ዓረፋ ጀሚሩ ክሳብ ፈጅሪ ምሉእ ዕድል ኣለዎ ።

26) ሓደ ሰብ ኣብ ሙና ንኸሓድር ቦታ ዘይረኽበ ካብ ሙና ወጺኡ ምስ ዝሓድር ካብኡ እንታይ ይጥለብ ?

መልሲ ፤ ሓደ ሰብ ኣብ ሙና ንኸሓድር ዘድሊ ጸዕሪ ጌሩ ቦታ ምስ ዘይረኽብ ካብ ሙና ወጸኢ ይሓድር ካብኡ ዝጥለብ ፍድያ (መጸገኒ) የለን ምኸንያቲ ረቢ ንዘይንኸእሎ ነገር ክንፍጽም ኣይገደደናን ።

27) ሐደ ሙተመትዕ ወይ ቃርን ሃድዬ አብ ዓረፋ ሓሪዱ ስጋእ ንመሳኪን አብ ሓረም እንተዓደሎ ከመይ እዩ ?

መልሲ ፤ ሃድይ ናይ ተመቱዕ ይኹን ናይ ቃርን አብ ሓረም ክሓርዶዩ ዝግበእ ። ስለዚ አብ ዓረፋ ሓሪድካ ስጋእ ንመሳኪን (ድኻታት) አብ ሓረም ምዕዳል ረሱል ሰልላሁ ዓለይሂ ወሰለም ስለ ዘይገበሩዎ እንደገና አብ ሓረም ክትሓርድን ንድኻታት ሓረም ክትዕድልን ይግባእካ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰልላሁ ዓለይሂ ወሰለም አፋጻጽማ ተግባር ናይ ሓጅ ይኹን ንሸነሽ ተግባር አፈጻጽማይ ተኸተሉ ስለዝበሉና ።

28) ሐደ ዝጥውፍ አብ ቁጽሪ ናይ ጠዋፍ ምስ ዝጠራጠር እንታይ ይገብር ?

መልሲ ፤ ቦቲ ዝዋሓደ ቁጽሪ ገሚቱ ዝተረፎ ይምልእ ። ንአብነት ሓሙሻዮይ ዲዮ ወይስ ሻዱሻዮይ ኢሉ ምስ ዝጠራጠር ቦቲ ዝዋሓደ ቁጽሪ ይግምግም ማለት አብ ሓሙሻዮ ከምዘሎ ቆጺሩ ዝተረፎ ይምልእ።

29) መብዛሕቱ ሰብ አብ ወርሒ ሮመዳን ዑምራ ክገብር ይጓዩ ። እንታይዩ እቲ ምስጢሩ ?

መልሲ ፤ አብ ወርሒ ሮመዳን ዑምራ ምግባር ደረጅኡ ክንዲ ሓጅ ይደረግ ። ከምኡ'ውን ዝኾነ ሰናይ ተግባር አብ ወርሒ ሮመዳን እሞ ኻእ አብ መካ ኪንካ ትፍጽሞ ካብቲ ናይ ካልእ ግዜን ቦታን አዚዩ ዝተራብሐ ስለ ዝኾነዩ ብአንጻሩ ድማ አብ መካ ዝኾነ ሕማቕ ተግባር ምስ ትፍጽም'ውን ካብቲ ናይ ካልእ ቦታ ዝተራብሐ እዩ ።

30) አብ ሓጅ ኮነ ዑምራ ንገለገለተይቲ ዝተፈለገ ክዳን ክትለብሶ ዝግባእ ኣሎ ዲዩ ?

መልሲ ፤ ዝተፈለገ ክዳን የለን ። ዝኾነዓይነት ክዳን ኮይኑ ግን ኣካላታ ፈልዩ ዘየርኢ ፡ ንደቂተባዕቲዮ ዘይስትብ ክኾውን ኣለዎ ።

31) ብስራሕ ምኽንያት ናብ መካ ከይዱ ዝጸነሐኹም ክሕጅጅ ዕድል ዝረኽብ ካብይ የሕርም ?

መልሲ ፤ ሓደ ሰብ ናይ ሓጅ ወይ ናይ ዑምራ ኒያ ከይገበረ ንመካ ቤተሰቡ ክበጽሕ ወይ ብምኽንያት ሰራሕ ዝኾደ እሞ ወቅቲ ሓጅ ብምንባሩ ክሕጅጅ ዝደለዮ ካብ'ቲ ዘለዎ ቦታ ማለት ካብ መካ ይኹን ከበቢ መካ የሕርም። እንተድኣ ዑምራ ክገብር ሓሲቡ ግን ናብ ተንዲም ወይ ጃዕራና ወይ ናብ ካልእ ቦታ ወጺኡ ክሕርም ናይ ግድንዩ ። ምኽንያቱ ስትና ዓሊኻ ረቢ ይፍተወለን ዑምራ ክገብሩ ምስ ደለያ ረሱል ሰለላሁ ዓለሂ ወሰለም ምስ ሓወን ዓብደ-ራሕማን ናብ ተንዲም ወይ ካልእ ቦታ ከይደን ኢሕራም ክገብሩ ከምዘለወን ስለ ዝላዘዙወን ። ሓጅ ግን ከም'ቲ ዝተገልጸ ካብ'ቲ ዘለኹዮ ቦታ ካብ ውሽጢ ሓረም ይኹን ወጻኢ ሓረም ተሕርም ።

32) አብ ወቅቲ ኢሕራም ክልተ ረከዓ ክትሰግድ ናይ ግድን ዲዩ ?

መልሲ ፤ ኢሕራም ክትገብር እንከለኻ ክልተ ረከዓ ክትሰግድ ናይ ግድን ኣይኮነን ፍቲው ጥራሕዩ። ግን እዚ ክባሃል እንከሎ ናይ ኢሕራም ዝባሃል ፉሉይ ሰላት የለን የግዳስ ንሓጅ ወይ ንዑምራ ከተሕርም

እንከለኻ ድሕሪ ክልተ ረካዓ ምስጋድ እንተ'ሕረምካ ዝበለጸ ይኸውን ።

33) ሻሙናይ መዓልቲ ናይ ወርሒ ሓጅ (የውመተርዊያ) ኣብ ሙና ዝጸንሐ ናብ መካ እትዩ ዲዩ ዘሕርም ወይስ ካብ ሙና ?

መልሲ ፤ ቅድሚ ሸምንተ ዙልሓጅ ኣብ ሙና ዝጸንሐ ካብ'ቲ ዘለዎ ቦታ እቲ ውሱን ግዜኡ ሓሊዩ ኢሕራም ይገብር ። ናብ መካ ምኻድ ግን ኣየድልንዩ።

34) ናብ መካ ብሰራሕ ምኽንያት ክገይሽ ዝደለዎ ኢሕራም ገይሩ ድ'ዩ ክኣቱ ዘለዎስ ወይስ ኢሕራም ክገብር ኣይግደድንዩ ።

መልሲ ፤ ናብ መካ ንዑምራ ወይ ንሓጅ ዘይኮነስ ብኻልእ ጉዳይ ክኣቱ ዝደለዎ ሰብ ኢሕራም ክገብር ኣይግደድንዩ ዝብል ቃል ናይ ዑለማእ ብዚያዳ ጸብለልትነት ኣለዎ ። ግን ናብ መካ ምእታውካ ዘይተረፈካ ኣጅሪ ንምድላብ ንዑምራ ኣሕሪምካ እንተኣተኻ ዝበለጸ ይኸውን ።

35) እቶም ውሱናት ቦታታት ናይ ኢሕራም (ሚቻት) ዘይምልከቶም ከም ተቐማጦ ጂዳ ካበይ የሕርሙ ?

መልሲ ፤ እቶም ሚቻት ዘይምልከቶም ከምተቐመጥቲ ጂዳ ዝኣምሰሉ ሰባት ካብ'ቲ ዝነብሩሉ ቦታ የሕርሙ ።

36) ሓደ ሰብ ዑምራን ሓጅን ብኒያ ናይ ተመቱዕ ክገብር ኢሕራም ጌሩ ከብቅዕ ኣብ መካ ምስ በጽሐ ገንዘቡ ጠፊኡዎ በዚ ምኽንያት ድማ ሃድይ

ክብርድ ስለዘይክእል እቲ ኒያ ንኣጅ ጥራይ (ኢፍራይ) ክቅደሮ ወሲኑ :: እዚ ሃንደበታዊ ውሳኔዚ ከመይ እዩ?

መልሲ ፤ ገንዘብ ዝጠፈኦ ሰብ ክብርድ ከእለት ስለ ዘይበሉ ኒዩኡ ክቅደሮ ናይግድን ኣይኮነን ምኽንያቱ ወላዳኣ ክብርድ ክእለት ኣይሃልዎምቦር እቲ ካልኣይ ኣማራጺ ነጥቢ ንኸእለት ዘይበሉም ሰባት ዓሰርተ መዓልቲ ክጸሙ ማለት ሰለስተ መዓልቲ ኣብ ኣጅ ሸውዓተ መዓልቲ ናብ ስድርኦም ምስተመልሱ ዝብል መፍትሒ ክጥቀሙሉ ይኸእሉ ስለዘኾኑ ኒያ ምቅያር ኣድላዩ ኣይኮነን ::

ኣገባቡ : እተን ሰለስተ መዓልቲ ጾም ቅድሚ 9ረፋ (9 ዙልኣጅ) ክጸመን ኣብ ዕለት 9 ዙልኣጅ (9ረፋ) ኣፍጢሩ ክውዕል ዝበለጸ'ዩ ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዕለት 9 ዙልኣጅ ኣፍጢሮም ሰለዝወዓሉ እተን ዝተረፋ 7 መዓልቲ ግን ናብ ስድርኡ ኣብዝተመልሰሉ እዋን ኣብ ዝጠዓም ግዜ ይጸመን ::

37) ድሕሪ ጠዋፍ ኣብ ድሕሪ መቃም ኢብራሂም ክልተ ረከዓ ክትሰግድ ግድነት ዲዩ?

መልሲ ፤ ድሕሪ ጠዋፍ ኣብ ድሕሪ መቃም ኢብራሂም ክልተ ረከዓ ክትሰግድ ግድነት ኣይኮነን :: ኣብ ዝኾነ ቦታ ናይ ሓረም ክትሰድግ ትኸእል ከይሰገድካ እንተረሳዕካውን ወላኣንቲ ጉድለት የብልካን ምኽንያቱ ድሕሪ ጠዋፍ ክልተ ረከዓ ምስጋድ ሱን-ና ዳኣምቦር ዋጂብ ኣይኮነን ::

38) ተሐሉል አወል እንታይ ማለትዬ ?

መልሲ ፤ ተሐሉል አወል ማለት ሃድይ ንዝምልከቶ ሰብ ድሕሪ ሃድይ ምሕራዱ ጸጉሩ ድሕሪ ምልጻይ ወይ ምሕጻር ድሕሪ ጀመረት አልዓቀባ ምድርባይ ወይ ካብ'ዘን ሰለስተ ተግባራት ክልተ ተግባራት ምፍጻም ተሐሉል አወል ተባሂሉ ይጽዎፅ ። አብ'ዚ ግዜ'ዚ ኩሉ ነገር ይፍቀደካ (ተሐሉል አልአወል) ብዘይካ ስጋዊ ርክብ።

39) ጠዋፍ አብ ካዕባ ጥራሕዲ'ዩስ ወይ አብ መቓብር'ውን ይፍቀድዮ?

መልሲ ፤ ጠዋፍ ዒባዳ ስለዝኾነ ፡ ዒባዳ ድማ ብዘይካ ንአባህ ንኸልእ ፈጺሙ ስለ ዘይዕደል ብዘይካ አብ ካዕባ አብ ካልእ ዝኾነ ቦታ ጠዋፍ ዝፈጸመ ብዑሉማእ ከምዚ ዝብል ውሳኔ ይዋሃቦ ፡ -

እቲ ጠዋፍ ዕብዮት ናይ'ቲ መዋቲ አብ ልቡ አሕዲሩ ፍርሐትን ኹሹዕን ብዝዓብለሎ አገባብ እንተፈጸሙዎ አብ ሽርክልአክበር ወዲቹ ይባሃል ቅድሚ ምሚቲ ቶባ እንተዘይሉ ረቢ ፈጺሙ ኣይርሕሞንዮ ረቢ ይብል ፡-

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

40) ሓደ ዕዳ ዘለዎ ክሕጅጅ ይኸእልዮ ?

መልሲ ፤ ዕዳ ዘለዎ ሰብ ልቕሑ ክኸፍል ኣለዎ ግን እቲ ዘለቀሐ ሰብ ንኸሕጅጅ እንተፍቂዱሉ ክሕጅጅ ወይ ዑምራ ክገብር ይኸእል ።

41) ሐደ መንገድ ገመመርዳዊኑ ገንዘብ አኪቡ አብ'ዚ ግዜ'ዚ ንሓጅ ክኸይድ'ውን ክእለት ረኺቡ :: ስለ'ዚ አዩንኦም ክቐድም ይግባእ ?

መልሲ ፤ ገመመርዳዊ ኢሉ ገንዘብ ዝአከበ ሰብ እሞ እንተድኣ ንሓጅን ገመመርዳዊኑን አኺሉዎ ንክልቲኡ ከማልኣ ይግባእ :: ግን እቲ ገመመርዳዊ ኢሉ ዝአከበ ገንዘብ እንተዳኣ ንሓጅ ኣውዲሉዎ እሞኻእ እቲ ገንዘብ ብቐሊል ክትከኣ ዘይክኢሉ መርዓ የቐድም :: ክእለት ኣብ ዝረኽቡሉ ግዜ ካኣ ይሕጅጅ::

42) ኢሕራም ልዕሊ የማናይ መንኮብካ ምውጻእ ኣብ ዝኾነ ዓይነት ጠየቁዲዩ ?

መልሲ ፤ ኢሕራም ልዕሊ መንኮብካ ምውጻእ ኣብ ኩሉ ዓይነት ጠየቁ ዘይኮነስ ኣብ ጠየፈልቁዱም ጥራሕ'ዩ :: ከምኡ'ውን እቲ ኣብ መጀመርያ ጠየቁ እተን ሰለስተ ቅልጥፍ ቅልጥፍ ኢልካ ትጥውፈን (ረምል) ኣብ ጠየቁልቁዱም ጥራይ እዩ ::

43) ኣብ ሐጅ ካብ'ቶም ክልኩላት ዝኮኑ ነጥብታት ትሕለለሉ - ናጻ ትኾነሉ እንታይ ዓይነት ተግባር ምስትፍጽምዩ ?

መልሲ ፤ ሐደ ሐጃጂ ካብ'ቶም ተኸልኪልዎም ዝነበረ ነጥብታት ናጻ ዝኾነሉ ካልኣይ ተሓሉል ምስ በጽሖ እዩ:: ማለት ጀመረትልዓቀባ ምስደርበዩ፣ ርእሱ ምስላጸዩ ወይ ምስ ኣሕጸረ፣ ጠየቁልኢፋዳ ምስ ሳዕይ ምስገበረ እንተድኣ ሳዕይ ዝመልከቶ ኮይኑ ብድሕሪ ዘኣ ካብ ኩሉ ነገር ናጻ ይኸውን:: ግን ካብ'ዘን ሰለስተ ተግባራት ክልተ ጥራይ እንተፈጸምካ ካብኩሉ ነገር

ትሕለል ብዘይካ ካብ ሰበይትኻ እዚ ድማ ቀዳማይ ተሓሉል ተባሂሉ ይጽዋዕ።

44) ንሰንከተይቲ ኣብ ቀብሪ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዚያራ ክትገብር ይፍቀዳ ዲይ?

መልሲ ፤ ንሰንከተይቲ ኣብ መዲና ነቲ ኣብ መሰጊድ ነቢይ ዘሉ ዓቢ ብልጫን ናይ ኣጅሪ ምርባሕን ንኸትከሰብ ኣብ መሰጊድ ነብይ ኮይና ዒባዳ ትገብር ግን ኣብ ቀብሪ ናይ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ከይዳ ዚያራ ክትገብር ኣይፍቀዳን'ዩ ጥራሕ ኣብ'ቲ ዘላቶ ቦታ ኮይና ሶላት ዓለነቢይ ትግብር ምኸንያቲ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ንሰንከተይቲ ኣብዝኸነ ቀብሪ ከይዳ ዚያራ ክትገብር ኣይፈቐዱላን ።

45) ኣብ ዝኾነ መቓብር ኬድካ ዚያራ ምግባር ዕላምኡ እንታይ እዩ ?

መልሲ ፤ ኣብዝኾነ መቓብር ኬድካ ዚያራ ምግባር ዕላምኡ ኣኼራ ንምዝካር ፡ ነቶም ሙውታት ካብ ረቢ ራሕማ (ርህራሄ) ክትሓተሉም ንሰኻውን ከም ኣቶም ክትመውት ምኺንካ ንምዝካር እዩ ።

46) ድሕሪ ሞተይ ዝተዛየረኒ ልክዕ ብህይወተይ እንክለኹ ከምዝተዛየረኒ እዩ ዝሕሰብ ዝብል ሓዲስ ናይ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣሉ'ድዩ?

መልሲ ፤ ከምዚ ኣብ ላዕሊ ዝተባህለ ቃል ረሱል ሰለላሁ ዓለሂ ወሰለም የለን ። መሰረት ዘይብሉ ዘረባ እዩ ።

47) ዚያራ መሰጊድ ነቢይ (ረሱል) ሰለላሁ

ዓለይሂ ወሰለም ቅድሚ ንመካ ምኻድ ማለት ቅድሚ ተግባራት ናይ ሓጅ ወይ ዑምራ ክዞር ከመይእዩ ?

መልሲ ፤ ቅድሚ ናይ ዑምራ ወይ ናይ ሓጅ ተግባራት ዚያራ መስጊድ ነቢይ እንተገበርካ ወይ ድሕሪ ተግባራት ናይ ሓጅን ዑምራን እንተፈጸምካ ወላካንቲ ጌጋ የብሉን ።

48) ንረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ክሳብ ክንደይ ደረጃ ክንፈትዎም ይግብኖ ?

መልሲ ፤ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝተፈትውን ዝተመርጹን ፍጡር ፡ ካብ ኩሎም ነብያትን ልኡኻትን'ውን ዝበለጹ ልኡኻ ምኺኖም እሚንካ ልክዕ ከምታ ረቢ ዝሃቦም ደረጃ ዕብዮት ከዮጋነንካ (ቈሉው) ከምኡ'ውን ካብ ደረጃእም ከየተሓትካ (ኢፍራጥ) ካብ ነብሳኻን ወለድኻን ውላድካን ኣዝማድካን ኮታ ካብ ኩሎም ፍጡራት ንላዕሊ ክትፈትዎም ይግባእካ ።

ንረሱል ምፍታው ክባሃል እንከሎ ድማ ብእቲባዕ ማለት ተግባራት ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ተኸቲልካ ንዝኣዘዙኻ ብኸእለትካ ምፍጻም ካብ ዝኸልከሉኻ ነገራት ፈጺምካ ምኽልካል ዝብል ትርጉም ዝሓዘለ እዩ

49) ሓደ ክሕጅጅ ክእለት ዘለዎ ግን ብሸለልትነት ከደንጉዮ ከመይ እዩ ?

መልሲ ፤ ብኹሉ-ነገር ክእለት ዘለዎ ብዘይሸርዓዊ ምኽንያት ሓጅ ከደንጉ ፈጺሙ ኣይግባእን ምኽንያቱ ብሃሳስ ምኽንያት ንሓጅ ምድንንይ ውጽኢቲ ዝሙሳስ ኣብልዕሊ ዘይምኺኑ ዓቢ ዘንቢ'ውን እዩ

ሰለዚ ሃብትኻ ተጠቅመሉ ሰእነት ከይመጸ ጥዕናኻ ተጠቅመሉ ሕማም ከይመጸ ህልውናኻ ተጠቅመሉ ሞት ከይመጸ :: ረቢ ካብ ዓለማት ሓንቲ ነገር ከምዘየድልዮ ፈሊጥካ ቶባ ኢልካ ንሓጅ ተቐላጠፍ ::

50) ዝኾነ ዒባዳ ተቐባልነት ዝህልዎ እንታይ ምስ ዘማልእ እዩ ?

መልሲ ፤ ዝኾነ ዒባዳ ተቐባልነት ንክህልዎ ክልተ ነገር ከማልእ ኣለዎ ንሱኻእ ሹሩጠልዒባዳ ተባሂሉ ይጽዋዕ ዝርዝርም ድማ ፡-

1) ኢኽላስ ፡ ማለት ዝኾነ ዒባዳ ትፍጽሞ ካብ ራአዩለይ ስምዒታይ ነጻ ኮይኑ ብንጽህና (ብኢኽላስ) ካብ ረቢ ኣጅሪ ክረክብ ንረቢ ኢልካ ትፍጽሞ ።

2) እቲባዕ ፡ ማለት እቲ ትፍጽሞ ዒባዳ ልክዕ ነቲ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝፍጽሙዎ ዝነበሩ ኣገባብ ዝተኸተለ ክኸውን ይግባእ ። ካብ'ዚ ሓሊፉ ካብ'ዘን ክልተ ነጥቢ ሓንቲ ኣብ'ቲ ትፍጽሞ ተግባር ምስ ዘይህሉ ኣብ ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት የብሉን ። እዘን ክልተ ነጥቢ ድማ ንላኢላህ ኢላላህ ሙሓመድ ረሱሉላህ ዝብል ሸሃደቴን ይውክላ ።

51) ካብ ሪያድ ቤተሰባይ ንኸበጽሕ ናብ ጂዳ ከይደ ። ኣብ ጂዳ ምስቀነኹ ዑምራ ክገብር ሓሲቦ ሰለ'ዚ ካባይ ከሕርም ኣለኒ ?

መልሲ ፤ ካብ ሪያድ ናብ ጂዳ ቤተ-ሰብ ንክትበጽሕ ጌሽካ ጸኒሕካ ዑምራ ክትገብር እንተመዲብካ ካብ'ቲ ዘለኹዮ ቦታ ማለት ጂዳ ተሕርም

52) ብማይ ዘምዘም እስቲንጃእ ይፍቀድ ድዩ?

መልሲ ፤ ብማይ ዘምዘም ወዲእ ፡ ክትገብር ሰብነትካ ትሕጸብ ፡ እስቲንጃእ'ውን ክትገብር ይፍቀደካዩ።

53) ኣብ ውሽጢ መካ ዝርከቡ መሳጊድ ኣጅሮም ከም'ቲ ናይ ካዕባ ዝተራብሐ ዲዩ ?

መልሲ ፤ ኣብ ውሽጢ ደብ ሓረም እል መኪ ዘለው መሳጊድ ኣጅሮም ከም ናይ ካዕባ ዝተራብሐ እዩ። ግን ኣብ ካዕባ ምስጋድ ብብዝሒ ጆማዓ ካብቲ ካልእ ኣብ ውሽጢ ደብ ሓረም ዘሎ መሳጊድ ይበልጽ።

54) ንኸሕጅጅ ክእለት የብለይን እንተኾነግን ገለ ገበርቲ ሰናይ (ፋዕልጼር) እቲ ዘድሊ ከነማልልካ ሓጅጅ ስለ ዝበሉኒ ክሕጅጅ ይኸእልዶ?

መልሲ ፤ ብገበርቲ ሰናይ ዝተወፈደካ ገንዘብ ይኹን ካልእ ጌርካ ንኸትሕጅጅ ፍቐድ እዩ ብድሕሪዚ ፈርዳዊ ሓጅ ኣይምልከተካን እዩ ምስ ትውስኸ ከኣ ተጠውዕ ይቐጸረልካ ።

55) ኣብ ሓጅረል ኣሰወድ ምስ በጻሕካ እንታይ ክትገብር እዩ ዝድለ ?

መልሲ ፤- ኣብ ሓጅረል ኣሰወድ ምስ በጻሕካ ተልቢያ ተቋርጽ (ሙዕተምር) ንያ ናይ ጠዋፍ ኣብ ልብኻ ብምሕዳር ካብዘም ዝሰዕቡ ኣርባዕተ ዓይነት ኣገባብ ሓንቲ ትኸእላ ትገብር ንሳቶም ካኣ

1 - ብኢድካ ትደርዝ ፡ ትሰዕማ አላሁ አክቦር ትብል እዚ ዝተማለኤ ተግባር እዩ ።

2 - እንተዘይክኢልካ ብኢድካ ትደርዝ ነታ ኢድካ ድማ ትሰዕማ አላሁ አክቦር ትብል ።

3 - እንተዘይክኢልካ ብቡትሪ ሰላም ትብላ ነታ ቡትሪ ትሰዕማ አላሁ አክቦር ትብል ።

4 - እንተዘይክኢልካ ብዮማናይ ኢድካ እና'መልክትካ አላሁ አክቦር ትብል ነታ ዘመልክትካላ እይትሰዕማን ። ካብዞም ዝተገልጹ ሓንቲ ዝፈጸመ ሱን-ና ናይ ረሱል ሰለሂሁ ዓለይሂ ወሰለም ከምዘተግቦረ እዩ ዝሕሰቡ ።

56) ሓደ ሰብ ዕማም ናይ ሓጅ ምስ ጀመረ እብ መዓልቲ ሸሞንተ ዙልሓጅ ስለ ዝሓመመ እብ ውቐፍ ዓረፋ እንታይ ይግቦር?

መልሲ ፤- ውቐፍ እብ ዓረፋ ሓንቲ ካብተን መሰረታውያን ዓንድታት ናይ ሓጅ ስለ ዝኾነት ምእንቲ ሓጅ ከይሓልፎ ብዝተኻእለ መጠን ካብቲ ዘለዎ ናይ ክንክን ጥዕና ነቐጣ ብናይ ሕሙማት መጓዓዚት (አምቡላንስ) ወይ ብመሰነይትኡ ተሓጊዙ እብዓረፋ ብለይቲ አቶይ ንሓደ ሰዓት ዝእክል እንተጸኒሑ ዓረፋ ከምዘርከብ ይቐጸር አልሓምዱሊላህ ።

57) - ኢሽቲራጥ እንታይ ማለት እዩ?

መልሲ ፤ ሓደ ክሕጅጅ ወይ ዑምራ ክገብር ዝሃቀነ ኢሕራም(ንዎ) ክገብር እንከሎ እንተድኣ ካብ ምትግባር ሓጅ ይኹን ዑምራ ከየተዓናቐፋዎ ዝፈርሐም ኩነታት ከም ሕማም ጸላኢ ምስ ዝህልው ኢሽቲራጥ ክገብር ሙስተሓብ እዩ ። እዚ ትርጉሙ ኦ አላህ እነ

ንትእዛዝካ አኸቢረ ሓጅ ኮነ ዑምራ ከተግብር ንያ
ይገብር አለኹ'ም ምናልባት ካብ ኢሕራም ክወጽእ
ዝግደደሉ ኩነታት እንተተጓጊፉ ካብ'ታ ዝኸልከልኒ
ቦታ ኢሕራመይ ክሕለል እየ (ንያይ ከቋርጽ እየ) ማለት
እዩ። እዚ ኢሽትራፕ እዚ ምስ ገበርካ ነቲ
ዝጀመርካዮ ዕማም ክትፍጽም ዘይትኸእለሉ ኩነታት ምስ
ዝፍጠር ካብ ኢሽትራፕካ ክልተ ነገር ትጥቀም
ንሱኻእ ፡-

1 - ካብቲ ዝተጓጎፊካ ተጽብእታት ንኸትገላገል
ካብ ኢሕራምካ ብዘይ ገለ ስክፍታ ትሕለል ።

2-)ካብ ኢሕራምካ ምስ ተሓለልካ ክትሓርድ
አይትሕተትን ብኻልእ አባሃህላ ንያኻ ስለ ዘየማላእካ
መቐጻዕቲ ይግባእካ እዩ አይትባሃልን ። ዘየኸተረጠ ግን
ዝኾነ ጸገም ምስ ዝጓነፎ ምናልባት መፍትሒ
እንተረኸበ ነቲ ድንገታዊ ኩነታቱ ክጸወር ትዕግስቲ
ይገብር እንተድኣ መፍትሒ ተሳኪኑዎም ኢሕራሙ
ክፍጽም ዘይክኢሉ ከም መሕሰር (ኩቱር) ይቐጸር
ስለዚኻእ ይሓርድ ይላጸ ወይ የሕጽር ካብ ኢሕራሙ
ድማ ይሕለል ። ነታ ዝሓረድካያ ንድኻታት ናይታ ቦታ
እንተዘየሉ ኣብ ጥቓእ ንዝርከቡ ገጠር ድኻታት ህዝባ
ትዕድሉ እንተዘይተኻኢሉ ንድኻታት መካ ትሰደሎም ።
ክሓርድ ክእለት ዘይብሉ ግን ዓሰርተ መዓልቲ
ይጸውም ጸጉሩ ይላጸ ወይ የሕጽር ኢሕራሙ
ይፈትሕ (ይሕለል)።

58) - ዝሓለፈ ዓመት ካብ ጅዳ ከይደ ሓጂጅ
እንተኾነ ግን ብሸርዓዊ ምኽንያት ጓለ'ንስተይቲ ጠዋፍ
አልኢፋዳ ከይጠወፍኩ ናብ ጅዳ ተመሊሰ ከብቅዕ
ካብቶም ንመሕሪም ክልኩላት ዝኾኑ ነገራት ብዘይፍላጥ
ዝኣክል አይተቆጠብኩን ስለ'ዚ እንታይ ክገብር
ይግባእኒ?

መልሲ ፤- ጠዋፍ አልኢፋዳ ንኸትጥውፊ ናብ መካ ከትምለሲ ይግባእኪ ካብቶም ንሙሕሪም ኩልኩላት ዝኾኑ ነገራት ከትክልከሊ ይግባእኪ ነይሩ ግን ብዘይፍላጥ ስለ ዘይተቆጠብኪ ናይ ጌጋታትኪ መጻገሊ አይትሕተትን አልሓምዱሊህ

59 - ሸፊዓ ብኸመይ ዓይነት አገባብ'ዩ ክንሓትት ዝፍቀደና?

መልሲ ፤- መጀመርያ ካብ ሸዱሸተ ዓይነት ሸፊዓ ዘይውሕዱ ካብ ረቢ ከምዝልገሱ ክንፈልጥ ገደቢ ይኸውን ። ገለ ካብአቶም አብነት ንምጥቃስ ፡-

1 - እቲ ዝዓበዩን ብዓይነቲ ዝተፈልዩን ሸፊዓ ኩብራ ብዘይካ ረሱል ሰለሂሁ ዓለይሂ ወሰለም ንኸልእ ዘይዕደል ኮይኑ ካብቲ ጽንኩር መድረኽ ናይ የውመል ቅያማ ክገላገል እቲ ህዝቢ ነቶም ዝተመርጹ ነቢያት ናብ ረቢ ሸፊዓ ክኾንዎም ይሓትዎም'ሞ እቶም ነቢያት ብዝተፈላለዩ ምኽንያት አይፋልናን አይከአለናንዩ ይብሉ አብ መጨረሻታ ናብ ረሱል ሰለሂሁ ዓለይሂ ወሰለም ይበጽሑ ረሱል ሰለሂሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ እኑ እዩ ዝበቅዓ ንዓይ እዩ ብምባል ንኸሸፍዑ ንረቦም ይልምኑ ረቢ ዱዐኦም ይቅበሉም ። ነዛ ሸፊዓ እዚእ አላህ ሱብሓኑህ ወተዓላ አብ ቁርአን መቐመን ማሕሙዱ ኢሉ ዘኪሩዎ ዘሎ ።

2 - ሸፊዓ ንአህለልጀና ማለት አህለልጀና ናብ ጀና ንኸአትው አፍደገ ናይ ጀና ብሸፊዓ ናይ ረሱል ሰለሂሁ ዓለይሂ ወሰለም ትኸፈት ።

3 - እቶም ካብ ቪርካ ነጻ ዝነበሩ ግን አብ ዓዘቅቲ ዘምቢ ዝጠሓሉ አህለተውሒድ ካብ

ዘምብታቶም ተማሒሮም ጀና ንኸአትው ዝግበረሉም ሸፊዓ ።

4 - እቶም ጀና ክአትው ዝተገበአም ኣጅሮም ወሲኹ ኣብ ጀና ደረጀእም ንኸልዕል ዝገብርሉም

5-እቶም ብሰንኪ ማዕሲያ ጀሃነም ክአትው ዝተገበአም ካብ በደሉም ተማሒሮም ጀና ንኸአትው ዝግበረሉም ሸፋዓ ...ወዘተ ሰለዚ ኣላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ናይ ኩሉ ሸፊዓታት ዋና ሰለ ዝኾነ እቲ ሸፊዓ ንኸትረክብን ንኸትውንን ሰለስተ ነገራት ምስ ዝማላእ ጥራይ እዩ ንሱ ኾአ

1 - ረቢ ሰብሓኑ ወተዓላ ነቲ ዝሸፍዕ ክረድዮሉ (ክፈትወሉ) ።

2 - ነቲ ዝሸፍዕ ረቢ ሰብሓኑ ወተዓላ ክረድዮሉ እዚ ማለት ድማ ብፍላይ ካብ ሸርኪ ናጻ ኮይኑ እምነቱ ብተውሒድ ዝጸነዐ ምስ ዝኾውን። ሰለዚ ኣላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ንኸፈትወልካ ኢኹላስን እቲባዕን ዮድልዮን ።

3 - ነቲ ዝሸፍዕ ረቢ ሰብሓኑ ወተዓላ ክፈቅደሉ ። ናይዚ መረጋገጺ ልዑል ኣላህ ይብል ።

وَكَمِّ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تَعْنِي
شَفَعْتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى

እምበኣር ብቐጥታዊ መንገዲ ንዝኾነ ፍጡር ሸፊዓ ሰለዘይኸተት ሸፊዓ ናይ ረሱል ሰለሷ ዓለይሂ ወሰለም ንኸትረክብ ንኣላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ክትልምኖ ይግባእ ። ሰለዚ ንኣብነት ትብል ፡- ኣላሁመ ኣርዙቕኒ

ሐብሱ ወቲባሁ ወሸፈዓተሁ የውመልቅያማ ::

60) ንሩክኅልየማኒ ክትሰዕም ይፍቀድ ድዩ?

መልሲ ፤- አብ ሩክኅል የማኒ ምስ በጻሕካ
ብየማናይ ኢድካ አላሁ አክበር እናበልካ ክትደርዞ
ይፍቀድ እዩ ክትሰዕም ግን አይፍቀድን እዩ ::
ጽቕጥቕጥ ምስ ዝህልው ከይደረዝካን ከየመልከትካን
ብዘይ ተክቢራ ቀጥታ ዝክር ወይ ዱዓ እናገበርካ
ትሓልፍ ::

تمت بحمد الله

መቼድም.....

ዳግመ ስርማት ብሸክ ኢብራሂም ሰራጅ.....

ቦታ ናይ ሓጅ አብ ስለልምና..... 1

ዑምራ አብ ስለልምና..... 4

ብልጫታት ናይ ሓጅን ዑምራን (ፈደኢል)..... 6

ቅድመ ኩነት ናይ ሓጅን ዑምራን ክማልኡ
ዘለዎም ነጥብታት (ሸሩጥ) 11

ናይ ሓጅ መሰረታውያን አዕኑድ
(አርካን አልሓጅ) 15

ግድኒታዊ ተግባራት ናይ ሓጅ
(ዋጂባት አልሓጅ)..... 16

ናይ ዑምራ መሰረታውያን አዕኑድ
(አርካን አልዑምራ)..... 18

ግድኒታውያን ተግባራት ዑምራ
(ዋጂባት ዑምራ)..... 18

ኒያ ናይ ሓጅ..... 20

ኢሕራም ዝግበርም ቦታታት (ሚቻት)..... 22

ሙሕሪም ዝኸልከሎም ነጥብታት..... 24

ንወዲ ተባዕታይ ዝምልከት ክልኩላት
ዝኾኑ ነጥብታት..... 26

ንንላንስተይቲ ዝምልከት ክልኩላት
ዝኾኑ ነጥብታት..... 27

ንሙሕሪም ካብ ዝፍቀድዎ ነገራት 28

ሰነ ስርዓት ናይ ሓጅ : ዑምራ

ከምኡውን መገሻ..... 29

ተግባራት ናይ ዑምራ..... 37

ቀዳማይ - ኢሕራም..... 37

ገለ ሰባት አብ ግዜ ኢሕራም
ካብ ዘዘውትርዎም ጌጋታት..... 39

ካልኣይ : ጠዋፍ..... 40

ገለ አብ ጠዋፍ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት..... 43

ሳልሳይ : ሳዕይ.....44
 ገለ አብ ሳዕይ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....46
 ራብዓይ : ጸጉራ ምልጻይ ወይ ምሕጻር.....48
 ገለ አብ ምልጻይ ወይ ምሕጻር
 ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት48
 ተግባራት ናይ ሓጅ.....49
 ቀዳማይ - ኢሕራም.....49
 ካልኣይ : ሸሞንተ ዙልሓጅ (የውመተርዊያ).....51
 አብ ሸሞንተ ዙልሓጅ (የውመተርዊያ)
 ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....53
 ሳልሳይ:ትሸዓተ ዙልሓጅ (የውመ'ልዓረፋ).....53
 አብ ትሸዓተ ዙልሓጅ (የውመ'ልዓረፋ)
 ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....54
 ራብዓይ : ሙዝደሊፋ.....55
 አብ ሙዝደሊፋ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....56
 ሓሙሻይ : ምድርባይ (ረሚ).....56
 አብ ረሚ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....57
 ሻዱሻይ : ምሕራድ.....58
 አብ ምሕራድ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....59
 ሻውዓይ : ምልጻይ ወይ ምሕጻር.....60
 ሻሙናይ : ጠዋፊ'ልኢፋዳ (ጠዋፊ'ዝያራ).....60
 ታሸዓይ : አብ ሙና ምሕጻር.....61
 ዓሰራይ ጠዋፍ አልወደዕ (ናይ መፋኅዊ ጠዋፍ).....63
 ትርጉም ናይ ተልቢያ.....65
 ቀዳማይ ተውሒድ አልሩቡቢያ
 (ተውሒዱሷቢ ቢአፍዓሊሂ).....66
 ካልኣይ ተውሒድ አልኡሉሂያ
 (ተውሒዱሷቢ ቢአፍዓሊልዒባድ).....68
 ዒባዳ እንታይ ማለት እዩ ?.....70
 3) ተውሒድ አልአሰማእ ወሲፋት.....73
 ዱዓእ አልማእሱራት.....75
 ዚያራ ናብ መሰጊድ ነቢይ.....103

ገለ ብልጫታት ናይ መሰጊድ ነቢይ	
ምእውን ከተማ መዲናን ብሓፈሽኡ	104
አገባብ ዚያራ መሰጊድ ነቢይ	106
አብ ዚያራ መሰጊድ ነቢይ	
ካብ ዝዝውተሩ ጌጋታት.....	109
ሸርዓዊ ሕቶን መልሰን (ፈታዋ).....	110
ትሕዝቶ	135
ምንጪ ናይዚኪታብ	138

مصدر الكتاب

- 📖 الحج والعمرة والزيارة..... لشيخ عبد العزيز عبد الله بن باز
- 📖 فتاوى مهيمة لشيخ عبد العزيز عبد الله بن باز
- 📖 العمرة والحج والزيارة..... لشيخ سعيد بن علي بن وهف القحطاني
- 📖 منهاج المسلم لشيخ أبو بكر الجزائري
- 📖 فقه العبادات لشيخ حسن أيوب

العمرة والحج والزيارة في ضوء الكتاب والسنة

إعداد

جمال إبراهيم صالح

اللغة تيجرينيا (إرتريا)

تيجرينيا

٢٥